

XX. ÉVFOLYAM
24. SZÁM

BUDAPEST, 1930
AUGUSZTUS 20.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ:
PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

SEGÉDSZERKESZTŐ:
MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS

MEGJELENIK HAVONTA HÁROMSZOR
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I., BŐSZÖRMÉNYI-ÚT 21 SZ.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő

Megjelenik
havonta háromszor

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Böszörményi-út 21.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Szent Imre hete.

Az 1930. évet, különösképpen pedig ennek Szent István hetét a legelső magyar király nagyemlékű fiának: Szent Imre hercegnek szentelte a világ katolikussága. Kilencszáz esztendeje ugyanis, hogy meghalt a magyarok legelső királyfia, akit mélységes valóságossága és a katolikus egyház szigorú felfogása szerint is feddhetlenül kegyes élete miatt százhuszonhét esztendővel ezelőtt a szentek sorába iktattak.

Vallási szempontból elsősorban a katolikusok ünnepe a Szent Imre hét. A magyarság szempontjából való fontossága azonban legalábbis akkora, mint az egyházi jelentősége. Imre herceget a katolikus egyház nagyjelentőségű aktusa, a szenttéavatás az emberek számára elérhető legnagyobb lelki magasságba helyezte s messze a földi vonatkozások fölé emelte, de ezzel korántsem volt szándékában megfosztani őt a magyarságától és kiszakítani annak a nemzetnek vérségi kötelékéből, amelynek fennköltén hűség fia volt és maradt mindörökre.

A római katolikus egyház internacionális jellegénél fogva abban a helyzetben van, hogy Szent Imre évének a világ katolikussága révén nemzetközi jelleget adhatott. Ha célszerűségi megfontolások szükségessé tették is, hogy az ünnepeknek különleges magyar szempontjai helyett inkább azok egyházi, jobban mondva vallási jellege nyomuljon előtérbe, ez nem befolyásolja a tényt, hogy Imre hercegnek, a szentnek glóriáján keresztül az egész világ figyelmének és tiszteletének középpontjába kerüljön Imre herceg, a magyar királyfi is. A kilencszáz esztendő, mely őt tőlünk elválasztja, nemcsak egyháztörténelmi korszak, hanem véresen, küzdelmesen dicsőséges magyar történelem is, amely a Szent Imre hét alkalmasságán át kiáltó vádként tárul e napokban az egész világ igazságérzete elé.

A mai helyzetünkben egyetlenegy lehetőséget sem szabad figyelmen kívül hagynunk, amellyel a világ figyelmét magunkra és a mi nagy szerencsétlenségünkre felhívhatjuk, hogyan lenne szabad tehát éppen ilyen évfordulót elhallgatnunk, amilyennel a világnak nem sok nemzete büszkélkedhetik. De éppen ezért nem szabad, hogy az ország nem katolikus lakossága a Szent Imre hetet olyan érdektelenséggel tekintse, mintha az csak a katolikus egyháznak vagy csak az ország katolikusságának belső, külön ünnepe lenne, hanem szívesen és örömezt kell abban részt-

vennünk valamennyiünknek, ha nem a vallásunk, hát a magyarságunk összefogásával és egyetértésével.

Szent István napja rendes körülmények között is hatalmas idegenforgalmat jelent Magyarországnak s elsősorban természetesen Budapestnek. A Szent Imre év különös arányúvá növeli ezt az idegenforgalmat, amely nemcsak Nagymagyarország megszállott területeiről, de más országokból is az érdeklődők százezreit vonzza fővárosunkba. Nem mindegy, hogy milyen benyomással és rólunk alkotott milyen véleményekkel távoznak innen; nem lenne-e vétek mindnyájunk közös és szent célja: Nagymagyarország ellen, ha most is ünneprontók lennénk s azt kezdenők mérlegelni, hogy vajjon ugyanazon formaságok mellett imádjuk-e az Istenünket valamennyien, akik ezen ünnepségek keretében a magyar feltámadás ügyét szolgáljuk?

Az ellenséges külföld, amelynek nem érdeke, hogy egyetértsünk, amúgyis bőségesen gondoskodik mindig s gondoskodott most, a Szent Imre ünnepek alkalmával is a konkolyhintésről. Tudják nagyon jól, hogy gyengeségünkben is erősek vagyunk, ha összetartunk, de erős és hatalmas Magyarország is nem egyszer összeomlott már, amikor civakodtunk. Az erős, egységes összetartásnak és semmi másnak legyen világraszóló ünnepe tehát ez a hét: magyar legyen elsősorban és mindenekelőtt.

Ha voltak valaha idők, amikor szükségünk volt arra, hogy Istenbe és Hazába vetett hitünkéről tanubizonyosságot tegyünk, a mostani idők bizonyára azok. Ha valaha szüksége volt a magyar ifjúságnak eszményképekre: ma bizonyára van. Szent Imre hercegen, a liliomkirályfiban a katolikus egyház tulajdonképpen a keresztény szeplőteleniséget tiszteli, amely azonban nemcsak a katolikus, hanem minden ifjúnak egyaránt kell, hogy ékessége legyen, nemcsak a test, hanem a lélek tisztaságára is vonatkoztatva. A modern kor megteremtette ugyan az ifjúság számára a maga modern ideáljait s követésre méltó példát bőségesen találunk hazánk újabb, sőt legújabb történelmében is. Azok az eszmények azonban, amelyeket Szent Imrének, mint szentnek és mint magyar királyfiának a személyében tisztelünk, örökéletűek s az emberiségnek semmiféle irányban való haladása el nem homályosíthatja, nem értéktelenítheti azokat. Ha nem adatott is meg mindnyájunknak, hogy azon az úton kövessük őt, amelyen a katolikus egyház szentjeinek sorába emelkedett, kövessük legalább a mélységes és alázatos kereszténységben s tiszteljük benne a mindenekelőtt való egységes, ezeréves, érintetlen Nagymagyarország szent gondolatát. Ez a gondolat legyen egybeforrasztója minden magyarnak innen és túl a határokon a Szent Imre hét ünnepei közepe.

A polgári ruhában való nyomozásról.

Írta: MILVIUS ATTILA százados.

A nyomozóalakulatok felállításával a polgári ruhás csendőr személyében új tényező jelent meg a csendőrségi szolgálatban. A polgáriruhás nyomozó mindnyájunk számára újdonság, így, azt hiszem, érdeklődésre tarthatók számot, ha egyet-mást elmondok a polgári ruhában teljesített nyomozószolgálat sajátosságairól.

Az egyenruha feltűnő, a polgári ruha nem. Ebben rejlik a polgári ruha előnye, ezt használjuk ki. Gyakoriak ugyanis az olyan esetek, midőn a rendes adatgyűjtő eszközeink (házkutatás, helyszíni szemle, kikérdezés, személymotosás) az eset sajátossága miatt egyáltalán nem alkalmazhatók, vagy pedig ha alkalmazhattuk is őket, nem voltak képesek zárt bizonyítékláncolatot szolgáltatni. Ilyen esetekben a polgári ruha segítségéhez folyamodunk.

Pár évvel ezelőtt Budapesten halomszámra érkeztek a feljelentések, hogy kisebb-nagyobb pénzösszegek tűntek el olyan egyének zsebeiből, akik pénzüket a Nemzeti Bankban, vagy a postatakarékpénztárnál vették fel. Ebben az esetben konkrét bűncselekmények sorozatáról volt szó, de arra, hogy azokat kik és miképpen követik el, a legkisebb támponttal sem rendelkezett a nyomozó hatóság. Nem volt a sértettekén kívül kit kikérdezni, nem volt kinél házkutatást tartani, stb. Itt kapcsolódott be a polgári ruhában teljesített szolgálat leghatékonyabb eszköze: a figyelés. Detektívek napokon keresztül figyelték a két bankot. Úgyesen viselkedtek, nem lehetett őket megkülönböztetni a nagyforgalmú pénzinté-

zetek mindennapi közönségétől. A fáradságot siker koronázta. Megfigyelték, hogy három elegánsan öltözött fiatalember a bank forgóajtáján folyton ki- és bejár. Trükkjük a következő volt: A pénztárhelyiségben megfigyelték, hogy ki vesz fel pénzt. Ezt az embert azután az egyik zsebtolvaj nyomon követte. A forgóajtóhoz érve, igyekezett áldozatával egy rekeszbe kerülni. A másik cimbora ugyanakkor kívülről jött befelé és a forgóajtót ellenkező irányban nyomta. Az ajtó egy pillanatra megállt. Ez elég volt a zsebtolvajnak ahhoz, hogy a siető és a késedelemért méltatlankodó áldozatát kizsebelje. A detektívek elfogták a három jómadarat. Megmotozásukkor egész halom külföldi és belföldi bankót találtak náluk. Később kiderült, hogy régen körözött nemzetközi zsebtolvajbanda került hurokra. Ennél az esetben a polgáriruhás figyelés volt a siker kizárólagos eszköze.

Vannak esetek, melyeknél a polgáriruhás nyomozóközegnek csak részletfeladatokat kell megoldani. Így ha van is már gyanúsított, de ismeretlen a bűntárs, az orgazda, ismeretlen a bűnjelek rejtekhelye, stb. A szabadon lévő gyanúsított nyoma vezet el ezekre a helyekre az őt észrevétlenül követő, ügyes polgáriruhás nyomozót.

A polgári ruhában megoldható feladatok általában két főcsoportra oszthatók fel.

En itt az első csoportról, a figyelésről és ennek keretén belül főleg személyek észrevétlen követéséről óhajtok részletesen beszélni. A másik csoporttal, a feltűnés nélküli puhatolással más alkalommal fogok foglalkozni.

Megfigyelés alatt az adatgyűjtésnek azt a módját értjük, midőn egyes személyeket, helyiségeket vagy folyamatokat ideiglenesen vagy tartósan figyelemmel kísérünk.

*Nem tudja: nagy halott van itt
és bosszút kér a sír alól.*

*Egy gólya áll csak komolyan,
a vállain sötét palást...
Úgy áll, mint pap, ki hirdeti
gyószunkban a föltámadást.*

Szamolányi Gyula.

Magyar mezőkön...

*Magyar mezőkön most kacag
bohó pipacs, búzavirág...
Nem sejtik: sírni kellene,
hogy minket húz-nyúz a világ.*

*Emitt hullámszik dús kalász,
kincset kínál kész asztal ott...
Nem értik: koldus a magyar,
mást tömnek a telt asztalok.*

*Méh muzsikál, dongó dörög,
táncol, viháncol pillenép...
Nem érzik: csonka most e föld,
hozzá komoly csend illenék.*

*Fényben fürödve, boldogan
vidám pacsirta is dalol...*

A kurjongató.

Írta: PÁL ISTVÁN tiszthelyettes.

Éjszaka volt, holdvilágos nyári éjszaka. A vén holdvilág körül fiatal báránnyelűk uszkáltak, hömpölyögték játszadozva. A hold szélesreterült ábrázattal mosolygott rájuk, tetszett neki a báránnyelűk hizelgése, enyelgése.

A falura csend ült. Nehéz, nyugodt, mély éjszakai csend. Csak a mi lépteink egyhangú koppanása hallatszott, amint a nyáricsizmák végigdobogtak az utcán. Nagyon gyönyörködtem a szép teliholdas éjszakában, a felhőkben, a csendben, amely úgy hatott reám, mint a testet öltött közbiztonság.

A tulsó utcában kutya ugat mérgesen. Meg lehet ismerni, hogy nemcsak úgy, a maga kedvtelésére, hanem, mert valaki arra jár. Nem tart szünetet, hanem folyton ugat. Nem arra szándékoztunk ugyan menni, de ha már valaki jár ott, megnézzük, kicsoda. Arrafelé tartunk.

Amint az utcasaroknál bekanyarodunk a szomszéd utcába, szembejön valaki gatyában, csizmában. A fején

Személyek megfigyelésének módja az illető minden tettének, lépésének közvetlen figyelemmel kísérése. A figyelőszolgálat testileg és szellemileg egész embert kíván. Leleményesség, logikus gondolkodás, lélekjelenlét, szívósság azok a tulajdonságok, amelyeket a jó figyelő nem nélkülözhet. A cél érdekében kívánatos, hogy a megfigyelőszolgálatot teljesítő csendőr bizonyos felszereléssel legyen ellátva, mely a zsebekben elfér. Ehhez tartozik: notesz, ceruza, villamos zseblámpa, pontos zsebóra, lehetőleg világító számlappal, újság, pár borítékos levélpapír, szivar, cigaretták, pénz (egy része apróra váltva), gumisarkú vagy gumitalpú cipő, iránytű, a működés színhelyének zsebalakú térképe, színes szemüveg, kis helyen elférő erőtáplálék (pl. csokoládé, kockacukor), zsebben hordható sportsapka és esetleg távcső. Célszerű, hogyha a felöltő nem béelt, hanem kifordítható. A kalap ne legyen kemény, hanem időközönként fel lehessen cserélni a sportsapkával. A felszerelés felsorolt tárgyai részben nem szorulnak magyarázatra, részben pedig a továbbiakban fogok használatukra rámutatni.

A megfigyelés végrehajtására pontosan előírt szabályokat adni nem lehet. Ez a munka annyira sokoldalú s az egyes konkrét esetek sajátossága szerint annyira változó, hogy csupán a gyakorlati tapasztalatokból leszűrt általános tanácsokkal lehet szolgálni.

Minden megfigyelőszolgálatnak van egy bizonyos kiindulópontja. A megfigyelendő a megfigyelés felvétele pillanatában vagy a lakásán tartózkodik, vagy egy más épületben, de lehetséges hogy az utcán sétál, vagy vasúton érkezik valahonnan, midőn a megfigyelést fel kell venni. A megfigyelőnek rá kell ismernie az emberére, ezért vagy ismernie kellett

látásból előzőleg, vagy megmutatják neki. Lesznek esetek, amikor fényképnek vagy személyleírásnak kell a felismerés alapjául szolgálnia, de előfordulhat az is, hogy a csendőrrel csak nevet és lakcímet tudnak közölni, a megismerés már az ő feladata. Egy alkalommal egy londoni detektívnek egy fogorvost kellett megfigyelnie. Nem ismerte. Úgy oldotta meg a feladatot, hogy elment a rendelőjébe és kezelte vele egy rossz fogát. Ezután már semmi akadály nem volt a megfigyelés felvételének. Egy más alkalommal a nyomozó csak annyit tudott, hogy emberét X. Y.-nak hívják és az N. kávéházban van. A nyomozó elment abba a kávéházba, bement a telefonfülkébe, majd kijött onnan és azt mondta a telefonosfiúnak, hogy X. Y. urat a telefonhoz hívják. A telefonosfiú erre elkezdte X. Y. úr nevét kiabálni, ki azonnal a telefonfülkébe sietett, a nyomozónak tehát alkalma volt őt szemügyre venni.

Egy ízben két nyomozó követett egy férfit. A megfigyelt útközben találkozott egy másik férfival, kivel hosszasan elbeszélgetett, majd elváltak. Az idegent a nyomozók nem ismerték, ezért elválása után az egyik nyomozó követte. Az ismeretlen egy bérháznál megállt, ott eljátszadozott egy kisfiúval az utcán, majd bement a házba. A nyomozó ezután odalépett a kisfiúhoz s miközben játéklövát dicsérte, megkérdezte, hogy ki vette azt neki. „Apukám vette” szölt a kisgyermek. „Hát most miért nem mentél be apukáddal?” kérdezte a nyomozó. „Az nem volt az én apukám, hanem X. bácsi” felelte a fiúcska. A nyomozó elérte, amit akart, még pedig a legkisebb feltűnés nélkül.

A megfigyelőszolgálat lényege abban süríthető össze, hogy a megfigyelőnek mindenáron a megfigyelendő sarkában kell maradnia s vele kapcsolatban

széleskarimájú kalap. Amint közeledünk, látjuk a holdfényben, hogy nem is jön tulajdonképpen, hanem botorkál, meg dülöngél, még pedig jó erősen.

Egy sötét kerítéshez lapulunk, hogy ne vegyen észre. Kíváncsi voltam, merre kanyarodik. De egyelőre nem kanyarodott semerre, hanem az utcasarokhoz érve megállott. Körültekint, senkit sem lát. Egy pillanatig még csend volt, csak a kutya vakkantott még egyet-kettőt. Emberünk az égre tekint s a következő pillanatban elkurjantja magát, ahogy csak a torkán kifér:

— Ujjjujuhuhuuu! Hijjnye azt a lobogós mindenségit ennek a ronda világnak, hát sohase érek már haza?

Na, ha ez nem iskolapéldája a csendháborításnak. hát akkor semmi sem az. Előléptünk. Megálltunk előtte mozdulatlanul, aztán reászólok:

— Mit kurjongat maga itt éjszaka, mint egy vadember? Nem tud csendesen hazamenni?

Az emberembe úgy beleszorult a szusz, hogy egy hang sem jött ki a torkán. Szólni akart, de nem tudott, csak mekegett, mint a kecske.

— Honnan jön? — kérdem.

— A kor... a kor... a kocsmából.

— Azt látom. Hova megy?

— Ha... ha... haza.

— Minek kurjongat éjjel az utcán? Miért zavarja a mások nyugalma?

— Ne... nem kurjongatok én kérem, megkövetem, őrmester úr, csak beszélgetek. Magamba beszélgetek.

Nagy akadozva elmondta, hogy az este óta a kocsmában ült s borozott. Dorgálni kezdtem:

— Elég nem jól tette. Minek hordja a pénzét a kocsmába? Nincs hasznosabb dolga, amire elköltse? A családra, az asszonyra.

Az ember hátrabillenti a kalapját és megvakarja a tarkóját:

— Hiszen ippeg ott van a baj. Ippeg ott a baj. Az asszony körül. Az asszony miatt van a hiba, mer az asszony meggabalyodott.

— Mit csinált?

— Meggabalyodott.

— Hát hogy?

— Hogy? Úgy, ahogy az asszonyok szoktak. Belegabalyodott a szomszidba. Én meg megdöngettem érte, aztán otthagytam.

Kezdttem érteni a dolgot. De azért folytattam:

— Na és ha a kocsmában ül, visszajön az asszony? A kocsmában keresi az igazságát?

— Ott — mondta. — Ott. Mer ott kezdődött a baj is. A szomszédot kipöndörítettem a kocsmából, hát megharagudott. E még nem lett vóna olyan nagy baj, de az asszony is megharagudott. Aszonta, hogy minek bántom a szomszédot. Mondom azér, mer belédgabalyodott. Aszongya az asszony, hogy hátaztán? Mondok hogy nem úgy van az, aki teremése van ennek a világnak! Mert ha már elvettelek, hát ne gabalyodjék beléd senki, mer képenvágom! Az asszony aszonta, hogy semmi közöd hozzá. Erre a szóra aztán már nagyon a mejjemre szállt az ámbicijó és úgy tanáltam visszajára a száját, hogy nekiment a buboskályhának, meg a sublónak. Ottha-

mindent látni és hallani kell. Ezzel szemben kerülni kell minden feltűnő magatartást, őt semmi esetre sem szabad a megfigyeltnak észrevennie. Abban a pillanatban, midőn a megfigyelt észreveszi, hogy követik, a megfigyelés többé már nem hatásos. Ez a feltűnés nélküli magatartás nem könnyű feladat, mert a rossz lelkiismeretű ember igyekszik meggyőződni arról, hogy nem figyelik-e, ha pedig rájött, igyekszik a megfigyelőjét mindenáron lerázni a nyakáról.

Egy alkalommal egy nyomozó gyanus egyént követett, ki egy ház előtt megállva, nézegetni kezdte a fényképésznek a kapubejárat alatt elhelyezett kirakatát, majd besietett a házba. A figyelő nyugodtan várt a ház előtt, mert meg volt győződve, hogy embere lefényképezteti magát és azután lejön. Jó órai várakozás után gyanakodni kezdett, bement a házba és megállapította, hogy annak másik kijárata is van. Embere ekkor már természetesen árkon-bokron túl volt.

A megfigyeltet a nyomozó az egész szolgálat alatt többnyire csak hátulról láthatja, ezért mindig annak nemcsak a ruházatát, hanem a testtartását, járásmódját, jellegzetes mozdulatait is, különben könnyen szem elől tévesztheti. Többször megtörtént már, hogy a megfigyelt valahova bement, (pl. nyilvános illemhelyre), ott átöltözött, más ruhában jött ki s a nyomozó elszalasztotta. A közelmúlt években fordult egy ilyen eset elő, midőn egy megfigyelt nő mint kalapos hölgy ment be egy nyilvános illemhelyre s onnan mint fejkendő cselédleány távozott el.

A megfigyelő magatartása mindig a helytől és alkalomtól függ. Ha a megfigyelt házban tartózkodik, a szembenlévő járdán helyezkedjék el. Ha

kocsma vagy kávéház van ott, az nagyon megkönnyíti a feladatot. Huzamosabb ideig tartó feladatoknál a szembenfekvő ház földszintjén szobát is lehet bérelni. A megfigyelést rendes körülmények között mindig két csendőr teljesítse, mert gyakran vannak olyan helyzetek, melyeknél egy ember nem képes a feladatokat megoldani.

Ha az utcán kell várakozni, le lehet ülni egy padra, lehet ólálkodni villamos- vagy autóbusszmegállóhelyeknél, lassan sétálva ujságot olvasni. Faluhelyen beszédbe lehet elegyedni a házak előtt üldögélő öregekkel, az árok partján lehet falatozni, vagy alvást színlelni. Szóval mindent lehet csinálni, ami az utca rendes képehez tartozik és ami nem gyanus. Ha a nyomozónak kerékpárja van, egy kis színlelt defektus szolgáltatja a megfelelő ürügyet. Hosszabb időn keresztül tartó ilyen feladatoknál a megfigyelőket gyakran fel kell váltani.

Ha emberünk elhagyja a házat pl. gyalog, akkor gyalogosan követnünk kell, de nem szabad azonnal útbaindulni, mert ez feltűnő. A követés forgalmas útvonalon 15—20 méterrel hátrább, a szembenlévő járdán, gyér forgalmú útvonalon megnövelt távolsággal, az azonos járdán ajánlatos. Ha a másik járdán követünk, vigyázni kell arra, hogy a kilátást gátló felvonulások, csapatok, gyászmenetek, stb. közénk és a megfigyelt közé ne kerüljenek. Ilyenek közeledtekor át kell menni az azonos járdára. Ha a megfigyelt megáll, forgalmas útvonalon a másik oldalon nyugodtan meg lehet állni rövid időre. Azonos járdán való megállásnál valami elfoglaltságot kell találni. Ilyenek: kirakatnézegetés, ujságvásárlás, cipőfűzőigazítás, órafelhúzás, hirdetési oszlop tanulmányozása, stb. Ha kihalt az útvonal, vagy sokáig nem lehet álldogálni, tovább kell menni. Eközben elő fog fordulni, hogy túl kell haladnunk a még mindig

gyott. Azt mondta, hogy sohase jön vissza hozzám többet. Nem is jött.

Egy kis ideig elhallgatott, felnézett az égre, a holdra, a felhőkre, aztán a csizmája orrát kezdte nézegetni:

— Hát ezér izom.

Megkérdeztem a nevét, a lakását, foglalkozását. Új ember voltam még az örsön, nem ismertem. Aztán megmondtam neki:

— Feljelentem magát, mert éjjel nem szabad az utcán kurjongatni. Most pedig menjen haza csendben, meg ne halljam többet a hangját!

Az ember nem szól, csak dűnnyög. Kisvártatva szólal meg csak:

— Egyik bajra a másik. Most még meg is büntetnek. Fizethetek vagy ülhetek.

Nem feleltem neki, csak megindultunk. Ő is megindult oldalt mellettünk, tisztes távolságban. Arrafelé lakott, amerre mi mentünk. Odaértünk a házához. Köszönt, aztán befordult az utcaajtón. A házon néma csend ült. Falait ezüstösen világította be a hold, az ablakok sötétek voltak. Az ember bemegy az udvarba, onnan a konyhaajtón keresztül a szobába. Kívülmaradtunk s megállottunk egy pillanatra.

Kisvártatva világosság gyúl ki a szobában. Átszűrődik az ablakon s valahol az utca közepén beleolvad a holdvilágba. Belülről hangok hallatszanak. Asszonyi hangok:

— Már megint éccaka gyün haza kelmed? Meddig tart még ez az istentelen élet?

— Hallgass! — mondja az ember — csendőrök van-

nak 'odaki. Ne lármázz, mer bejűnnek, oszt örülök, hogy elszabadultam tőlük.

Erre aztán csend lesz a szobában. A lámpa elalszik s megint csak a két fekete ablakszem látszik, mint egy sötét szeműveg.

Lassan továbbindultunk. A fejemben az motoszkált, hogy itt valami nincs rendben. Ez az ember nem egyenes úton jár, mert nem mondott igazat. Azt mondja, hogy ott hagyta a felesége, aztán otthon van az asszony. Ennek majd a végére járok.

Bemegyünk a bíróhoz. 'Dolgunk van vele, fel kellett költeni. Almosan, fehérben ajtót nyit. Leülünk az asztal mellé. Nehezen indul a beszéd, mert a bíró még csak félig van ébren. Piros az arca az álomtól és folyton a 'szemeit dörzsölgeti. De aztán 'szobakerül a mi emberünk is:

— Az a tekergő? — mondja a bíró. Hiszen annak nincs is felesége. Egy nőszeméllyel él együtt már évek óta, senki se tudja, honnan hozta, valahonnan a szomszéd meggyéből.

— Hát aztán miből él? — kérdem.

— Gazdálkodik. Van neki vagy tizenkét hold földje, azon gazdálkodik már úgy a maga módján. Mert többet tekereg, meg kódorog.

— Hol kódorog?

— Tudja a manó, hol kódorog. Csak hol itt látják, hol ott a szomszéd falukban.

Nem akartuk tovább zavarni a bírót, úgyis alig birta nyitva tartani a szemeit. Tovább portyázunk, holnap úgyis vissza kell jönnünk valami nyomozási ügyben.

Másnap hívatom az embert a községházára. Ott van a bíró is, a jegyző is. Odaáll az emberem az irodába, a

álló megfigyeltlen, de ez mindig veszélyes. Ha túlhaladt a csendőr rajta, vegye elő a zsebtükörét és azt vagy a zsebkendőjében tartva, vagy a kesztyűje nyílásába helyezve használja fel a hátamögött történők figyelemmel kísérésére. A tükör alkalmazásánál ügyelni kell a nap állására, nehogy beletükrözzék a megfigyelt szemébe.

Huzamosabb álldogálást természetesnek lát szóvá lehet tenni azzal, hogy az egyik csendőr a másikkal színleli a váratlan találkozást és elbeszélget vele.

Ha a megfigyelt találkozik valakivel, akit nem ismerünk és fontos annak kiletét megtudnunk, úgy az egyik csendőrnek azt kell követnie.

Megtörténhetik, hogy emberünk bérkocsiba, bérautóba száll. Ezért követésközben mindig jóelőre meg kell figyelni, hol vannak bérjároműállomások. Ha a megfigyelt ilyenekhez közeledik, a követési távolságot csökkenteni kell, úgy, hogy meghalljuk a kocsinak vagy sofförnek bementi és megnevezését a bérjáromű számát. Ha a beszálláskor nem sikerült közel férkőzni, úgy a bérjáromű számát a távcső segítségével is megállapíthatjuk. Ha azonos jároművet találunk, azon kell követni a megfigyelt jároművét. Ha nincs jároművünk, igyekezni kell a bementi címre mielőbb eljutni. Ha odaérünk és emberünk még nincs ott, két lehetőség forog fenn. Vagy dolga támadt útközben és csak később jön oda, vagy félrevezetett bennünket. Ebből a két elgondolásból kifolyóan az egyik csendőrnek a háznál kell maradnia, a másikkal pedig a bérkocsivállalatnál kell azonnal megindítani a puhatolásokat.

Ha a megfigyelt egy házba lép, első dolog megállapítani, hogy hány kijárata van a háznak. A kijáratokat el kell állni. Meg kell továbbá állapítani, hogy kihez ment emberünk, tehát utána kell sur-

ranni. Lehet, hogy megtudhat a nyomozó pár szót a lakásbalépés alkalmával elhangzott üdvözlésekből, aminek jó hasznát veheti. Ha a megfigyelt egy lakásba lép be, figyelni kell egy darabig, hogy nem jön-e onnan ki és nem megy-e másik lakásba. Megtörtént már, hogy a megfigyelt teljesen idegen lakásba nyitott be valami ürügy alatt. A megfigyelést végző nyomozó ezt látva, a lakók jegyzékéből (bérházakban a kapu alatt) megállapította az illető kiletét, akihez a megfigyelt bement s az azután hónapokon keresztül szerepelt az aktákban, mint gyanús elem, pedig semmi köze sem volt az ügyhöz. A megfigyelt ugyanis onnan egy másik emelet másik lakásába ment be, de ezt a felületes megfigyelő már nem látta.

Ha nem bérházba, hanem magánházba lépett be az illető, úgy a kapun vagy a kertajtón rendszerint rajta van a tulajdonos vagy lakó névtáblája. Ellenkező esetben a szomszédos trafikban, üzletben meg lehet ügyesen és észrevétlenül tudni, hogy ki a házlakója. Ha erre sincs alkalom, elég a házszám megjegyzése; ha ez ismeretes, a lakója kiletét később is könnyű megállapítani.

Ha a megfigyelt villamosra vagy autóbuszra száll, hagyjuk nyugodtan felszállni és csak akkor szálljunk utána, ha a kocsí már mozgásban van. A villamosnak két kijárata van, ehhez mérten az egyik csendőr helye az első, a másiké a hátsó perronon van, ha a megfigyelt a kocsí belsejében tartózkodik. Ha valamelyik perronon áll a megfigyelt, úgy a kocsí belsejében helyezkedjék el a csendőr, közvetlenül a perronra vezető ajtó közelében. Villamoson utazásnál igen fontos az azonnali jegyváltás, továbbá, hogy a csendőrnek legyen aprópénze, mert a visszadás időt vesz igénybe. Könnyen kerülhet aprópénz nélkül a csendőr abba a helyzetbe, hogy vagy ott-

vaskályhának támaszkodva. Széleskarimájú kalapjával babráll. Jóvágású ember, csak a sok alkohol látszik az arcán rettenetesen.

— Maga hazudott az éjjel! — mondom neki.

— Nem hazudtam én! — tiltakozik.

— Dehogynem hazudott. Hiszen azt mondta, hogy az asszony miatt iszik a kocsmában.

— Úgyis van az.

— Meg azt is mondta, hogy otthagya az asszony. Pedig nincs is felesége.

— De van bizony, kérem. Van bizony, csak elhagyott.

— Hát akkor kivel beszélt maga az éjjel, amikor hazament?

— Az asszonnyal.

— Hallja kend, ne beszéljen itt nekem összeviessza, mert istenuccse, megharagszom. Hát hogy beszélt vele, ha elhagyta?

— Az első hagyott el. Ez a második. De csak úgy, összeállva. Emiatt is iszom.

— Meg az első miatt is.

— Amiatt is. Meg a harmadik miatt is.

— Miféle harmadik miatt?

Egy pillanatra megállott, elhallgatott. Mintha valami elmúlt dolgon rágódnék, aztán folytatta:

— Hogy ki az a harmadik asszony? Az a harmadik asszony, aki másnak lett a felesége. Engem hitegetett, aztán mégis máshoz ment. Az az igazi. Azótától nincs nyugtom. Se nem eszem, se nem alszom, csak iszom.

Most már folyik belőle a szó.

— Azótától nincs nyugtom. Mer megcsalt, megcsúfított. Férjhez ment egy legényhez, egy senkihez, aki még

katona se vót. Úgy maradtam, mint a száraz kóré. Kaptam magamat, én is megházasodtam. Csak úgy mérgembe, hogy legyen asszony a háznál. Lett is. De arra meg a szomszéd kacsingatott. Hát mit csináltam volna? Megbuboltam. Otthagytam. De hát asszony nélkül nem ház a ház, a gazdaság, a jószág, a baromfi. Másik után kellett, hogy nézek. Elvenni nem lehet, hát összeálltam vele. E meg úgy szeret, hogy sok. De ezt meg én nem szeretem. Most aztán nem bírok a három asszonnyal. Hun az egyik jár az eszembe, hun a másik, hun a harmadik. Megzavarják az eszemet, hogy azt se tudom, mit csináljak. Hát aztán ezer csak iszom, csak kódorgom, éjszakázom...

A pápaszemes öreg jegyző ott ül az irodában, az asztal mellett. Serceg a tolla a fehér papíron, amint a betűket rója. Egy pillanatra reánk néz és bólint, de nem az embernek, hanem nekünk, mintha azt akarná mondani, hogy igaz van ennek az embernek. Aztán leteszi a tollat, neki-veti a hátát a szék támlájának s kezét a hasán összekulcsolva, az ember felé fordul és kérdezi:

— Miért nem megy az orvoshoz?

— Doktorhoz? A mi doktorunkhoz? Hát hogy menjek hozzá, mikor ötöt is otthagya a felesége? A se jött vissza. Hogy tudjon akkor nekem orvosságot adni a bajomra, mikor a magáéra se tud? De azért vótam doktornál a városban. Kettőnél is. Az egyik azt mondta, hogy nincs semmi bajom. Hát ha e se baj, akkor mi a baj? A másiknak, az öregnek több esze vót, mer azt mondta, hogy menj haza és igyam le magamat a sárga földig, attul majd meggyógyulok. De most meg a csendőr uraknál az a baj, hogy iszok. Hát én most nem tudom, mit csináljak, mert

hagyja a kalauznál a 20 pengőjét, vagy pedig kénytelen elszalasztani a hirtelen lelépő megfigyeltet.

Autóbuszon a csendőr a kijárat közvetlen közelében tartózkodik.

Ha a megfigyelt a megállóhelynél leszáll, utána szintén le kell szállni és a további követést elővigyázatosan kell folytatni. Ha állomáson kívül ugrik le, úgy, ha a körülmények engedik, utazzék a csendőr a következő megállóig, addig figyelje emberét a kocsiról s csak azután szálljon le és kövesse. Az utánaugrás veszedelmes, mert feltűnő.

Gyakran előfordul, hogy a megfigyelt vendéglőbe vagy kávéházba megy. A csendőrnek természetesen ide is követnie kell. Várja meg, míg a megfigyelt leül, nézze meg, hová teszi le a kalapját, kabátját, botját. Ezután foglaljon ő is helyet, még pedig rendszerint az embere hátamögött és kissé oldalt lévő asztalnál. Ha lehet, a kijárat és a megfigyelt közé kell leülnie. Az ilyen helyeken természetesen fogyasztani kell valamit. Elvként szolgáljon, hogy csak olyan ételeket és italokat szabad rendelni, amelyek elkészítése nem vesz időt igénybe. Azonnal fizetni kell, nehogy később esetleg a fizetőpincér elfoglaltsága miatt a követés újrafelvétele késedelmet szenvedjen. Nézzon körül a vendéglőben, hogy nincs-e más kijárat, pl. az udvar felé. Ha a megfigyelt az illemhelyre megy, az egyik csendőr feltűnés nélkül kövesse.

Midőn a megfigyelt távozik a helyiségből, a megfigyelő először maradjon még ülve s csak akkor induljon utána, midőn az az ajtón kilépett.

Lehetséges az is, hogy a megfigyelt beül egy taxiba, kihajtat az állomásra és elutazik. A megfigyelésnek természetesen ekkor sem szabad félbemaradnia. A pályaudvaron a jegyváltásnál igyekez-

én már mindent megpróbáltam, csak éppen, hogy nem felejték semmit. Mer három asszonyt nem lehet csak úgy egyszeribe elfelejteni, — kiváltképpen azt a legelső.

— Hát azért mégse igyék, mert velem gyűlik meg a baja. Ne kerüljön többé részegen a szemem elé, mert megbánja! Most pedig elmehet hazára.

Illedelmesen elkészön. Kalapját a fejébe nyomja s kívül kerül az ajtón. Azt mondja a jegyző:

— Úgy van az, ahogy mondja. Nagyon belekeveredett az asszonyokba az istenadta. Azóta iszik folytonosan. Már a község is reáparancsolt, hogy hagyja abba, javuljon meg, térjen magához, de hiába. A régi csendőrök is feljelentették már egynéhányszor a kurjongatásáért, de a szolgabíró nem büntette meg. Azt mondta, hagyjuk reá, majd magához tér, ha máskor nem, hát akkor, amikor már nem lesz 'miből inni. Elvégre a maga pénzét issza, kinek mi köze van hozzá? Nem igaz?

— Hát nem éppen gondolnám igaznak, de nekünk ehhez tényleg semmi közünk. Csak az utcán azért ne kurjongasson s ne csináljon csendháborítást.

— Nem csendháborítás ez, kérem. Tudja mindenki, hogy ő kurjongat, aztán nem törődnek vele. Attul ugyan nyugodtan alhatik mindenki, csak nagyobb bajt ne csináljon, minthogy kurjongat.

Újra nekigyürkőzött az írásnak, mintha semmi sem történt volna. Csak a bíró szólalt még meg, hogy ő is mondjon valamit:

— Úgy van az valahogy, ahogy a jegyző úr mondja.

Belenyúltam a zsebembe, kivettem a noteszemet. Kitérültem belőle a kurjongató ember nevét. Nem lesz feljelentés, el van intézve. Elintézték őt már az asszonyok.

zenek a csendőrök megfigyelni, hogy emberük hova vált jegyet. A pénztártól való távozás után szintén oda kell jegyet váltani. Ha nem sikerült azt megfigyelni, vagy pedig ha a megfigyelt nem vált jegyet (pl. előzőleg megváltotta a menetjegyirodában), akkor ki kell kísérni a perronra és meg kell figyelni, hogy melyik vonatba száll be. Ezután ugyanazon vonal legközelebbi nagyobb állomásáig váltsanak a csendőrök is jegyet, még pedig olyképen, hogy az egyik a vonatra marad és figyel az emberét, a másik pedig elmegy jegyet váltani, mert különben a megfigyelt átszállhat egy másik vonatra, vagy eltávozhatik a pályaudvarról egy másik kijáraton keresztül. Ha ilyen alkalommal a csendőr egyedül van, maradjon a megfigyelt sarkában és jegyét a vonatban a kalauznál váltsa meg. Vonaton a megfigyelők ugyanazon kocsiban, de ne ugyanazon fülkében utazzanak. Folyosós kocsiknál legcélszerűbb a folyosón álldogálni vagy sétálni. Különösen fokozni kell a szemeltartást, ha állomáshoz közeledik a vonat.

Előfordult egy ízben, hogy a megfigyelt vidékről utazott Budapestre. A keleti pályaudvarig váltott jegyet, a megfigyelő szintén. Budapest—Ferencváros állomáshoz közeledett a vonat, a megfigyelt a folyosón állt. Közte és fülkéje között tartózkodott a megfigyelő, aki látta, hogy emberének kabátja, kalapja, botja még a fülkében van, ezért egész nyugodt volt. Időközben megállt a vonat, majd újból elindult és már erős ütemben haladt, midőn a nyomozó az ablakból megpillantotta emberét, amint az állomás előtt autótaxiba szállt és nyugodtan elhajtattott. A kabátjáról, kalapjáról és botjáról az ügy érdekében lemondott.

Ha vonaton, menetközben a megfigyelt az illemhelyre megy, feltűnés nélkül utána kell menni, majd utána át kell kutatni az illemhelyet. A megfigyelési feladatokról pontos és részletes feljegyzéseket kell szerkeszteni. A megfigyelést végrehajtó csendőr nem tudhatja, hogy mindazokból, amit látott, hallott és tapasztalt, mi a fontos és mi a lényegtelen. Ezért törekednie kell arra, hogy jegyzetei mindent felöllejenek. Nem mindegy pl., hogy a megfigyelt hány órákor találkozott valakivel, hány órákor lépett egy házba, mennyi ideig tartózkodott ott, stb. Jó emlékezőtehetségre is szüksége van a megfigyelést teljesítő csendőrnek, mert csak a legkritikább esetben lehet az észleleteket feltűnés nélkül azonnal feljegyezni. Rendszerint az emlékezetébe kell vésnie az adatokat és csak később, alkalmas pillanatokban jegyezheti fel azokat.

A kifordítható felöltő, sportsapka, színes szemüveg segítségével a megfigyelő apróbb változásokat idézhet elő külsején, de ha kell, a cél érdekében pl. haját vagy bajuszát is lenyirathatja. A felismerés ellen a legjobb védekezést a megfigyelőszolgálatot teljesítők minél gyakoribb felváltása képezi. Egy és ugyanaz a csendőr ne teljesítse a szolgálatot huzamosabb ideig, mert akkor még a leggyanútlanabb megfigyelt is rájön, hogy megfigyelés alatt áll.

Meg kell végül jegyezni, hogy a megfigyelőszolgálatra a város, különösen a nagyváros sokkal kedvezőbb teret nyújt, mint a falu. Falun sok nehézséggel kell megküzdenni, sőt vannak olyan megfigyelési feladatok is, melyek az ismertett módszerrel egyáltalán nem oldhatók meg. Kisebb községekben a lakosság személyesen ismeri egymást, ezért minden idegen arc azonnal feltűnést kelt. A falvak egyhangú,

eseménytelen életében egy idegen ember megjelenése mindig felkelti a lakosság érdeklődését, az emberek találgatják, hogy ki lehet a jövevény s mi járatban van. Ez az, ami a nehézségeket okozza. Olyan polgári-ruhás csendőr, aki az érdeklődés középpontjába került, nem tudja a feladatát megoldani, mert nem lesz képes megfelelni annak a követelménynek, hogy a megfigyeltnek fel ne tűnjék.

Ezzel nem azt akarom mondani, hogy a polgári-ruhás megfigyelőszolgálatnak községekben egyáltalában nem vehetjük hasznát. Vannak olyan alkalmak, mikor a falvakban egyidőben számos idegen fordul meg, ilyenkor a megfigyelőszolgálat teljesítése nem ütközik nehézségekbe. A tömegben a megfigyelést végző csendőr itt is éppen úgy elvész, mint ahogy szürke járókelővé válik a városok emberforgatagában. Nagyvásár, hetipiac, búcsú, ünnepélyek mind ilyen előnyös alkalmak, melyek kedveznek a megfigyelőszolgálatnak. Vannak olyan községek, melyekben nyaralók és kirándulók szoktak megfordulni. A lakosság ilyen helyeken megszokta az idegenforgalmat, közömbösen néz minden új arcra s itt a polgáriruhás csendőr sem fog feltűnni. Vasúti csomópontot képező községek szintén kedveznek céljainknak.

Ha épületek vagy helyiségek megfigyelése képezi a feladatot, ennek végrehajtása éjjel nem ütközik nehézségekbe. Nappal a megoldás már nehéz. Csak rövid időtartamról lehet szó s az is szükséges, hogy a helyi viszonyok kedvezőek legyenek. Egy szembenlévő kocsmá pl. nagyon megkönnyíti a megfigyelő helyzetét. Kerékpáros vagy motorkegypáros csendőr mindig találhat ürügyet arra, hogy egy ponton esetleg több órán keresztül is álldogáljon (színlelt defektus). Ha egy embert vasuton a faluból városba vezető útjain kell követni, a megoldás már egyszerű, mert a nehézségek a falu állomásának elhagyásával megszűntek.

Falvakban működésnél első gondja legyen a polgáriruhás csendőrnek, hogy öltözkését megfelelően válassza meg. Azt is jóelőre meg kell fontolnia, hogy érdeklődés esetén kinek fogja mondani magát. A külső alak és a választott egyéniség, akinek magát kiadja, legyen mindig természetes, a körülményekhez és a saját egyéniségéhez alkalmazott. Ezekre a kérdésekre különben egy következő cikkemben részletesen ki fogok terjeszkedni.

Városokban meg lehet tenni azt, hogy egy személy életmódját, minden lépését napokon, sőt heteken keresztül figyelemmel kísérjük egyszerű, megszokották nélküli nyomkövetéssel. Ezt a feladatot falun már lehetetlen így megoldani. Ha ilyen feladatok elé állítanak bennünket, úgy egyéb, a már említett következő cikkemben megbeszélésre kerülő eszközökhöz kell folyamodnunk, vagy pedig a figyellel megbízható helybeli embereket kell megbízni.

*Ha sorsunk egyszer jobbra válik, a népek úgy, mint
egyeselek,
Szenvedtek bár sokat, sokáig, óh mily hamar felejtenelek.
A jelent nem a multhoz mérik, lelkük képzelte jövőben él,
S ha mindazt könnyen el nem érik, mit büszke vágyuk
hőn remél:
Megszállja őket a búbanat, egy pár könnyecsepp tengerré
árad.
S oly fájó, átkos a panasz, mintha való kín volna az.*

Gyulai Pál.

A tiszazugi tömegmérgezés.

írta: SZLADEK BARNA ny. százados.

(3. közlemény.)

1925 február 1-én Csongrádnál egy női hullát fogtak ki a Tiszából. A nyomozás, majd a megejtett boncolás megállapította, hogy a hulla azonos Antal Andrásné nagyrévi lakossal, akit leánya, Bukovinszki Jánosné arzénnal megmérgezett és holtan a Tiszába dobott. Bukovinszkiné tettét beismerte, cselekményéért kötéláltali halálra ítélték, mely ítéletet kormányzói kegyelem folytán életfogytig tartó fegyházra változtatták.

Ezen ügyből kifolyólag az a gyanu merült fel, hogy Bukovinszkiné a nemrég elhunyt apját is megmérgezte. Ennek alapján az ügyészség indítványára 1925 április 15-én Bukovinszki János sírját felbontották s a hulla egyes részeit vegyvizsgálat céljából az Országos Vegyészeti Intézetnek felküldötték. Az ügyészségnek az volt a szándéka, hogy ha a vegyvizsgálat eredménye pozitív lesz, akkor el fogja rendelni Holyba Károly exhumálását is.

A vizsgálat azonban a Bukovinszki esetében *negatív* leletet eredményezett.

Bukovinszki János exhumálása alkalmával a vizsgálóbírónak egy névtelen levelet kézbesítettek, amelyben a névtelen levélíró több, névszerint megnevezett nagyrévi asszonyt mérgezéssel vádolt. A vizsgálóbíró átadta a levelet az exhumálásnál jelenlévő ügyészségi alelnöknek. Az ügyészségi alelnök a levelet nyomozás céljából Nagyrev község előjáróságának adta ki, a csendőrörnek nem.

A községi előjáróság ezen felhívásra 10 nap múlva negatív jelentést tett s ezzel az ügy befejezést nyert.

Meg kell tehát itt jegyeznünk, hogy erről az 1925 április havában írt névtelen levélről a csendőrörnek nem tudott. Ez a levél azonban — mint látni fogjuk — a későbbi nyomozás során még szerepelni fog, mert ennek a névtelen levélnek másolatát kapta meg nyomozás végett a cibakházi örs 4 évvel később, 1929 áprilisban.

*

1925-től 1929-ig nem történt feljelentés, nem folytattak nyomozást, de ezen 4 esztendő alatt mindig többet kezdtek sutogni a Tiszazug községeiben arról, hogy sok ember nem természetes halállal fejezi be életét.

Feltételezhető, hogy ha a Holyba- és Bukovinszki-ügyekben megindított eljárás konkrét eredménnyel jár, akkor a gyilkosságok sorozatának is már 1925-ben vége szakadt volna. Így azonban Fazekasné irányítása mellett tovább folytak a mérgezések, míg végül 1929-ben Tiszakürtön kipattant az első eset.

Mielőtt erre a tiszakürti esetre reátérnénk, az olvasót szeretném megismertetni legalább is vázlatosan, azzal az eljárással, azzal a módszerrel, amelyet az exhumálásokról, illetve vegyvizsgálatokról ezekben az ügyekben követtek s amely általános érvénnyel bír valamennyi esetre.

A koporsó felnyitása után vesznek egy bizonyos (10—50 dg.) súlyú

1. földet a koporsó feletti részből,
2. földet a koporsó alatti részből,
3. agy-, mell- és hasüregrészeket,
4. ágyékalatti részen a koporsóforgácsból,
5. koporsórészek és koszorúk maradványából

Ezen anyagokat behelyezik I—V. számjellel el látott üvegekbe; az üvegek fekete viasszal történt lepecsételése után pléhdobozokba kerülnek, a pléhdobozokat pedig faládikákba zárják. Szabály, hogy azokat az üve-

geket, csomagokat, melyek törvényszéki kémiai vizsgálat tárgyát képező bűnjeleket tartalmaznak, mindig fekete (korommal festett) pecsétviaszzal kell lepecsételni, mert a vörös pecsétviasz cinóberrel vagy miniummal vagy mindkettővel lehet festve s ezáltal könnyen higany vagy ólom kerülhet a vizsgálati anyagba.

Az öt üvegedényt tartalmazó ládikán kívül rendszerint vesznek még egy papírszacskóban egy kevés ú. n. *indifferens* földet is; külön csomagba kerülnek a koporsóban esetleg előtalált egyéb tárgyak: orvosságos üvegek, emléktárgyak, stb.

Az *indifferens* földet rendszerint 5—10 méternyi távolságban veszik a koporsótól. Az *indifferens* föld vizsgálatának célja az, hogy ennek *negatív* volta megerősítse a hulla, illetve koporsó részekben kimutatott *pozitív* leletet.

Negatívnak mutatkozott-e mindannyiszor az *indifferens* föld?

Nem. A nagyrévi esetek között tudomásom szerint volt egy eset, amikor a vegyvizsgálat az *indifferens* földben is *pozitív* leletet mutatott ki.

Ez a megállapítás kétségtelenül a védelem malmára hajtotta a vizet, mert a védelem éppen azt kívánta bizonyítani, hogy csaknem minden tárgyban és anyagban, tehát magában a földben is egy bizonyos mennyiségű arzént lehet kimutatni, így a hullarészekben talált arzén nem feltétlen bizonyítéka annak, hogy az bűnös úton, gyilkossági szándékból került az emberi testbe.

A vád erre azzal felel: Igaz ugyan, hogy az *indifferens*nek jelzett földben is — egy esetben — kimutatható volt az arzén, de ennek az magyarázata, hogy a vizsgálatnak alávetett földet annak felső rétegéből kaparták össze, tehát összehordott föld volt, amely mindenféle más anyaggal, tárgyakkal érintkezésbe kerülhetett s így arzént szívhatott magába.

Másrészt — érvel tovább a vád — nem játszhatik azért sem fontos szerepet a tény, hogy az *indifferens* földben is találtak arzént, mert viszont kétségtelenül beigazolást nyert, hogy amíg az *indifferens* földben és koporsórészekben csak elenyésző arzénmennyiség volt kimutatható, addig a legtöbb hullában ennek a mennyiségnek tízszerese, sőt húszszorosa.

A védelem replikája erre, hogy a földben lévő emberi test a rajta átszűrődő arzénikumot csak részben engedi át, nagyobb részét felszívja, elraktározza s ezzel magyarázható, hogy a hullarészekben kimutatható arzénmennyiség nagyobb, mint a körülötte lévő anyagban.

Ez az állítás persze a pro és kontra érveknek megint olyan tömegét provokálja, hogy az a geológiai és kémiai tudománynak meglehetősen tág és elasztikus gyűrűjében ad infinitum vezethető.

Bizonyos, hogy találtak olyan hullát egy és ugyanazon temetőben, amelyben olyan nagy mennyiségben volt arzén, hogy nem egy, de tíz-húsz emberélet kioltására is elegendő lett volna és találtak hullákat, amelyekben arzén egyáltalában nem volt kimutatható. Ezek a tények amellet bizonyítanak, hogy az arzén, különösen pedig nagyobb mennyiségű arzén, másképp, mint életben történt beadás útján nem kerülhetett a hulla belsejébe. Viszont el kell azt is ismernünk, hogy e téren a tudomány még nem szolgál olyan megdönthetetlen bizonyítékkal mint pl. a matematika a kétszer kettő négygel. Ha matematikai formulában kellene kifejezésre juttatnom a tudományos kutatások eredményét, itt az arzéntartalom és arzén kimutatása terén, talán azt mondanám, hogy a 100 százalékos bizonyosság helyett a való-

színűség úgy aránylik a valószínűtlenséghez, mint a 90 a 10-hez.

Hogyan történik, azaz hogyan történt ezekben a tiszazugi esetekben a vegyvizsgálat?

Aki erre a kérdésre kimerítő felvilágosítást óhajtott, annak el kell olvasnia dr. Felletár Emil és Jáhn József, „A törvényszéki kémia elemei” című munkáját. Nagy általánosságban, a vegyvizsgálatnál használt különböző vegyszerek és laboratóriumi eszközök szakszerű ismeretétését mellőzve, a vegyvizsgálat lényege a következő:

Az arzénvizsgálatra beérkezett hullarészeket és egyéb anyagot, különböző elemek, elsősorban sósav és ammoniumrhodonat segítségével sárgásszínű folyékony vegyületté változtatják, melyből az arzént — arzénfémeket vagy arzénsavat — kivonják. Ha az arzén nagy mennyiségben fordul elő, azt rendes patika mérlegen is le lehet mérni. Ha azonban az arzén mennyisége — mint a legtöbb mérgezési esetben — olyan csekély, hogy súlyszintű meghatározása keresztülvihetőnek nem ígérkezik, akkor azt az ú. n. Marsh-féle készülékkel mutatják ki, mennyiségét pedig az ezen művelet folyamán kapott arzéntükrök erősségéből, azonos vastagságú üvegcsovekben ismert arsénsavmennyiségekből készített arzéntükrökkel való összehasonlító becslés útján állapítják meg.

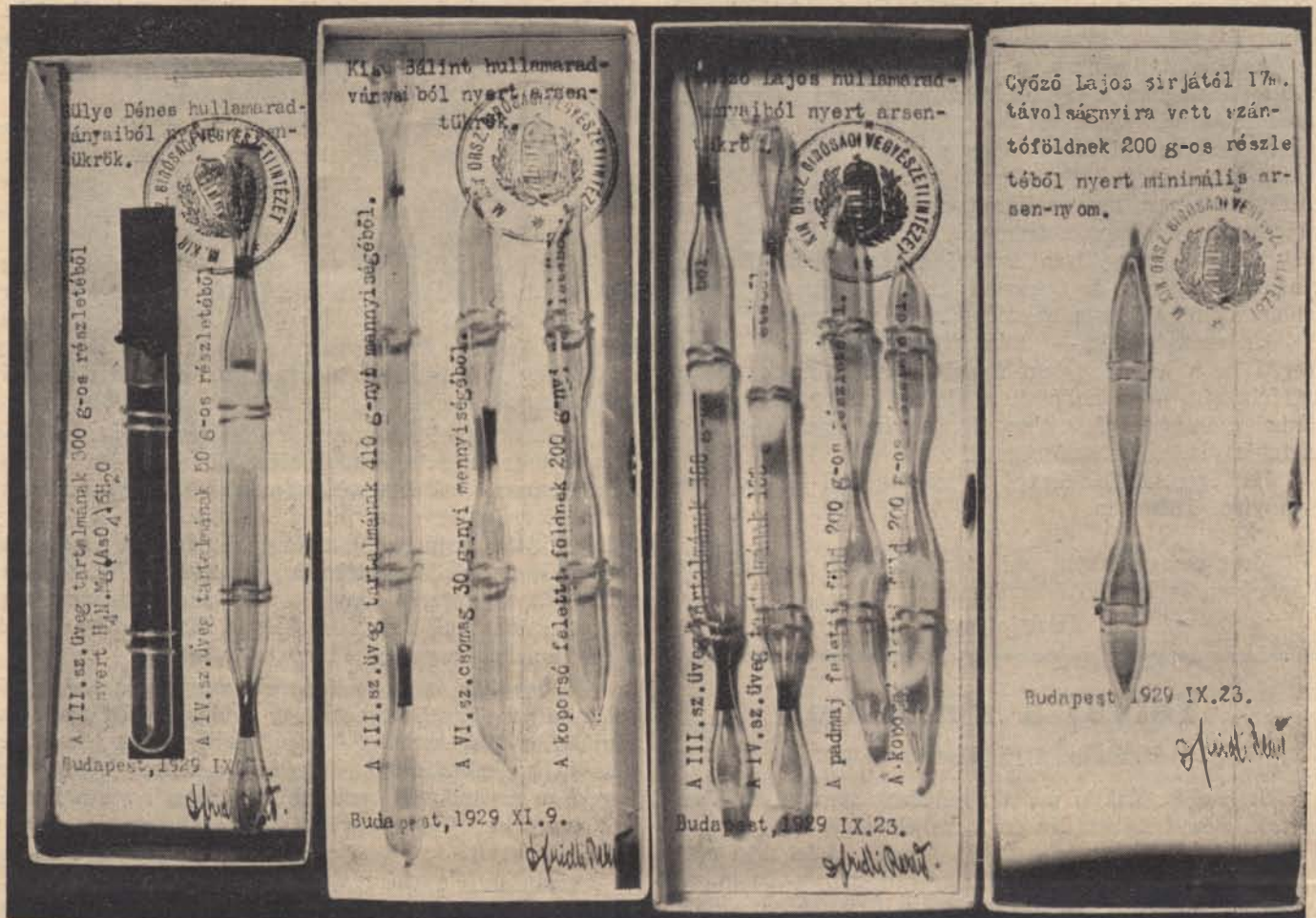
A vegyész vizsgálatokhoz sohasem használják el a vizsgálati anyag egész mennyiségét, hanem mindig csak bizonyos hányadát, még pedig azért, hogy ha esetleg a vizsgálat anyaga az edény eltörése miatt veszendőbe menne, vagy ha a vizsgálat befejezése után más irányban újabb vizsgálat válnék szükségessé, a vegyészeti intézet még rendelkezék vizsgálati anyaggal. A megmaradt részt a bíróságnak mindig visszaküldik.

A Marsh-féle készülék meglehetősen komplikált; részletes ismertetése külön szakkikk tárgyát is képezhetné. Legfontosabb alkatrésze egy gázfejlesztő palack, amelybe az arzéntartalmú, azaz arzéngyanús folyadékot töltik. Ezt a folyadékot keresztülvezetik egy ú. n. redukáló üvegcsován, amelyet izzásban tartanak. Ha a folyadék arzéntartalmú, akkor az üvegcso izzított és megvékonyított helyén túl *arzéntükrök* képződik; az arzén mennyisége szerint a betöltés után már 1—2 perc múlva gyenge barnulás észlelhető, mely folyton erősödik. Az ekként keletkező barna elszíneződés adja azt a bizonyos arzén tükröt, amelyről a törvényszéki tárgyalások folyamán gyakran hallhattunk s amelyet az Országos Bírósági Vegyészeti Intézet részletes vélemény kíséretében a bíróságnak visszaküld. (Lásd a fényképfelvételt.)

A Marsh-féle készülékben 0.01 mg. arzénsavat még egész biztonsággal ki lehet mutatni. Ezen arzénmennyiségtől keletkező szálladék a redukálócső kihúzott részének közepetáján összehajtvá fehér alapon még jól kivehető. Ez a mennyiség különben az, amely már halálos adagnak számít. Ebből tehát az következik, hogy minden olyan esetben, amikor az arzén a Marsh-féle készülékkel kimutatható, feltételezhető az is, hogy a halált arzénmérgezés okozta.

Marsh György — születésre angol — a wolvichi arzenál segédtisztviselője volt, aki estéli szabad óráiban vegyészeti kísérletezgetésekkel foglalkozott. Ő találta fel 1836-ban azt az eljárást, amely azóta némileg tökéletesítve ma is mint Marsh-féle eljárás, legbiztosabb módja törvényszéki vizsgálatoknál az arzén kimutatásának.

A vegyészeti vizsgálatoknál a legnagyobb figyelmet kell fordítani az edények tisztántartására. Korábban szabálynak tartották, hogy minden egyes vizsgálatához új edényt használjanak. Ez persze ott, ahol sok a vizsgálat, szerfelett költségessé tenné az eljárást, ezért kettőzött

A tiszazugi tömegmérgezés: Fényképfelvétel eredeti arzéntükrökről, melyeket a szolnoki kir. ügyészség a Csendőrségi Lapok rendelkezésére bocsátott.

gondot fordítanak arra, hogy a vizsgálatokhoz használt üveg- és porcellánedényeket ne csak forró vízzel, hanem oldószerekkel is kimossák, mert csak így lehet vizsgálat közben nem várt zavarokat kiküszöbölni.

Amikor a bíróság az Országos Bírósági Vegyészeti Intézethez fordul, minden esetben közölnie kell az általa (bíróság) ismert élettani és kórtani adatokat is. Ezeket az adatokat vagy legalább is azoknak túlnyomó — nem orvosi — részét a bíróságnak a csendőrség útján kell megszereznie. Ezeknek az összegyűjtése pedig, amikor hosszabb-rövidebb idő óta már a földben nyugvó, megmérgezettnek gondolt egyénről van szó, szerfelett nehéz.

1887-ben jelent meg egy belügyminiszteri rendelet, melynek 47. §-a e tárgyban a következőket rendeli:

„Megmérgezés gyanuja esetében a kémiai vizsgálatot a jelen szabályrendelet 10. §-a értelmében meghitt szakértőknek indokolt véleménye alapján ugyancsak a jelen rendelet 7. §-ában említett bíróság rendeli el.

Hogy pedig a vélemény indokolt legyen, kiváló gond fordítandó a megmérgezettnek gyanúsított egyén kórtörténetének kinyomozására; megállapítandó nevezetesen, hogy az mikor betegedett meg? Mennyi idő múlva az ártalmasnak vélt étel vagy ital elköltése vagy a károsoknak tapasztalt behatások után? Kimerítően részletezendő, hogy mily jelenségek nyilvánulásával kezdődött és folyt le a betegség? Minő ápolásban s esetleg gyógykezelésben részesült a beteg bekövetkezett haláláig? — melynek ideje szintén pontosan feljegyzendő.

Szükséges továbbá kinyomozni, hogy az illető nem

szervenedett-e már máskor, korábban és a kérdéseshez hasonló betegségben? — mihez képest, ha a beteg orvos által kezeltetett, az utóbbi betegsége vonatkozólag minden esetben, az előbbi betegsége azonban csak amennyire lehetséges; szükséges, hogy a kezelőorvos a kór-rajzon az általa rendelt gyógyszerek megjelölésére és az illető vények felmutatására is felszólíttassék. Ha pedig orvosi segély nem vétetett igénybe, a kérdéses körjelenségek legalább az utóbbi betegsége vonatkozólag, lehetőleg a betegnek ápolói, hozzátartozói vagy más, vele érintkezett tanuk előadásai nyomán derítendőek fel s e kijelentések minden esetre hiteles alakban, írásba foglalandók.”

Még hosszú folytatása következik ennek a paragrafusnak, de ha a fentidézett részét figyelmesen átolvaszuk, meg fogjuk érteni, miért volt olyan tartózkodó az ügyészség magatartása a Holyba-féle esetben, amikor Holyba János hirtelen halála az orvos előtt gyanusnak tűnt fel s az ügyészségtől a hulla felboncolását kérte.

Az ügyészség — amint már tudjuk — az orvos kérelmét elutasította.

Helyes volt-e ez vagy sem, annak megállapítása nem tartozik ránk. Amit erről az alábbiakban írok, az egyéni vélemény, — úgy hiszem, — a megengedett határon belül.

A Holyba-féle esetben, tekintve a mellékkörülményeket — a községekben meg nem szűnő suttogásokat, a Fazekasné gyanus szereplését, a megmérgezettnek értelmetlen módon „hörghurut” folytán bekövetkezett halálát, az orvosnak ismételtén kifejezésre jutott gyanu-

ját, stb. stb., ezeket a ténykörülmenyeket mérlegelve el kellett volna rendelni a hulla felboncolását.

A ténykörülmenyek, a valószínűség, az észszerűség s általánosságban a logikai végkövetkeztések is gyakran mind semmivé válnak azonban, ha van egy paragrafus, amely nem engedi meg, hogy a józan gondolkodás a maga útjait járja. Ez a paragrafus, amelyről a jelen esetben szó van, negyvenhárom esztendő, hét év múlva félszázados jubileumát ünnepli. Ez a paragrafus nemcsak előírja, hogy ilyen esetekben az orvosi vélemény „indokolt” legyen, de pontosan meg is határozza, hogy mikor tekinthető ez a vélemény „indokolt”-nak.

Ha az indokolás — mint jelen esetben is — nem meríti ki a jelzett §-ban foglalt rendelkezések összes kritériumait, — a hullát nem lehet exhumálni. Mert hátha a vegyvizsgálat *negatív* eredménnyel végződik, ki fogja viselni a felelősséget!?

Hát igen. A felelősség! A felelősségtől félünk valamennyien. Túlzottan.

*

Most pedig nézzük, mi történt 1929 áprilisában Nagyréven és később Tiszakürtön?

(Folytatjuk.)

Tolvaj a strandon.

Krónika a fürdőszezonból.

Szereplők: Miklós úr, aki hátrányt szenved és Józsi úr, aki előnyt szerez. Na és a mellékalakok.

Miklós úr és családja (neje, felnőtt és fel nem nőtt gyermekei) vasárnap 10 órára megérkezik a strandra. Jegyváltás közben, míg a szép ötpengősből visszaadnak, apa a pénztárnál elolvassa a hirdetményeket. Köztük azt is: „Csak a letétbe helyezett pénz- és értéktárgyakért vállal felelősséget az igazgatóság.”

A sok hirdetmény egyike sem riasztja fel, de ez biztosan. Hozzákap az órához, a pénztárcához s hangtalanul elhatározza magában, hogy nagyon fog rájuk vigyázni, — de!... De nem bízza azokat senki másra. Tudj' Isten, mi történik azzal a kis vagyonkával... Nem helyez tehát

letétbe semmit. Önagyságáról nem is beszélek. Mert hát akkor minek hozta ki a karperecet, meg függőt, meg megymás ragyogót, ha még csak végig sem mutogat-hatja?!... Még mit nem?...

Így aztán a kabinban marad minden. Hiszen be van zárva, ha elmennek s a kabinos is kint van, meg sokan járnak-kelnek erre, hát nem vesz — hogy is veszne el valami?... S ami van érték, ott marad a padon, a fogason, a kabátokban s egyebütt megbújva.

Nem is sejtik, hogy van vagy vannak, akik megérkezésüket már tudják s örömmel látták az órát, az ékszert vagy sejtik a telt tárcát. Mondjuk: Sándor az egyik, aki látta s Sándor a kabinsoron áll remek trikójában vagy lehet: még a vízben vagy a homokban van. Sütteti magát vagy unottan hajókáztatja kezét a vízben.

Sándor figyel tehát s mikor Miklós úrék a kabinba begomolyognak, már mozdul. Mint aki már unja a vizet, kiszáll onnan s a kabin mellett megáll. Közönyösen, unott arccal, de már terve szerint: a kabintól oldalt, úgy, hogy a nyíló ajtón majd beláthat. Míg Miklós úrék vetkőznek, ő csak áll és néz és unatkozik — látszólag. Féltszeme az ajtón. Ha az ugyanis kinyílik, meg lehet látni az ajtóra szegezett kis táblácskára írt jelszót. Ez az a varázsszó, amelyre a kabinos majd felnyitja az ajtót.

Jó beosztás és megoldás, mert annyi száz ember közül a kabinos így ismerheti meg a jogos bérlet, ha a kabinjába be akar menni. A sajátkezüleg felírt jelszót bemondja, a kabinos nyit, megnézi a felírt jelszót, ha egyező a bemondottal, nem lehet kétsége, hogy a jogosított van jelen. Hát ez az!... Itt arat Józsi úr, meg a többi! Hogyan?...

Miklós úrék már lubickolnak, vicáncolnak, üdvözlök a barátnőket és a kártyapartnereket, megbámulják (vagy csodálva vagy irigykedve) a más fürdőruháját s aztán kezdődhet az úszás, esetleg csak az úszás utánzása. A víz felett édes és éles sikolyok szállnak vagy hangos és jóízű kacagások. Pedig jó volna azokkal spórolni. Mert Sándor úr, aki egy darabig követte őket, midőn a kabint becsukták és elhagyták, közben odasúgott valakinek — mondjuk: Józsi úrnak egy számot s egy varázsszót. Teszem azt: „Mózes 345.” Józsi úr bólint.

A német újoncnak sem könnyű a gyöngyélet: 1. Vigyázz! 2. Tisztelgési gyakorlat. 3. Csuklógyakorlat. 4. Nehéz eset. 5. Ezt is tudni kell. 6. Lovarda.

Német újoncélet: 1. Lovasember nem finnyás. 2. Friss vizet! 3. Hajnalban. 4. Tizedes úr magyaráz.

Megáll a 344-es vagy 346-os kabin mellett, integet onnan a kabinosnak, az odajön s Józsi úr így szól: Egy kis cigaretta hiányzik — de hozzáteszi halkán: Mózes 345.

A kabinos 'nyit, szeme a jelszón: egyezik, rendben s otthagyta Józsit. Aki pedig odabent szakértő mozdulattal már felemelte a ruhákat, egy másik mozdulattal már lekapcsolta, 'ami érték. A laposan nyugvó kabát, az össze-rogygiant nadrág „megkönnyebbül” s átvándorolt ami „jó” a Józsi úr pizsamájába vagy fürdőköpenyébe. Mert ilyen is van, szükséges, hogy legyen. Mert az ilyen „urak” tudják, hogy a tolvaj, ha nem alkalmazkodik a környezethez, nem várhat „jó munkát”. Megéri tehát a fürdőruha-befektetés a várható kamatot.

Miklós urat épp akkor nyomják a víz alá, mikor Józsi kilép a kabinból. Miklós úr prüszköl a vizet, jólesőn kacag s úzóbe veszi huncut asszonykáját vagy gyermekeit. Józsi is kacag, mert őt viszont senki sem veszi úzóbe. Mert ugyan hol van az a rendőr vagy csendőr, akár egyen-, akár polgári ruhás, aki felismerné a jelekből és a cselekményből a „jogosulatlan belépőt”?

De van olyan strand, ahol a kabinokat nem jelszóval, hanem kulccsal nyitják. Vagyis a fürdőző magával viszi a kabinkulcsot s így a kabinba senki be nem mehet, csak kulccsal. Nos, itt ugyebár nehezebb a dolguk Józsi úréknak? ... Szó sincs róla!

Saját kabinja kulcsát fogja és mindenki ottlevő (sétáló, szunyókáló, flörtölő) szeme előtt nyúl a kulcslyukhoz, zörgetve a kis bádog számlapot. De a lyukba már más kulcs csúszik! Józsi úr teste vagy a fürdőköpeny fedezete alatt könnyen megy az álkulcs s mert egyszerű a kabinzár, hamar nyílik is. Persze ez is csak megfelelő felderítés után és Miklós úrék „megnyugtató” távollétében. A többi már ugyanaz, mint az előbbinél.

Netalán nem nyílna a zár, Józsi úr száján a megbotránkozás szavai jönnek ki, persze csak úgy félhangosan, hogy a kabinos ne hallja és e méltatlankodás elüzi az ottlevők (sétálók stb.) esetleges gyanuját tökéletesen.

Nem operálnak ezek az emberek sohse vaktában. Mindig azét próbálja felnyitni, akit megfigyelt, hogy 1. van vagy lehet nála „valami”, amiért érdemes dolgozni és 2. megfelelő távolságban élvezi a természet áldott adományait ... Ehhez persze társ kell, aki figyel és a kiszemeltekkel kellő távolságból követi, hogy kellő időben adhasson jelt a munka megkezdésére.

Van hely, ahol nincsenek kabinok. Itt is csak kellő

környezettanulmány után (csendőri nyelven mondhatnám: kellő helyi és személyi ismeretek birtokában) — lehet eredményre számítani.

A strandoló, fürdőző gondtalan akar lenni s emellett aztán a leggyakrabban gondatlan is. Erre is számít a Józsi. Itt most már elhagyom az „úr” szót, amint elhagyható itt már a pizsama s a fürdőköpeny is. Demokratikus itt a hely, a személyek s minden egyéb. Sokszor a túlzásig. A bokor, a fák alja, a homokbuckák és egyéb helyek azok, hol az üdülni vágyó lerakja holmijait s aztán fejest ugrik a vízbe vagy sietve húzódik a homokba vagy az árnyas helyekre hol ezért, hol azért ... A ruházat és „függelékei” szemezt tartatnak — gondolják ezek. S mert — ismétlem gondtalanok akarnak lenni, gondatlanokká is válnak.

Józsi csak elmegy a kiszemelt hely mellett, hajlik egyet és már a hóna alatt a „csomag” „Cakkumpakk”. Megye vele, „húz” és hát kinek volna itt feltűnő egy ilyen alak, pláne, ha közbe azt is mormogja — a helyzet szerint, hangosan vagy félhangosan:

— Gyerünk innen jobb helyre!

Mindenki azt gondolja, aki hallja, hogy már mint az illető akar jobb, kellemesebb helyet. Pedig nem. A holminknak dörmögi e szavakat.

Kellő megfigyelés mellett ezt kettesben, hármásban is lehet csinálni. Körülállják a kiszemelt holmik „nyughelyét” s ha a gondtalan strandoló kellően szórakozik vagy megfelelő távolságra jutott már, könnyen megy a holmik emelése.

Van Józsi, aki nem társul. Az a kiszemelttől nem messze lefekszik — különösen a kettesben kirándulókat kedvelik, kik érthetőleg még inkább gondatlanok — és sütteti magát az áldott nappal. Szemén esetleg zöld szemüveg. Hát feltűnő az? (Majd levešzi, ha végzett!)

A nap süt, a fürdőző vízbe kívánczik. Józsi erre egy műhorkolást is megenged, hogy véglegesen megnyugtassa az esetleg aggódó fürdőzőt és így kezdődik a munka.

*

A közmondások a legnagyobb aranyigazságok. Itt is úgy van, mert: „Az alkalom szüli a tolvajt!” Viszont a tolvaj munkájának ismerete szüli a közbiztonsági ember eredményeit. Hát ezért mondtam el ezt a kis fürdőkrónikát.

Beöthy szds.

ÓVAKODJUNK A KÉMEKTŐL!

Egy nagyszabású kémkedési eset.

Írta: RUSSEL őrnagy,
az amerikai titkos szolgálat főnöke Franciaországban.

(5. közlemény.)

Anderson összeszedte magát: Hindenburg előtt állott. Schmidt százados keményen tisztelgett és angolul jelentette:

— Nagyméltóságod elé állítom az embert, aki Joachim királyi herceg őfenségét megmentette attól, hogy mint kémeket agyonlőjék. Őfensége bízott meg azzal, hogy őt Nagyméltóságod elé vezesssem.

— Köszönöm — felelte Hindenburg szintén angolul.
— Kérem, várjon az előszobában, amíg behívatom.

Miután Schmidt a szobát elhagyta, Hindenburg az őrnagyhoz fordult és helyet kínálta meg. Rövid, de nem barátságosan hangon mondta azután:

— Már jelentették nekem az Ön kiváló szolgálatait. Őfensége megbízott, hogy nevében is köszönetemet fejezzem ki Önnek. Közelebből is jelentősebb ajándékot fog kapni. Most azonban arra kérem, közöljön velem közelebbi adatokat a francia fronton uralkodó állapotokról, különösen arról, hogy az Ön menekülése idején mennyi csapatot szállítottak már partra az amerikaiak és egyébként is mindent, amit a szövetséges hadseregek erejéről, terveiről és készleteiről még tud. Röviden: mondjon el mindent, amivel segítségemre lehet abban, hogy a Fosh-vonalak mögött levő való helyzetet helyesen megítélhessem. Mielőtt azonban elkezdéné, a másik urat a légierők parancsnokságához fogom küldeni, hogy ott a Liberty-motorról jelentést tegyen.

Behívott egy küldöncöt és megüzente Schmidt századosnak, hogy a másik amerikai vezesse a légierők főparancsnokságához. Mikor újra egyedül maradtak, megkérte az őrnagyot, hogy kezdje el a tájékoztatást.

Két óra hosszat beszélt az amerikai őrnagy a német tábornagnak a francia arcvonal mögötti állapotokról. Közölte vele, hogy június eleje óta kétféle amerikai szállítottak Franciaországba, ezernyi ágyúval, repülőgéppel és többmillió tonnára tehető hadikészlettel. Részletesen ismertette a nagy szállítóflottát, amelyet az amerikaiak emberfeletti gyorsasággal építettek és elmondta, hogy ez a flotta az angol tonnatartalommal együtt miként szállította Franciaországba az emberek és készletek végeláthatatlan áradatát. Minél tovább beszélt, Hindenburg annál sápadtabb lett és arcának redői mindinkább mélyebbek lettek. A végén a tábornagy már nem is tudta elnyomni az izgatottságát és elkezdett hatalmas, nyugtalan lépésekkel a szobában fel és alá sétálni. Nem volt szüksége, hogy Anderson őrnagy bármit is túlozzon, a valóság is tökéletesen elég volt. A tábornagy előtt világossá kezdett válni,

hogy Németország pusztulásra volt ítélve. Ha a Párisi elleni támadás nem sikerül, már csak hetek kérdése, hogy térde kényszerüljön.

Egyszerre hirtelen visszatért a vér a tábornagy halott-halvány arcába, szinte úgy látszott, hogy a szélhűdéshez áll közel, mikor valamit mormolva, fátyolozott hangon megparancsolta az őrnagynak, hogy térjen vissza Koblenzbe a szállodájába. Több igazságot egy nap alatt úgy látszik, nem tudott elviselni. Elwood százados csak a késő éjjeli órákban tért vissza. Elalvás előtt mohón odasúgta az őrnagynak, hogy a motort már eladta a németeknek. A motor gyártására a németek az ország belsejében gyárat akarnak felállítani s annak a vezetését reá akarják bízni.

Ezt a javaslatot az őrnagy igen veszélyesnek tartotta, azért rögtön felírta egy cédulára, hogy mindent meg kell tenni az ellen, hogy őket egymástól elválasszák, mert ha egyiküket Németországba küldik, sohasem lesz lehetséges megtudni, hogy mi történt vele. Mindenesetre együtt kell maradniok.

Nagy meglepetésükre másnap reggel Hindenburg újra gépkocsit küldött, hogy Elwood századost magához vesse. Anderson egyedül maradt a szobában s mikor az idő egyre múltott anélkül, hogy Elwood visszatérne volna, félni kezdett, hogy az öreg Hindenburg, elkeseredve a túlságos adag igazságtól, Elwood századost agyonlövötte. Hosszú, idegölő várakozás után végre visszajött Elwood. Az élményeit nem is tudta elég gyorsan papírra vetni. A lényeg az volt, hogy Hindenburg a hióbbírek megismétlése miatt annyira indulatos, hogy közel áll hozzá, hogy a hírvivőket agyonlővessse. Elwood félt tehát, hogy ha a lehető leggyorsabban el nem menekülnek, a legrövidebb időn belül a fal elé állítják őket.

Amint a menekülési lehetőségekről tárgyaltak, háromszor kopogtak az ajtón: ez volt a barátnőikkel megbeszélte jel. Óvatosan kinyitották az ajtót: Gretchen lépett be halványan és izgatottan:

— Gyanúsítják magukat! — súgta halkan. — Amint Elwood befejezi tájékoztatását a motorról és feltételezik, hogy ezt most már ők is meg tudják konstruálni, mindkettőjüket a legnagyobb csendben félreállítják az útból. Minket megbíztak, hogy magukat gondosan ellenőrizzük és minden szökési szándékukat azonnal jelentjük. Mit csináljunk most? — fejezte be kétségbeesve.

— Őfenségétől fogok védelmet kérni. Azonnal tudják meg a címét, hogy írassak neki.

— Jó — felelte a lány — de e pillanatban nem bízhatják teljesen őreá magukat. Az ő befolyása nem elég nagy ahhoz, hogy a főhadiszállás intézkedéseit megváltoztassa. Ahelyett, hogy teljesen rábízónk magunkat, mindent el kell követnünk, hogy a mielőbbi menekülésünket lehetővé tegyük. Most mennem kell, de remélem, hogy még az éj folyamán lehetséges lesz valami megoldást találnunk.

Az őrnagy és a százados egész éjjel azon törték a fejüket, hogy valami kiutat találjanak. Most, az utolsó pillanatban, mikor pedig már az eredmény kecsegtetett, úgy látszott, hogy minden rombadőlhet. Az a bizonyos fal a szívüknek irányított puskacsövekkel a nagyon is közeli lehetőségek sorába került. Hajnalig számos tervet eszeltek ki és beszéltek meg, míg végre abban egyeztek meg, hogy a következő éjjel — történjék, aminek történnie kell — megszöknek.

Halk kopogás az ajtón. A barátnőik voltak.

— Megvan! — súgta Gretchen izgatottan. — Hallgassanak meg s ne szakítsanak félbe. Azok után, amiket hallottam, maguk mindketten törvényen kívül állnak. Franciaországban díjat tűztek ki a fejükre, hiszen ott

maguk árulók. Ha elfogják, ott is feltétlenül agyonlövik mind a kettőjüket, hacsak valami nagyon értékes dologgal meg nem váltják az életüket. Itt 'Németországban csak idő kérdése, hogy meddig lesz még magukra szükségük ahhoz, hogy mindent kivegyenek belőlük. Ha ez megtörtént, vagy agyonlövik magukat, vagy pedig orozva leszúrják és a Rajnába dobatták. Itt 'tehát nem maradhatnak s Hollandiába sem tudnak most már átjutni. Az egyetlen lehetőség, ami megmarad az, hogy a fronton keresztül igyekezzenek Franciaországba jutni. Ehhez azonban szükséges, hogy olyasmit 'vigyenek magukkal, ami megmenti az életüket és az elvesztett megbecsülést újra visszaszerzi. Hosszú idő óta jóbarátságban vagyunk két német tiszttel. A német ügy iránt való lelkesedésük nagyon alábbhagyott, mert az utóbbi időben világos lett előttük, hogy az amerikaiak beavatkozása óta a németeknek a világháborút el kell veszteniök. Most, hogy még a maguk jelentéseit is elolvasták, amit Hindenburgnak tettek, még jobban meg vannak győződve róla, hogy Németország számára nincs többé győzelem. Legyőzött Németországban pedig nem akarnak élni, mert félnek a legyőzött nemzet bosszújától s ezért szeretnének, ha lehetséges lenne, Németországból kikerülni. Az egyikkel éppen az imént beszéltem. Teljesen el van keseredve és mindenre kész, csak hogy mielőbb odább állhasson. A másik mindent úgy tesz, ahogy a bajtársa akarja. Megmagyaráztam mindkettőjüknek, hogy Németországból való elmenekülésük egyedüli módja csak az, hogy magukkal közösen cselekszenek. Most jön azonban a fődolog: mind a kettőt rábeszéltem, hogy a vezérkar fontos terveit és rajzait lopják el és vigyék magukkal.

Nem csoda, hogy a nő olyan izgatott és magánkívül volt. Az amerikaiak már sok meglepetésen átmentek, ezúttal azonban a kilátás olyan erős volt, hogy a 'személyes veszélynek minden gondolatát kioltotta. Sokkal 'nagyobb eredmény kecsegtette őket, mint amilyenre valaha is számíthattak. Kérték 'a leányt, hogy beszéljen tovább s az megmagyarázta, hogy juthat el a négy szökevény Metzbe, hogyan kerülhetnek az első kedvező alkalommal a lövészárkba, s hogyan tudják majd ott magukat megadni „Meg fognak maguknak odaát kegyelmezni — fejezte be a leány a beszédét —, mert az anyag, amit a két német tiszt magával visz, olyan értékes, hogy magukat nem mint szökevényeket fogják kezelni, hanem mint hazájuk megmentőjét üdvözölni.”

A 'terv hallatlanul merész volt és nem is lehetett csak úgy belemenni. Ezt valóban csak egy nő találhatta ki, de éppen a merészségben és a 'kockázatban rejtett az eredmény valószínűsége. Az amerikaiak helyzete kétségbeejtő volt és minél tovább gondolkodott Anderson őrnagy a dolog fölött, annál inkább találta csak ezt az egyetlen lehetőséget alkalmasnak arra, hogy hazáját és önmagukat is megmentse.

Mindkét leány biztosította őket, hogy a német tisztekben feltétlenül megbízhatnak és számos kérdés után az amerikaiak belátták, hogy 'a terv nagyon alaposan át van gondolva, és hogy reá kell bízniok magukat. Egész napon át otthon akartak maradni, a leányoknak pedig úgy kellett a dolgot rendezniök, hogy a két német őket még aznap este felkeresse. A feszült várakozás és a rettenetes bizonytalanság 'majdnem összeroppantotta a két amerikai erejét. Még egyszer papírt és ceruzát vettek elő és újra megbeszélték a dolgok fordulását. Nem csapda-e az egész, amelynek majd áldozatául esnek? Vagy talán mégis csak igaz az egész és az eredmény, a hihetetlen eredmény csakugyan kézzelfogható közelségben lenne?

Csak az idő hozhatott megoldást, de az óramutató csigalassúsággal mozgott.

Késő éjjel kopogtak. A megbeszélt jel volt. Az ajtóban a két leány állott a két, egyenruhában lévő német tiszttel.

Gretchen elmondta, hogy már mindent megbeszélt velük. A német tisztek készek voltak arra, hogy az amerikaiak szökését elősegítsék, ha azok bizonyos ígéreteket tesznek, amelyet akkor kell majd beváltaniok, ha mindnyájan Franciaországban lesznek.

— Feltételeink a következők — mondotta az egyik német. — Abban a helyzetben vagyunk, hogy 'Önöknek minden anyagot megszerezhetünk ahhoz, hogy Fosh a 'támadását oda irányítsa, ahol bizonyosan győzni fog. 'Háromfelét kérünk ezért:

Először élethossziglani védelmet a német kémiszolgálatl szemben. Másodszor, miután nekünk a Németországban levő összes vagyonunkról természetesen le kell mondanunk, mindenikünknek fejenként 50.000 'font sterlinget és harmadszor lehetőséget arra, hogy külföldön, ahol álnév alatt új 'életet akarunk kezdeni, letelepedhessünk. A szükséges iratokat, hogy az arcvonalba velünk jöhessenek, könnyen meg tudjuk szerezni. Azt fogjuk mondani, azért visszük önöket magunkkal az arcvonalba, hogy ott könnyebben végezhesünk önökkel, 'mint Koblenzben. Nekünk mindenüvé szabad bejárásunk van s ha egyszer a 'harcvonalban vagyunk, éjjel átszökhetünk s reggelre már a szövetségesek lövészárkaiban lehetünk.

Anderson őrnagy megígérte nekik, hogy minden 'kívánságuk teljesítve lesz, feltéve természetesen, hogy az általuk átvitt 'anyag értéke meg fog felelni az ígéretüknek. — Ebből a szempontból ne legyenek aggályaik — felelték a németek —, az összes haditerveinket magunkkal tudjuk vinni.

A leányok, akik mindent ilyen szerencsésen kitérveltek, sürgették az elutazást. — Nézzék, hogy mielőbb tovább menjenek — suttogták izgatottan —, minél hamarabb, annál jobb. Minden pillanatban kiadhatják maguk ellen az elfogató parancsot s akkor mindennek vége.

A német tisztek azt mondták, hogy a következő éjjelig mindennel elkészülhetnek s ezért az indulást a következő éjjelre tűzték ki.

Azon ürügy alatt, hogy 'az amerikaiaktól a fronton könnyebben és 'feltűnés nélkül tudnak megszabadulni, a német tisztek megkapták az engedélyt, hogy mind a négyen gépkocsival a legelső vonalba menjenek. Jóllehet a két tiszt élénken tiltakozott ellene, 'Schmidt századost is velük küldték.

Miután a két nőtől elbúcsúztak, Metzbe utaztak. Minden úgy történt, ahogy tervezték. A következő estére a városban voltak és mihelyt kivilágosodott, az egyik tiszt előrement, hogy a harcvonalat szemrevételezze és a szökésre alkalmas pontot találjon. Két nap múlva közölte a többiekkel, hogy alkalmas helyet talált.

Kérdés volt, hogy mit kezdjenek 'Schmidtrel?

— Ezt bízzák reám — felelte 'Anderson — csak 'jőjön velünk nyugodtan a legelső vonalba s ha már annyira leszünk, én majd leszámolok vele. Hazám 'meggyalázása miatt úgyis adósa 'vagyok s mielőtt átmegyek, ezt az adósságot még le akarom vele szemben törleszteni.

A következő délután valamennyien megtekintették a legelső vonalakat és ügyes taktikázással sikerült nekik éjjélközéig a kikeresett pontra 'jutni. Csak két katona állott őrt ott s mikor az egyik tiszt megparancsolta 'nekik, hogy menjenek vissza a fedezékükbe, 'szó nélkül eltávoztak. Akkor következett a dráma utolsó felvonása.

Tudták, hogy ha addig kísérlik meg az átszökést,

amíg Schmidt százados életben van, bizonyára riadót fog ütni, ezért elhatározták, hogy őt előbb meggyilkolják. Hirtelen reárohantak és nesztelenül elhallgattatták. Amikor a mellvéden keresztülmásztak, az őrnagy csak annyit jegyzett meg szárazon: „Ez sem fog többé amerikai gyalázní!!

A négy férfi a legnagyobb csendben keresztüldolgozta magát a drótakadályokon és egy-kettőre eltűnt az éjszakában. Mindez különös esemény nélkül történt volna, de egyszer csak kiáltás hangzott el a német árokból. Valószínű, hogy egy járőr belebotlott a Schmidt százados holttestébe és lármát ütött. A két arcvonal közötti terepet mindkét oldalról élesen megvilágították. Rakéták szállottak a magasba és a szökevényeknek mozdulatlanul kellett a földön feküdniük, hogy a nagy veszélyt, amely őket fenyegette, elkerüljék. Lassankint azonban megnyugodott az arcvonalszakasz s hajnalban mind a négyen egy gránátölcsérbe bujtak s ott is maradtak egész napon át, mert nem merték magukat sem a németek, sem pedig a szövetségesek előtt mutatni, miután a terepen szüntelenül látszóval keresték őket. Elhatározták, hogy a következő éjjel az egyik amerikai átkúszik az amerikai lövészárókba s ott megteszi a szükséges intézkedéseket, hogy a többiek is utána jöhessenek anélkül, hogy az egész vonalon riadó keletkeznék miattuk. Anderson és Elwood sorsot húztak, hogy ki tegye meg a veszélyes utat. A sors Andersont jelölte ki és miután a százados megrázta a kezét és súgva sok szerencsét kívánt neki, Anderson kikúszott a tölcserből és előremászott az amerikai figyelő örökig. Hozzájuk érve odasúgta: „Ne lőjenek! Amerikai tiszt vagyok, német fogoly voltam!” Ezzel a mellvéden keresztül az árokba bemászott.

Azonnal megbilincseltek és mert polgári ruhában volt, mint német kémet a helyszínen agyon akarták lőni. Végre aztán mégis sikerült nagy fáradsággal meggyőzni őket, hogy milyen nagy bajt okozhatnak, ha legalább a parancsnok elé nem vezetik őt előbb. A tisztnek azután elbeszélte élményeinek egy részét és megkérte, legyen segítségére a nehéz feladatban, hogy a többi hármat is besegítsék valahogy a tölcserből.

Visszafelé az út még veszélyesebb volt. De aztán mégis csak sikerült a többieket is megtalálni és sértetlenül az amerikai vonalba vinni. Még napfelkelte előtt mind a négyen a szövetséges hadseregek főhadiszállásán voltak.

Andersont és Elwoodot kitörő örömmel fogadták, mert hiszen már régen halottaknak hitték őket. Miután mindenről részletes jelentést tettek, a német tisztnek pedig a főhadiszálláson megígérték, hogy az Anderson őrnagy ígéreteit be fogják váltani, átadták a magukkal hozott terveket és feljegyzéseket. Hogy azokat Fosh marsall mielőbb és minél teljesebben felhasználhassa, a két német tisztet felügyelet alatt a lehető leggyorsabban hozzá küldték.

Ami ezután következett, azt az egész világ tudja. Fosh hirtelen megváltoztatta a haditerveit és két hónapon belül az egész német hadsereget menekülésszerű visszavonulásra kényszerítette.

Anderson őrnagy és Elwood százados a végleges győzelmű menetben már nem vehettek részt, mert jól megérdemelt szabadságuk kezdetén mindketten tüdőgyulladásban megbetegedtek, amit bizonyára a rettenetes megerőltetés és az állandó idegfeszültség idézett elő. A fegyverszüneti feltételek aláírásának napján a két bátor amerikai megint az életéért küzdött, lázalmában újra átvélve az utolsó hónapok borzalmas élményeit.

Azok az amerikai tiszték, akiknek ebben az esetben szerepük volt, örök időkre meg vannak győződve arról,

hogy Joachim herceget az a gondolat kényszerítette öngyilkosságra, hogy az egész dolognak ő volt az eszköze. Végeredményében öntudatlanul és szándékos közreműködés nélkül ugyan, de mégis csak ő volt az eszköz ahhoz, hogy a két amerikai a német főhadiszállásig és addig a két német tisztig jutott, akiknek árulása olyan döntően befolyásolta Németország legyőzését.

Kivonat a „New York Times” egyik hadijelentéséből.

Német katonák, akik a Szövetségesek segítségére voltak, biztonsági okokból ide megérkeztek.

Washington, 1919 július 31. Az „Agamemnon” szállítóhajó két német „katonafoglyot” hozott New-Yorkba. Az amerikai segítőhadsereg számára Franciaországban teljesített rendkívül értékes katonai szolgálataikért az amerikai kormány különös oltalma alatt állanak. Holnap valószínűleg Washingtonba hozzák őket és átadják Marlborough Churchill tábornoknak, a katonai titkos szolgálat vezetőjének.

Mindaz, amit az esetről ma este megtudhattunk, annyi, hogy a két német fogoly anyagi ellenszolgáltatás fejében Franciaországban az amerikai titkos szolgálat számára a német vezérkar terveiről, továbbá a visszavonulási vonalakról, állomáshelyekről és más fontos részletekről nagy sztratégiai és katonai értékű felvilágosításokkal szolgált. Ezek a közlések Pershing tábornok számára lehetővé tették, hogy az argonne-i nagy támadás alkalmával a német tervek legnagyobb részének ismeretében cselekedjék, miáltal az amerikaiaknak ezekben a harcokban való vesztesége igen lecsökkent. Magas katonai körök ma este igen sajnálták, hogy az arra vonatkozó elővigyázatlan bejelentés, hogy az „Agamemnon” fedélzetének utasai között ilyen emberek vannak, idő előtt köztudomásúvá vált.

Washington, 1920 július 22. Magasrangú amerikai tiszték megerősítik azokat a körülményeket, amelyek között két német tisztet, akik a háború alatt a szövetséges hadseregeket értékes információkkal látták el, saját biztonságahelyezésük végett Amerikába hoztak.

Joachim hercegnek, a német császár legkisebbik fiának öngyilkossága.

— Saját tudósítónktól. —

Berlin 1919 június 18. Joachim herceg, a német császár legkisebb fia vasárnap reggel a Potsdam melletti Liegnitzben levő villájában agyonlőtte magát. Sérülései olyan súlyosak voltak, hogy ma éjjel 1 órakor meghalt. Joachim herceg, a német császár hatodik és legkisebbik fia 1890 december 17-én született Berlinben. Gyenge szerveztű gyermek volt és azt mondják, hogy életbenmaradását csak a sok Hohenzollernkönyv némelyikében is „Nanna” néven felemlített angol ápolónője fáradhatatlan gondoságának és szenvedélyes önfeláldozásának lehetett köszönni.

Az 1911. év elején lépett Joachim herceg a hadseregbe s egy lóröléses az egész, amit tisztí pályafutásáról hallani lehetett. 1913-ban, amikor a hivatalos Németország elhatározta, hogy az olimpiai játékokon, amelyeket 1916-ban Berlinben kellett volna megtartani, általános német győzelmet fog kivívni, Joachim herceget családja reprezentánsául jelölték ki, minek következtében komolyan kezdett könnyű atletikával foglalkozni. Ez és sok más terv a háború kitörése folytán természetesen megfűszult. Joachim herceg egy lovasezred kötelékébe került és csakhamar századossá lépett elő. 1914 szeptemberében mint összekötőtiszt a tűzvonalban vállalt szolgálatot és egy srappellszilánk,

amely azonban csontot nem ért, a felső jobbcombján megsebesítette. A tábori kórházban való rövid tartózkodás után meggyógyult és visszatért Berlinbe, ahol édesanyja az állomáson fogadta és büszkén tűzte mellé a II. osztályú vaskeresztet. 1915 januárjában résztvett az Oroszország elleni offenzívában, de néhány hét múlva dysentériával Baden-Badenbe kellett mennie kezelésre. 1916 márciusában házasságot kötött Mária Augusztia anhalti hercegnővel. Az esküvő a császárné, valamint az anhalti herceg és hercegnő jelenlétében a Bellevue-kastélyban történt meg, a császár ismeretlen okokból távolmaradt. A házasságból ugyanazon év december 15-én egy gyermek — Károly herceg — született. Későbbi jelentések azt állítják, hogy a házasság nem volt szerencsés.

(Vége.)

CSENDŐR LEKSZIKON.

139. Kérdés. Mit kell tudni a csendőrségi szolgálatban a sajtótermékekről?

Válasz. A sajtótörvény (1914:XIV. t.-c.) így határozza meg a sajtótermék fogalmát: sajtótermék valamely iratnak, ábrázolatnak vagy zeneműnek műszaki vagy vegyi úton előállított többszörösítése.

A sajtótermék tehát lényegében valamely gondolatnak mesterséges többszörösítő készülék útján (nem kézírással) történő kifejezése. A gondolat megőrzítésének leggyakoribb módjai: az irat, ábrázolat (kép, szobor), zenemű. Ezeknek műszaki vagy vegyi úton előállított többszörösítése a sajtótermék. Sajtótermék tehát a könyv, az időszaki lap (hírlap, folyóirat), a röpirat, falragasz, röpv (reklámcédula), kép, szobormű, zenedarab, ha nyomdai, könyvdai vagy más eljárással többszörösítve van.

A sajtótörvény szerint a sajtótermékkel egyenlő elbánás alá esik a gondolatnak fonográf vagy más készülék útján többszörösített kifejezése. Tágabb értelemben tehát sajtótermék a gramofonlemez is, sőt a telefonbeszélés is a sajtótermék fogalma alá esik, ha a beszédnek mesterséges készülék útján való többszörösítése a cél.

A sajtóterméknek nem ugyan fogalmi kelléke, de jellemző vonása a nyilvánosság. Annak, hogy a sajtóra vonatkozólag külön büntetőjogi szabályokat alkotott a törvényhozás, főoka abban rejlik, hogy a sajtótermékben elkövetett bűncselekmény nyilvánosságánál fogva különleges veszedelmet foglal magában a társadalomra. A sajtótermékben elkövetett bűncselekményről beláthatatlanul nagyszámú ember értesül s így a cselekmény súlya óriási módon megnőhet, különösen, ha valamely terv előkészítéséről, valamely felhívás eljuttatásáról, valamely mozgalom megindításáról van szó. A nyilvánossághozatalnak a sajtótörvény két módozatát ismeri: a megjelenést és a terjesztést. A megjelenés voltképen a terjesztés megkezdése, megkísérlése; a sajtótermék a nyilvánosság elé kerül, hogy bárki hozzáférhessen. Amíg a sajtótermék meg nem jelent, közzé nem tették, ki nem adták, a sajtótermék, mint ilyen készen lehet, de sajtóbüntetőjogi szempontból a benne foglalt bűncselekmény még befejezetlen. A nyomdában található, különben teljesen kész sajtótermék, ha még egyetlen példányt sem adtak át a készítésben résztvevő személyeken kívül másnak, sajtóbüntetőjogi szempontból csak kísérlet.

A sajtótörvény szerint terjesztés az árusítás, az ingyenes szétosztás, közszemlére kitétel, nyilvános helyen való elhelyezés, kifüggesztés, valamint a szétküldés. Terjesztésen tehát a sajtóterméknek mentől több olvasó kezébe juttatása

végétt kifejtett bármily tevékenységet kell érteni. Egyetlen példánynak ily célra eladása, ajándékba adása, kirakatba helyezése a terjesztés fogalmát kimeríti.

Nem szabad terjeszténi a büntetőítélettel sújtott, bírói határozattal lefoglalt, valamint az olyan sajtóterméket, amelyen a nyomtatás vagy másféle többszörösítés helye, valamint a nyomda vagy másféle többszörösítő vállalat tulajdonosának neve feltüntetve nincsen.

Az utcai és házalóterjesztéshez, valamint a nyilvános helyen való elhelyezéshez, kifüggesztéshez a kiadónak hatósági engedélyre van szüksége. Nem kell külön engedély a sajtótermékeknek a megrendelő lakásán való kézbesítéséhez, mert ezt a fennálló szabályok nem tekintik utcai terjesztésnek vagy házalásnak.

A terjesztésre az engedélyt egy-egy törvényhatóság területére az illetékes törvényhatóság első tisztviselője (polgármester, alispán), több törvényhatóság vagy az ország területére a belügyminiszter adja.

Tilos az engedély megadása olyan sajtótermékek utcai terjesztésére, amelyek sértik vagy veszélyeztetik a közrendet és a közérkölcstiséget; így különösen tilos oly nyomtatványok utcai terjesztése, amelyek gyűlöletet szítanak valamely hitfelekezett, társadalmi osztály vagy nemzetiség ellen, avagy minden közérdek nélkül mások családi életébe belenyúlnak.

Nem kell hatósági engedély a társadalmi és üzleti élet körébe vágó egyszerű jelentéseknek, értesítéseknek, árjegyzékeknek terjesztésére, továbbá képviselőválasztás alkalmával használatos sajtótermékek utcai és házaló-terjesztéséhez, ha csupán a választáshoz szükséges adatokra szorítkoznak.

Külföldi sajtótermékek utcai terjesztését a belügyminiszter engedélyezi meg. A miniszternek joga van visszavonni a törvényhatóság első tisztviselője által belföldi sajtótermékekre megadott terjesztőengedélyt is.

Sajtótermék utcai vagy házaló-terjesztője csak az lehet, akinek erre a célra rendőrhatalósági igazolványa van. Ilyen igazolványt Budapesten az államrendőrség főkapitánya, vidéken az illetékes rendőri hatóság (főszolgabíró) ad ki. Ennek az igazolványnak tartalmaznia kell a terjesztő nevét, korát, lakását, a nyilvántartó jegyzék számát s azoknak a sajtótermékeknek felsorolását, amelyeknek terjesztését az illető végzi. Meg kell jelölnie az igazolványnak azt a területet is, amelyen a felsorolt sajtótermékeket az illető terjeszténi jogosult. Budapesten és 10.000 lakosnál népesebb helyeken az igazolvány hátlapjára kerül a terjesztő arcképe is, a rendőri hatóság pecsétjével. Köteles az illető ezt az igazolványt állandóan magával vinni, mert ezt a hatósági közegek felhívására fel kell mutatnia. Azt, aki ilyen igazolványt nem tud felmutatni, el kell tiltani a további terjesztéstől és a nála talált sajtótermékeket őrizetbe kell venni, ha pedig kitétet nem tudja igazolni, a rendőri hatóság elé kell állítani. Hasonló az eljárás azokkal, akik olyan sajtóterméket terjesztettek, amelyek terjesztésére az igazolvány szerint engedélyt nem kaptak.

Házaló, vagy utcai terjesztésre szánt sajtótermékek és pedig annak első külső lapján az illető sajtótermék árát példányonként nyomtatásban fel kell tüntetni.

Havilapoknak és folyóiratoknak házaló- és utcai terjesztése köznapokon reggel 6 órától a hivatalos záróráig, vasárnapon pedig este 7 óráig van megengedve. A terjesztőnek nem szabad hirdetni (kikiáltania) a sajtótermékben foglalt közlemény címét és tartalmát. Tilos a terjesztőnek gyermeket vagy csecsemőt magával vinnie. Nyomorék terjesztőnek kísérője csak oly fiatalok lehet, aki 12 éves már elmúlt. Utóközön, tereken a terjesztéshez használt asztalok vagy állványok nem helyezhetők el oly módon, hogy akadályozzák az utca forgalmát.

Sajtótermék nyilvános helyen való elhelyezéséhez, illetve kifüggesztéséhez — az üzleti célra vonatkozó egyszerű jelentések, értesítések, választással kapcsolatos tudnivalók és hivatalos hirdetmények kivételével — előzetes hatósági engedély szükséges. Ezt a törvényhatóság első tisztviselője, illetőleg a belügyminiszter adja. A hatósági engedély nélkül kifüggesztett falragaszokat el kell távolítani.

A hatóság kifejezett rendelkezése nélkül tilos a falragaszt ott kifüggeszténi, ahol a tulajdonos ez ellen tiltakozott. A hivatalos hirdetmények kifüggesztését a tulajdonos sem akadályozhatja meg, jogában áll azonban a kifüggesztés helyét megjelölnie. A tulajdonos eltávolíthatja az ingatlanán elhelyezett falragaszt, ha nem tiltakozott is a kifüggesztés ellen. Hatósági hirdetményt azonban nem szabad eltávolítani semmi körülmények között.

A falragasznak megengedett kifüggesztését általában senki meg nem akadályozhatja; tilos a kifüggesztett falra-

gaszt megrongálni, letépni. A hivatalos hirdetések megrongálása a btk. 47. §-ába ütközik, míg a magánjellegű hirdetések letépése, illetőleg a kifüggesztés megakadályozása a sajtótörvény 29. §-ának 5. pontjába ütköző kihágás.

Ha arról értesül a csendőrség, hogy valamely nyomtatványban vagy képes ábrázolatban hivatalból üldözendő bűncselekményt követtek el, köteles azonnal közölni a kir. ügyészséggel a kérdéses nyomtatvány címét, számát s az elkövetett sajtóbűncselekmény közelebbi megjelölésére vonatkozó egyéb adatokat, még pedig táviratban vagy távbeszélőn.

Minthogy azonban a sajtótörvény értelmében minden sajtóterméket (a választásokra a választáshoz szükséges adatokat tartalmazók kivételével) köteles a nyomda tulajdonosa a terjesztés megkezdésekor az illetékes kir. ügyészségnek bemutatni, a csendőrségnek fent megjelölt feladata csak azokra a sajtótermékekre vonatkozik, amelyekről felteszi, hogy róluk nincs tudomása a kir. ügyészségnek, t. i. vagy külföldi eredetű nyomtatványok vagy rajtuk nincs feltüntetve a nyomdavezető neve.

Minden oly nyomtatványt egyébként akkor is be kell küldenie a rendőri hatóságnak a kir. ügyészséghez, amelyen a nyomdatulajdonos neve és lakása nincsen feltüntetve vagy a nyomda hamisan (álnévvel) van feltüntetve, ha egyébként a nyomtatványban bűncselekmény nincs is.

A m. kir. belügyminiszternek 1874. évi 15148. sz. rendelete értelmében kihágást követ el az, aki sorsjegyekhez, igérvényekhez, részvényekhez vagy bármily más értékpapírhoz hasonló hirdetményt vagy más nyomtatványt állít elő, többszörösít és forgalomba hoz és 10—14 P-ig terjedő pénzbüntetéssel sújtható. Ilyen esetben a nyomozás során közvetlenül az illető sajtótermék előállítására használt kelléket is őrizetbe kell venni.

A m. kir. belügyminiszter 1897. évi 40003. sz. rendelete szerint, aki szeméremstörő nyomtatványt, képes ábrázolatot vagy más tárgyat utcai kirakatban vagy más oly nyilvános helyen, ahol azokat mindenki láthatja, kiállít s azt a rendőri hatóság felhívására nem távolítja el azonnal, ha cselekménye súlyosabb beszámítású bűncselekmény tényálladékat nem foglalja magában, kihágást követ el és 200 P-ig terjedő pénzbüntetéssel sújtható.

Az 1929. VII. t.-c. 2. §-a szerint vétséget követ el az, aki kereskedés, szétoztás vagy közszemlére kitélt végett szeméremstörő iratot, rajtot, metszetet, festményt, képet, falragaszt, jelvényt, fényképet, mozgófénykép-filmet vagy más oly tárgyat állít elő vagy tart készletben vagy oly tárgyat külföldről behoz, külföldre kivisz vagy az ország területén átvisz; aki ily tárggyal, ha nem is nyilvánosan, kereskedik vagy üzérkedik, vagy ily tárgyakat bármily más módon forgalomba hoz, közszemlére kiteszi vagy üzletszerűen kölcsön ad; aki abból a célból, hogy ily tárgy forgalmát előmozdítsa vagy könnyítse, hirdetményt vagy bármily hasonló közleményt tesz közzé.

Természetesen eme bűncselekmények gyanuja esetén a kérdéses tárgyakat őrizetbe kell venni.

E bűncselekmények nyomozása egyébként nem közönséges szakértelmet és tapintatosságot igényel főleg azért, mert sokszor nehéz meghatározni a szeméremstörés fogalmát, máskor meg nehéz elválasztani a művészi érdeket a nagyközönség nem érzelmeire irányuló közönséges üzleti fogásoktól, sokszor nehéz megmondani, mi a művészet és irodalom s mi a pornográfia és ponyvairodalom. A csendőri erélyességének tehát megfontoltsággal és óvatossággal kell párosulnia s ha lehetséges, ilyen esetekben a kir. ügyészség döntését előzetesen ki kell kérni.

Kolportázs-jogon értjük egyes időszaki sajtótermékek (napi, hetilapok és folyóiratok) utcán terjesztésére vonatkozó jogot. Ezt a jogot a hatóság adja meg, még pedig nem általánosságban, hanem csak pontosan meghatározott sajtótermékekre nézve. Szigorú utasítások vannak arra, hogy a rendőri hatóságok a kolportázs-jogot, vagyis a sajtótermékek utcai árusítását a legnagyobb figyelemmel tartoznak ellenőrizni. A csendőrsők arról, hogy egyes lapoknak van-e országos utcai terjesztésre engedélyük, a főszolgabírónál győződhetnek meg, mert itt az illető lapvállalatok tartoznak bemutatni engedélyüket. Ha olyan lapot terjesztenek, amelynek kolportázs-engedélyét a helyi hatóságnál nem mutatták be, meg kell indítani a kihágási eljárást.

Valamely nyomtatvány, büntetett vagy vétséget megállapító tartalma miatt a feljelentés megtétele után vagy ezzel egyidejűleg a csendőrség által csak a kir. ügyészség, a vizsgálóbíró vagy a járásbíró felhívására vehető őrizetbe.

A lefoglalás elrendelésére és foganatosítására rendszerint az illetékes vizsgálóbíró vagy sajtóbíró (kir. törvényszék), ha azonban a késelem veszéllyel jár, bármely vizsgálóbíró vagy járásbíró jogosítva van.

A lefoglalás kiterjed a nyomtatványnak mind forgalomba hozott, mind postának vagy más fuvarozó vállalatnak átadott, valamint a szerkesztőségénél, a kiadónál, a nyomdásznál vagy más egyénél készletben levő példányaira. Kiterjeszthető továbbá a nyomtatvány előállítására szolgált mintára, metszetre és más sokszorosító készülékre. A minta lefoglalását a kiszedett szöveg betűinek szétszedése is pótolhatja.

Ha a bíróság megállapítja a vádlott bűnösségét, ítéletében egyúttal elrendeli, hogy az a nyomtatvány, amely a bűncselekményt tartalmazza, elkoboztassék.

Könyveknél, folyóiratoknál és olyan nyomtatványoknál, amelyeknél az elkülönítés lehetséges, a lefoglalt nyomtatványoknak, nyomdásznak, elárúsítónak vagy terjesztőnek, úgyszintén lyek a vád tárgyává tett sajtóközleményt tartalmazza.

Gyakori az eset, hogy a nyomtatványban elkövetett bűncselekményért senki ellen sem lehet bünvádi eljárást indítani. Ilyen esetben nincs azonban akadálya annak, hogy a szerzőnek, nyomdásznak elárúsítónak vagy terjesztőnek, úgyszintén a nyilvános kiállítónak birtokában levő példányok, minták vagy lemezek elkoboztassanak és megsemmisíttessenek.

Ilyen esetben az illetékes kir. törvényszék, a kir. ügyészség vagy főmegánvádló indítványára nyilvános főtárgyalást tűz ki s ítélettel határoz az elkobzás ügyében.

A jogerős ítéletet a bíróság közli valamennyi bírósággal és a közigazgatási hatóságok értesítése végett a m. kir. belügyminiszterrel.

Bármely bíróság, kir. ügyészség vagy rendőri hatóság lefoglalhatja az ítéletben elkobzandónak kimondott tárgyat s ha az ítélet megsemmisítést rendelt el, a megsemmisítést is foganatosíthatja.

Aki büntetőítélettel sújtott vagy bírói határozattal lefoglalt sajtóterméket — e körülményt ismerve — terjeszt, sajtórendészeti vétséget követ el; annak büntetése 1 hónapig terjedő fogház.

Ha *kitiltott sajtótermékről* beszélünk, olyan sajtótermékről van szó, amelynek terjesztése el van tiltva. A kitiltás szó azért honosodott meg, mert rendszerint külföldről kiadott sajtótermékre vonatkozik a minisztertanácsnak a honi földön való terjesztést illető tilalma. Az ilyen sajtótermékek egyúttal a postai szállításhoz is ki vannak zárva. A kitiltás oka rendszerint az, hogy az illető sajtótermék az ország becsülete és hite ellen támad vagy az állami és társadalmi rend felforgatására irányuló, egyezőval az állam biztonságára veszedelem közleményt foglal magába. Ha belföldön jelenik meg ilyen sajtótermék, miatta bünvádi eljárás indul meg, bírói lefoglalás alá esik, vagy a közigazgatási hatóság nem adja meg a terjesztő engedélyt, vagy ha tévedésből megadta volna, azt visszavonja.

A sajtótörvény 24. §-ának 3. pontjába ütköző vétséget követ el az, aki a terjesztésből kitiltott, büntetőítélettel sújtott vagy lefoglalt sajtóterméket — e körülményt ismerve — terjeszt. Az eljárás a kir. törvényszék hatáskörébe tartozik.

A közoktatásügyi miniszter egyes, különösen államellenes irányú tankönyvek vagy taneszközök használatát a hazai tanintézetekben eltilthatja. Aki ilyen tankönyvet használ vagy használatot, kihágást követ el.

A kitiltott és a postai szállításhoz kizárt külföldi kiadású sajtótermékek jegyzékét a belügyminiszter közli a közigazgatási hatóságokkal s különösen a határ- és vámellenőrző közegeknek kell e tárggyban pontos tájékozódást szerezniük.

Minthogy a különleges sajtójogi felelősség szabályai a sajtótermék terjesztőjét, mint sajtójogilag felelős személyt nem ismerik, azt az elvi kijelentést kell tennünk, hogy a sajtótermék terjesztője bünvádi felelősségre nem vonható a sajtótermékben foglalt bűncselekményért.

Más azonban az eset, ha a bűncselekményt magában foglaló sajtótermék terjesztése különálló bűncselekményt foglal magában. Ebben az esetben a sajtótermék terjesztője bünvádi felelősségre vonandó, természetesen nem sajtójogi úton, nem is a sajtótermékben foglalt bűncselekmény miatt, hanem köz-törvényi úton azért a külön bűncselekményért, amelyet a terjesztés tényével elkövetett.

Például a III. internacionale egyik moszkvai ügynöke tömérdek oly rópiratot csempész az országba, amely osztálygyűlöletet izgatást foglal magában. Ezeknek a rópiratoknak terjesztését megkezdi a kapott utasítások alapján oly vidéken, amelyet a bolsevista szervezkedésre kedvező talajnak vél. A terjesztő ez esetben nem a sajtótermék tartalmában foglalt bűncselekmény miatt fog bünvádi felelősségre vonatni, hanem az 1921. III. t.-c. 1. §-a alapján, mert az állami és társadalmi rend felforgatására irányuló mozzanattal kezdeményezett.

A meg-megújuló, sőt folyton erősödő bolsevista propagandával szemben, amely az államnak valósággal létérdekét érinti, a csendőrség igen fontos feladat vár. A hivatása magas-

latán nem álló csendőr helyrehozhatatlan mulasztásokat követhet el, míg az éber és dolgozó értő csendőr csírájában ölelheti meg azt a méletyt, amelyet a moszkvai kommunista internacionále ügynökei hintenek el a keresztény civilizáció népei között.

A kommunista röpiratok terjesztőjével szemben a törvényadta eszközök *kíméletlen* alkalmazásával kell eljárni s különösen arra kell törekedni, hogy a csendőr minden röpiratkészletet azonnal bűnjelként őrizetbe vegyen, ami feltételezi, hogy a csendőr a terjesztő mindegyik bűntársát ki tudja nyomozni s fel tudja fedezni azt a fészket, amelyből a bolsevista mozgalom kiindult. Ott ugyanis, ahol már röpiratterjesztésre került a sor, különösen *vdéken*, már feltétlenül van, hacsak néhány tagból álló szervezett csoport, amely a további szervezkedést intézi.

A röpirat terjesztését a Szut. 312. A. 1. pontjához képest el kell fogni. A bűncselekmény ugyanis, amely terheli, az 1921:III. t.-c. 1. §-ába ütközik s a 2. § 4. pontja szerint minősülő büntetett. A bolsevista röpiratok terjesztése ugyanis az állami és társadalmi rend erőszakos felforgatására irányuló mozgalom kezdeményezésének tekintendő. Minthogy pedig a terjesztett röpirat vagy ki van tiltva a terjesztésből, vagy a nyomdatulajdonos nevével és a többszörösítés helyének megjelölésével ellátva nincsen, minthogy ilyen nyomtatvány terjesztése a sajtótörvény 24. §-a 3. pontja szerint külön vétség, a röpirat terjesztője azzal is gyanúsítható, hogy a bolsevista mozgalommal vagy szervezkedéssel összefüggően vétséget követett el, ami az 1921:III. t.-c. 1. §-ába ütközik büntetett a 2. § 4. pontja értelmében 10 évig terjedő fegyházzal büntetendővé teszi.

Az elkövetett bűncselekmény kivételes illetékesség alá esik s a kir. ítélőtáblák székhelyén levő kir. törvényszék mellett működő kir. ügyészséghez kell az elfogott gyanúsítottakat bekísérni, avagy idetovábbítás végett átadni a legközelebbi kir. járásbírósnak.

A bolsevista propaganda rendkívül furfangos, sőt nyugodtan elismerhetjük, valóságos művészetté fejlődött ki. Ezért sokszor nem könnyű dolga van a csendőrnek, ha torkon akarja ragadni ezt a propagandát. Arra van tehát szükség, hogy a csendőr fordítson gondot e tárgyban ismereteinek gyarapítására s szorgos önképzéssel legyen szakértője ennek a kérdésnek, mert így nem fog rajta kifogni semmiféle agyafurt bolsevista agitátor.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Az áruló hordó.

Nyomozták: Rákosi Ferenc tiszthelyettes és Larkovics János törzsőrmester (Ercsi).

1922 február 18-án az ercsii vasútállomáson, Roth Ede ercsii lakos, épület és tűzifakereskedő rakterületéről, ismeretlen tettesek kisebb mennyiségű deszkát és léceket loptak el.

Rákosi Ferenc tiszthelyettes, mint akkori ercsii őrsparancsnok Larkovics János törzsőrmesterrel szolgálatba vezényelte magát és az említett deszkalopás ügyében Ercsi községben a nyomozást bevezette. Nyomozás közben a házakat és azok tartozékait élesen megfigyelve, a vasuti állomás közelében fekvő Péteri Károly* ercsii lakos, vasuti munkás háza hátsó oldalán, a le nem fedett eresz alatt új deszkákat és léceket pillantott meg.

* A leírásban előforduló egyes neveket megváltoztattuk. Szerk.

Rákosi tiszthelyettes járőrtársával és a nyomozásnál magukhoz vett bizalmi egyénekkel együtt bement Péteri lakásába, ahol azonban csak nevezett anyját találta otthon. Az idős asszonyt felszólította a járőrvezető, hogy mindazokat a helyeket, ahol épület, illetve építési anyag található, mutassa meg. Péteriné anyja ezen felszólításnak vonakodás nélkül eleget tett, s ez alkalommal a járőr több helyiségben elszórva, összesen 6 darab különböző méretű deszkát és 86 darab leceket talált, amelyek a Roth Ede tulajdonát képezték.

A helyiségek átkutatása alkalmával, amint a járőr a Péteri háza végéhez épített, kamrának nevezhető helyiségbe lépett, ott egy-két deszkán kívül egy halom szalmát is látott, amelyet gyanusnak talált s ezért Larkovics törzsőrmester a szalmacsomót széthányta. A járőrnek a szalmacsomóra kiterjedt figyelme nem maradt eredménytelen, mert a szalma széthányása után egy 55.5 literes, új, üres, egyik fenéklapján „Gottschlig Ágoston R.-T. Budapest”, a másik lapján „G. A. 163. Pécs” jelzésű hordó került napvilágra.

A járőr most már a hordó alapos átvizsgálásához fogott és megállapította, hogy az belül még mindig nedves, erősen rumszagú és Budapestről Pécsre irányított szállítmányból való. A hordó holszerzésére nézve Péteri Károly anyja feleletet adni nem tudott; fia pedig távolléte miatt kikérdezhető nem volt, s így a hordót a járőrvezető, az ott talált lopott deszkákkal együtt, kocsin elszállíttatta a község házához, s ott megőrzés végett átadta. Különös gondot fordított arra, hogy a hordót jól elzárható helyiségbe helyezték el, s hogy annak kulcsa feltétlenül megbízható helyen őriztessék.

Másnap, február 19-én Péteri Károlyt a járőr kikérdezte, aki arra a kérdésre, hogy a hordót honnan szerezte, azt adta elő, hogy azt a tél folyamán, mint vasuti munkás, a vasút mentén találta üresen.

Ezen állításának persze ellentmondott a hordó erős rumszaga.

Bár a vasútállomás főnöksége semmiféle lopási esetről az őrsöt nem értesítette, Rákosi tiszthelyettesnek az a gyanuja támadt, hogy a hordót valamelyik tehervonatról lopták el. Felkereste tehát az állomásfőnökséget és megkérdezte, hogy nem történt-e az utóbbi időben az állomáson valamilyen árulopás?

Az állomásfőnök a hivatalos könyvekből megállapította, hogy a pécsi üzletvezetőség visszkereseti iratai szerint a február 4-iki szállítmányból, mely Budapestről Pécsre lett irányítva, a 81 darab áru közül a kirakásnál három zsák kávé, két zsák rizskása és egy G. A. jelzésű 163. számú hordó rum 69 kg súlyban hiányzott. A vasuti kocsit, amelyen ez a szállítmány volt, Eresiből 1922 február 5-én 8 órakor az 1066. számú vonattal továbbíttattott és mert a kérdéses kocsit az ercsii vasútállomáson nem kezelték és sértetlen ólmokkal érkezett meg Pécsre, a főnökség nem tudta megállapítani, hogy a kérdéses áruk hol és mikor tűntek el, ezért az őrsöt az esetről nem is értesítette.

Rákosi tiszthelyettes járőrvezető, a főnökség könyveiből kapott adatok alapján megállapította, hogy a visszkereset szerinti rumos hordó jele és száma azonos az általa Péteritől őrizetbe vett hordó jelével és számával s így kétségtelenné vált, hogy a keresett árut az ercsii vasútállomáson a leolmozott vasúti kocsiból lopták el. Péteri Károly mindezek dacára ragaszkodott ahhoz az állításhoz, hogy a hordót a vasút mentén találta és a lopást a meghatározottabban tagadta. Így tehát a nyomozás kissé megakadt.

Rákosi tiszthelyettest, aki igen jó személyi ismerettel rendelkezett, nem csüggesztette el a nyomozás pillanatnyi akadály, hanem rövid gondolkodás után elhatározta, hogy a vasuti alkalmazottak magánéletét fogja kutatni. Csakhamar meg is állapította, hogy Marosi Béla, az ercsii vasútállomás nőtlen felvigyázója, az utóbbi időben jövedelmét meghaladó, költekező életmódot folytat, sőt Ercsi községben időközben eljegyzett menyasszonyának értékes ajándékot is vett. Ennek következménye az lett, hogy a nyomozás ebbe az irányba terelődött és a döntő eredményt meg is hozta. Marosi a kikérdezés folyamán beismerte, hogy amikor a vasuti állomáson éjjeli szolgálatot teljesített, a vasuti állomásra érkezett és éjjelre ottmaradt vasuti kocsiról az ölmet tartó spárgát zsebkészével elvágta és abból Péteri Károly vasuti munkás segítségével egy hordó rumot, két zsák rizst és három zsák kávé kivett, azután a kocsit szabályszerűen újra leolmozta és a legközelebbi tehervonattal továbbította.

A lopott árut fuvarossal szállította el és pedig a rumot Péteri lakására, a többi pedig egy jó ismerőshez, akinek a lopott árura azt mondta, hogy egy pesti kereskedőtől bizományba kapta. A kávé és rizst ifj. G. J. ercsii kereskedőnek adta el, a hordót pedig megtartotta magának.

A kávé és rizst a járőr még őrizetbe tudta venni és mint bűnjelet átadta a községi előjáróságnak. A rumot azonban a kereskedő már kimérte s így azt őrizetbe venni nem tudták.

Marosi Béla vasuti felvigyázót és Péteri Károly vasuti munkást, akik a lopás elkövetését a bizonyítékok súlya alatt beismerték, a székesfehérvári kir. ügyészségnek adta át a járőr, az orgazdákat pedig ugyancsak ennek az ügyészségnek feljelentette.

A nyomozás azonban ezzel az ügygel még nem nyert végleges befejezést, mert a járőrvezető Marosi költekezéséből arra következtetett, hogy a szóban levő lopás kiderítését megelőzően valószínűleg más hasonló esetek is előfordultak. Ennek a helyes következtetésnek még két ízben hasonlóan elkövetett lopás kiderítése lett az eredménye. Ugyanis 1921 december 14—16 közötti időben, éjjeli szolgálata alkalmával egyedül 100 kg kristálycukrot, 1922 február 7-én az esti órákban pedig Péteri közreműködésével az ercsii vasútállomáson veszteglő vonatról 12 zsák búzát loptak el és ezeket a lopott tárgyakat ugyancsak a bentemlített kereskedőknél értékesítették. Az őr az utóbbi lopási esetről természetesen pótjelentést küldött a székesfehérvári ügyészségnek.

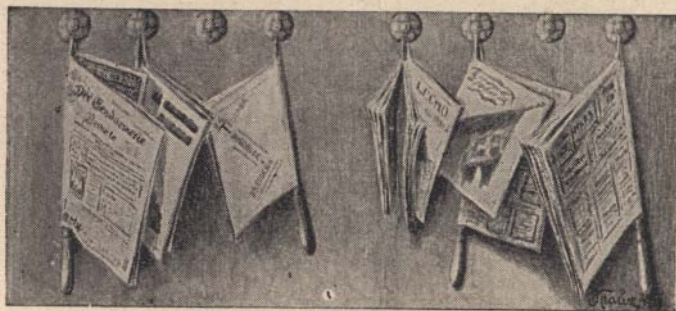
Az ítéletet a bűncselekmények tárgyában a székesfehérvári törvényszék 1923 áprilisában hozta meg, melynek alapján Marosi Béla felvigyázót 1 évi és 8 hónapi, Péteri Károlyt 1 évi és 6 hónapi börtönre mint főbüntetésre és mindkettőt ezenfelül háromévi hivatalvesztésre és politikai jogaik gyakorlásának felfüggesztésére mint mellékbüntetésre ítélte. Az orgazdákat azonban a Bp. 326. §. 3. pontja alapján felmentette.

*

A fentebbi nyomozás tanulsága az, hogy a nyomozást vezető Rákosi tiszthelyettes járőrvezető figyelme nemcsak a deszkalopás kiderítésére terjedt ki, hanem, hogy a deszkák keresése alkalmával az elrejtett üres hordó sem került ki figyelmét s ennek volt köszönhető, hogy háromrendbeli vasuti lopás derült ki annak ellenére, hogy a kérdéses lopások megtörténtét az állomásfőnökség az őrrel nem is közölte. A járőr mindenre kiterjedő figyelmével kapcsolatban a hordó árulója lett a gyanúsítottaknak és ezzel elejét vették a vasuti lopások-

nak, amelyeket a gyanúsítottak később még minden bizonnyal elkövettek volna.

A nyomozás sikerének alapja Rákosi tiszthelyettes személyi ismereteivel szoros összefüggésben levő az a megfigyelése volt, melynek során feltűnt neki az egyébként köztisztvisletben álló Marosi Béla vasuti hivatalnoknak az utóbbi időben jövedelmét túlhaladó költekező életmódja és amely megfigyelésének köszönhetette, hogy a lopási ügy nyomozását siker koronázta.

LAPSZEMLE.

(Poroszország.) Der Gendarm.

12. szám.

A porosz költségvetésnek csendőrségi és rendőrségi rovatai felett a tartományi gyűlésen lefolyt vitából a következő részek említésreméltók:

Csendőrségi laktanyák építésére a múlt évben 4.5 millió márkát vettek fel. Ezt az összeget az idén egymillió márkára redukálták. Egy szónok ama véleményének adott kifejezést, hogy itt rossz helyen takarékoskodnak. Ha megnéz az ember egy-egy rendőrségi épületet, szinte pazarló lukszust lát. Ajánlja, hogy inkább ilyen helyen maradjanak a józan keretek között és ne a csendőrségi laktanyákon takarékoskodjanak. A rendőrség 7 százaléka technikai szolgálatban áll és pedig légi rendőrségi, gépjármű- és a rádió-szolgálatban. A szónok túlzottnak tartja ezt. Túlnagynak találja a rendőrségi autók számát is a csendőrség autóihoz arányítva, javasolja, hogy egyes rendőrségi autókat, pl. a spandaui iskoláét, adják ki a csendőrségnek vidékre, ahol azok sokkal szükségesebbek és jobban felhasználhatók.

Egy másik szónok túlzásnak tartja, hogy a csendőrség állandóan sisakkal (új rendszeresítés ez), puskával és oldal-fegyverrel teljesít szolgálatot, mert a kardot pl. több esetben az ellenszegülő k rántották ki a hüvelyből s a tulajdonosa ellen használták, a sisakon levő csillag pedig a legjobb célpont a fegyveres ellenfélnek. Az új ruha is feltűnő és kevésbé tetszős. Felolvassa egy finnországi tanulmányútról szóló jelentésnek azt a részét, amely arról szól, hogy a finn közbiztonsági közeg fővegét nyáron könnyű sapka, télen kucsma képezi s fegyverzetük gumibotból és ismétlőpisztolyból áll. Különleges viszonyok idejére természetesen puská, sisak stb. a laktanya raktárában rendelkezésre áll.

A porosz csendőrségről minden szónok elismeréssel beszélt s egyöntetűen megállapították, hogy a vidéki, nehéz csendőrségi szolgálat a karhatalmi rendőri és a detektív-szolgálatot is magában foglalja. Az elismerés csúcspontját kell látnunk egy másik cikk hírében, hogy a 8000 lakossal bíró Rosbach városka volt csendőrsparancsnokát, aki ezelőtt 12 évvel a csendőrségtől leszerelve a város szolgálatába lépett, most egyhangúlag polgármesterévé választotta.

—o—

(Jugoszlávia.) Zsardarmeriszki Vesznik.

1930—7. szám.

A címkép Petár trónörökösöt mutatja be az új nemzeti szokol-egyesület egyenruhájában. Az utána következő cikk meg hozza a kép magyarázatát: A szokolizmus cseh eredetű politikai jellegű testnevelési rendszer, amely 1862-ben keletkezett és csakhamar a többi szláv nemzetek között is lábra kapott. A különféle szláv nemzetiségű szokol-egyesületek a testnevelésen kívül nagy súlyt fektettek a nemzeti gondolat ápolására, aminek az volt a következménye, hogy az új délszláv állam meg-

alakulásánál különböző, erősen nemzetiségű érzésű szokol-egyesületek kerültek egymással szembe. Ezen állami szempontból nem kívánatos jelenségen a kormány úgy segített, hogy felosztatta a nemzetiségi szokol-egyesületeket és egy kalap alá hozta őket. Az így keletkezett új „birodalmi szokol-egyesület” alapköve a közös délszláv nemzeti gondolatnak. A trónörökös az elnöke az egyesületnek, amely a szerb nemzeti ünnepnapon (Vidovdan) Belgrádban ünnepelte alapítását. Az ünnepélyre az új egyesület tagjai: és mert egyelőre a számuk csekély, katonaság, tengerészek, csendőrség és egyéb polgári és ifjúsági alakulatok vonultak fel. A díszfelvonuláson cseh szokolisták, valamint cseh és román katonai küldöttségek is résztvettek. Cikkíró kiemeli, hogy a jugoszláv csendőrség ez alkalommal első ízben vett részt testületileg egy ünnepélyen.

Radoicsics Nemánia csendőrnagy ismerteti a régi és új törvénykönyv között fennálló különbséget a vallomás jelentőségéről. Míg a régi törvénykönyv rendkívül nagy súlyt helyezett a vallomásra, addig az új törvényben más felfogás jut kifejezésre. Az új törvény teljes szabadságot ad a bírónak arra, nézve, hogy mit fogad el bizonyítékul. Ha a bíró bebizonyítottan ítél valamely ügyet, akkor teljesen mellékes, hogy a vádlott beismeri-e a tettet vagy tagadja. Ez az új irány rendkívül fontos kihatással van a csendőrség szolgálatára a nyomozásban. A régi rendszer lényege az volt, hogy a gyanúsítottat lehetőleg beismerésre kellett bírni, — ami gyakran, sőt rendszeren, túlbuzgóságra és nem egy esetben kényszereszközök alkalmazására adott okot. Ebből természetesen gyakran keletkeztek kellemetlenségek a csendőrségre. Az új törvény szerint erre nincs többé szükség, — tehát nem a gyanúsított vagy vádlott vallatása a fő dolog, hanem a bűncselekménynek és körülményeinek lehető legaprólékosabb felderítése és bizonyítékok szerzése.

„Az ifjúság nevelése tekintettel a bűnözésre” cím alatt I. I. jelíges cikkíró magyarázza, hogy milyen fontos az ifjúságot mindenféle kísértéstől megóvni. Mi érdeklí a mai ifjúságot? Filmszínészek, mozi, banditák, apácák, rablók, nők, mulatságok stb. Ezután ítélve, nem csoda, ha már a gyerekek görbe úton igyekeznek megszerezni a szükséges pénzt, hogy az ilyen felfogásból eredő kívánságukat teljesíthessék. De ennél egyszerűbb okok is alkalmasak arra, hogy a gyermekeket rossz útra térítsék. Így pl. két lopáson tetten ért gyermeket bevalotta, hogy a pénzért csokoládét akartak venni, mert — gyűjtötték a csokoládéhoz csomagolt reklámképeket. Jugoszláviában ezért az ilyenfajta reklám meg van tiltva.

Jugoszláviában is megjelent a modern *útforgalmi rendelet*, ami eddig nem volt. *Jankovics T.* csendőrnagy magyarázza az új rendelet kiadásának szükséges voltát és nagy körvonalakban ismerteti annak rendelkezéseit. Nagyjában véve ezek a rendelkezések azonosak a modern államokban már gyakorlatban lévő forgalmi szabályokkal. Végül kifejti, hogy miképpen kell a csendőrségnek a forgalmi rendelet ellenőrzésére felkészülnie, különös tekintettel arra, hogy az országban utazó külföldiek ne érezzék a hatósági ellenőrzést zaklatásnak, mert az országnak sokkal több haszna van az idegenforgalomból, semmint egyes forgalmi rendelkezések túlszigorú végrehajtásából.

A legjobb kutyaidomító iskola Svájcban van. Alapítója egy Harryson nevű amerikai. Az idomítás többféle szolgálatra történik, ú. m.: rendőrségi, katonai, egészségügyi (életmentési) szolgálatra és végül vakok vezetésére. A kiképzés az egyes szolgálati ágak szerint különböző. A kiképzés kezdete valamennyi kutyára nézve egyenlő: meg kell tanulniok az oktatásra figyelni, mely idő alatt nem szabad ugatni, de még a farkat sem szabad csóválni. Ez alatt az idő alatt elvárják, hogy melyik kutya milyen szolgálatra alkalmas. Így pl. a hadikutyanak nem szabad idegesnek lennie; rendőrkutyának ellenben csak a legidegebb kutyák alkalmasak. Vakok vezetésére csak jóindulatú kutyát lehet használni. Az ebben az intézetben nevelt kutyák rendkívül kapások és nagyon el vannak terjedve úgy az országban, mint külföldön. Legnagyobb részüket a hadseregben van használatban, ahol nemcsak hadi, hanem főleg a mentőszolgálatban kiidomított kutyákra van szükség. Az utolsó fegyvergyakorlatoknál ezek a kutyák egy órán belül 18 sebesültet találtak meg.

Belgium. Le Gendarme.

125. szám.

A csendőrségi költségvetési vitáról írva, előrebocsátja a lap, hogy midőn a nemzeti csendőrség a rendfenntartás s a nyilvános biztonság céljaira felállított, szabályzatának 137. szakaszában ki lett mondva, hogy a csendőrség tagjait nem szabad elvonni az oktatók feladatoktól, melyeket részére ezen szabályzat előír. Hogy mi a joga a hadügyminiszternek a

csendőrséggel szemben, az is pontosan meg van határozva. Ez az anyagiokról való gondoskodás s a regyem fenntartása, míg a szolgálat fölött való rendelkezés az igazságügyi s a belügyminiszter hatáskörébe esik. Háború esetére a hadügyminiszterium gondoskodik a táborig csendőrség kijelöléséről. Ebből látható, hogy egyedül a törvényhozó testületnek áll jogában a csendőrséget másirányú feladatokkal is megbízni, mint amit részére a törvény előír. A testület nem katonai célokra, hanem a közigazgatási rendészeti és az igazságügyi szolgálat ellátására lett felállítva. Mindennapi szolgálatának ellátása tekintetében a belügyminisztertől s az igazságügyminisztertől, nem pedig a hadügyminisztertől függ. A hadügyminiszter mégis azt hiszi, hogy ő rendelkezik a csendőrséggel. Most a százéves évforduló (Belgium fennállásának évtordulója) alkalmával nem fantasztikus katonai gyakorlatokat végeztetett-e a csendőrökkel, elvonva őket ezzel eredeti hivatásuktól? A „Nation belge” című lap írja, hogy a boulevard Militaire laktanyájában a csendőrök hetek óta egy carroussel előkészítésével voltak elfoglalva. Ez lenne a csendőrség hivatása? És mialatt ez történik, a bűnösöknek vidám napjaik vannak. Nem elég feladat a csendőrség részére a jubileummal kapcsolatban a szerep, mi a rendfenntartással hárult rá? M. Ernest képviselő ezekután szövegesíti, hogy minek a csendőrség tervbevétt létszámemelését végrehajtani, ha a csendőröknek annyi szabadidejük van, hogy meg carrousel is képesek rendezni. Hogy a tervbevétt átszervezés keresztülvitessék, a létszámnak 34 tiszttel és 404 emberrel való felemelése szükséges, ez pedig az 1931. évi költségvetésben 36,000,000 frank többletkiadást jelent az előző év kiadásával szemben. Így a csendőrség költségvetése majdnem 200,000,000 frankra fog emelkedni, mely pénz jelentékeny része katonai célokra fog fordítani. A katonai kiadások egy részét tehát ily módon takargatják. Ebben az összegben még nincsenek benne az elhelyezések költségei, melyek az átszervezéssel kapcsolatban előállottak. Ezt a „nyilvános munkák” címen számolják el. Így többek közt a légi laktanya, mely egy mozgó csoport elhelyezésére szolgál, 30—40 millió frankba fog kerülni.

Az átszervezést most végrehajtani lehetetlen. Hogy elláthassuk a mozgó alakulatokat, ehhez 281 embernek az 1930. évi költségvetés keretein felül való beállítása volna szükséges. Itt meg kell jegyezni, hogy a háború óta a csendőrséget különböző feladatokkal terhelték meg. Előkészíteni őt a „regiment léger” (fürgén, könnyen mozgó ezred) szerepére, annyit jelent, mint elhanyagolni a csendőrség törvényes hivatását. A csendőri szolgálat a specializálást teszi mindinkább szükségessé, a csendőr tudásának magasabb rendőri színvonalra emelését, már pedig a csendőrnek sincs magasabbrendű agya, mint minden más rendes polgárnak.

Meg kell jegyezni még, hogy az intézmény kiegészítése is mindinkább rosszabb lesz, úgy minőség, mint mennyiség tekintetében. Tény, hogy a fiatalember, ki a csendőrséghez beállt, örsre szeretne kimenni, nem pedig katonai szolgálatot teljesíteni. Hogy fogják tudni használni a mozgóalakulatoktól az örsre beosztott embereket? Miféle segítséget fog nyújtani ily ember az igazságügyi és közigazgatási szolgálatnak? A mozgóalakulatok csendőreinek mentalitása és magatartása a katonáéval lesz azonos. Vége lesz tehát a szép elit-csapatnak, a régi hagyományoknak, melyek a rend fenntartása s a törvények végrehajtása céljaira erőt nyújtottak. A csendőrség nem lesz más, mint a többi katonai csapat, sem több, sem kevesebb.

El lehet-e azt képzelni, hogy a lovastisztektől akkor, midőn rendes lovasszolgálatukat látják el, még a csendőrtisztek szerepének betöltését is követelik?

Meg kell még itt jegyezni, hogy a mozgóalakulatoknak három városba való összevonása által főképp nagyon sok lovascsendőr lesz elvonva oly vidékekről, hol gyakoriak a zavargások. Mozgalmaknál a mozgó-csendőrséget veszik majd igénybe, mely nem ismeri a lakosságot, annak szokásait, nem rendelkezik helyi ismeretekkel. Ez csak súlyosbítja majd a helyzetet s provokációkra fog vezetni. Másrészt háború esetén a mozgócsoport el fog veszni a csendőrség részére.

Ir azután a nehézségekről, melyet az új helyzet teremt. Az örsökön nehézség lesz az előállott hiányok pótlása. Még nehezebb lesz a helyzet háborúban, mikor az örsökre fokozott teljesítmények várnak (kémkedés megakadályozása, mozgalmak leküzdése stb.), melyeket ellátni a csendőrök helyett katonákkal megerősített örsök kevésbé lesznek képesek. Különben is a háború után lehetetlen a régi csendőrség helyreállítása, a régiek nyugdíjba mentek, a fiatalok pedig hivatásuk betöltésére alkalmatlanok. Csak 24 évnél idősebb jelentkezőket kellene felvenni a csendőrséghez. 12 hónap okvetlenül kell a csendőrségi kiképzéshez. Ha valakit csendőrségi kikép-

zése alatt érne a mozgósítás, maradjon az eredeti csapatánál. Végeredményben nincs szükség a csendőrség szervezetének módosítására, mert eddigi szervezetében jól megfelelt. A csendőrségnek könnyű ezredként való alkalmazása pedig szüntessék meg. Ezután a költségvetésnek a csendőrség elhelyezésére előirányzott összeg túlzott voltát fejtette s arról beszélt, hogy a költségvetésbe a csendőrség rádiófelszerelésére 500.000 frankot állítottak be. Feltétlen mérséklését kéri a túlzott kiadásoknak.

A ma irodalma.

Bennünket természetesen elsősorban a közrendészeti és kriminalista, továbbá a katonai szakirodalom érdekel. Ezek is alá vannak vetve azonban bizonyos követelményeknek, melyek általános érvennyel bírnak az egész irodalomra. Egy ilyen általános követelmény volna korunkban, amelyhez az íróknak igazodniuk kellene, hogy az egyszerűt, az azonnalit és a lényegest kell adni.

Ezt a követelményt az íróval szemben, hogy az egyszerűt, az azonnalit és a lényegest adják, már akkor is hangoztatták az írók legnagyobbjai, amikor nyugodtabb idők s jobb megélhetési viszonyok nem kényszerítették az olvasót rohanó robotolásra. A ma írójának számolnia kell mindig azzal, hogy a ma olvasója — hiába szeretné — nem ér rá hatkötetes munkákat olvasni, bárkiről és bármiről lett legyen is az megírva. A világirodalom az órák minden percében számszámra hozza az új műveket, a tudnivaló, kíváncsi olvasó azonban nem mélyed bele kötetek tanulmányozásába, nemcsak azért, mert nincs ideje és fél, hogy lemarad innen is, onnan is, de azért is, mert gyanakvással fogadja a 600—800 oldalas és arra gondol, hogy vajjon azt, amivel az író 600—800 oldalon keresztül foglalkozik, nem lehetett volna-e ugyanolyan jól, esetleg még érdekesebben, 60—80 oldalon is megírni?

A technika szédületes fejlődési korszakát éljük. Főbb-kevésbé ehhez alkalmazkodik most egész életberendezésünk, életünk minden jelensége, minden megnyilvánulása. Bizonyos tekintetben ehhez kell alkalmazkodnia az írásnak is. Talán egy szemléltető példát!

A postakocsi idejében kerek hat napig tartott az út Budapestről Bécsig. Ha az utas — mondjuk — Bonaparte Napoleon történetét vitte magával 6 kötetben, szinte hozzátartozott a hatnapos úthoz és a régi jó világbeli időkhez, hogy ebben a munkában Napoleon apró parancs-örtszjtjeinek még apróbb liasonjaival is behatóan foglalkozzék az író. Képzeljük el, hat napig tartott az út, ha meg lesántult az egyik ló, eltarthatott nyolcig, tizenkettőig is. Meg aztán: ebben a postillonos világban semmi közünk nem volt ahhoz, hogy mi megy végbe a newyorki börzén, mit csinálnak a hinduk a Ganges partján és arra sem voltunk kíváncsiak, hogy mit mondott legutóbb Bernhard Shaw, amikor a születésnapján felköszöntötték.

Ma azonban, ha az utas Mátyásföldön repülőgéphez ül, akkor szeretne egy olyan munkát kézhez kapni, amelyből nem hiányzik ugyan a lényeges, de amellyel mégis 1 óra 40 perc alatt, mikor a repülőgép az asperni repülőtéren leszáll, — végez. Ha tehát történetesen az az író

élne, aki 6 kötetben megírta Napoleont a postakocsi és a krinolin-idők olvasójának, akkor most a repülőgéputas részére úgy kellene átalakítani azt a könyvet, hogy — ha sajnálná is — kihagyná az alabárdosoknak és a toronyfrizurás komornáknak az udvari folyosókon folytatott szerelmi sugdolózásait és politikai pletykázkodásait és a repülőgép sebességéhez mérten megírná Napoleon ragyogó felfelé ívelését Arcoletől Wagramig, majd a Berezina hídján, Lipcsén és Waterloo keresztül a csillag lefutását — Szent-Ilonáig, ahol melleleg mondván, — az egykor rettegett, hatalmas császárral még a melléje rendelt kukta is konfidenskedett. Ami pedig az udvari bálokat, politikusok, tábornokok, udvarhölgyek, testőrök és szobaleányok flörtjeit és tereferéit illeti, — hogy a csiklandós témában rejlő érték se menjen veszendőbe —, ezt a nagyon érdekes, de mégsem történelmi fontosságú részét a napoleoni időknek kiadná egy másik írásban, talán ilyen címmel: „Szerelem, intrika a nagy császár udvarában, vagy a szőke Linglipingli udvarhölgy-titkos útjai”. Ezt azután egészen jól lehetne értékesíteni, persze, hatoldalanként megfelelően illusztrálva, például a MFTR kofahajóján, amelyek Budapestről Esztergomig ugyanazon idő alatt teszik meg az utat, mint annak idején a postakocsi, s amelynek utasai romanticizmus, irodalmi igény, értékelés és satöbbik dolgában meglehetősen közel állnak postakocsin utazott korelődjekhez. Így aztán megkapná a repülőgép utasa is, amire kíváncsi volt és a szigetmonostori kofa is. Amivel persze nem azt akarom tézisként lefektetni, hogy a repülőgép utasa izlés és tudás tekintetében mindig és feltétlenül annyival magasabban áll a személyszállító teherhajók utasa felett, mint a repülőgép a hajó felett.

— 0 —

TIRTS REZSŐ százados.

Tirts Rezső százados f. hó 10-én Egerben hosszas betegskedés után elhunyt. Bár testületünknek ezen igen buzgó, ambiciózus derék fiatal tagjának halála nem ért bennünket meglepetésként, — tudtuk, hogy már néhány éve gyilkos kórral küzd, amelyen felülkerekedni igen nehéz, — mégis megrendülve, fájdalommal vettük a hírt, amely nekünk az előrelátható szomorú eseményt tudtul adta. A legszebb életévében, harminckét éves korában érte el a halál. Felesége és másfél éves kislánya gyászolják, ezen gyászukat a testület, öszinte, mély részvétellel igyekszik enyhíteni. Az elhunyt Tirts százados szolgálatát, mint egyéves önkéntes 1916 június hó 16-án a volt m. kir. 19. honvédegyalogezredben kezdte meg. 1918 július 1-én zászlóssá, négy hónappal később hadnaggyá nevezték ki. A csendőrséghez 1918 november 1-én lépett át, 1923 november 1-én főhadnaggyá, majd 1928 november 1-én századosná nevezték ki. A csendőrségnél mint a csendőrszola parancsnoksághoz beosztott tiszt, osztály- és kerületi előadó-tiszt, szárnyparancsnokhelyettes és szárnyparancsnok működött. Nejével Romeiser Mária úrhölgygel 1923-ban kötött házasságot s ezen házasságból 1928 februárban Tíbor nevet nyert fiúgyermek született. Holttestét Egerből Budapestre szállították és f. hó 12-én délután a farkasréti temetőben helyezték örök nyugalomra. Temetésén részt vett a budapesti csendőrtisztok testületileg Fischer József tábornokkal élén, az elhunyt állományilletékes kerületének, a miskolcinak képviselőjében Kertész József ezredes kerületi parancsnokhelyettes és az elhunyt volt osztályparancsnoka Simenszky Elemér őrnagy. A gyász kíséretet Kátai Pál András százados vezetésével a budapesti lovasalosztály szolgáltatta.

Dicséreték. A m. kir. pécsi IV. csendőrkörület parancsnoka dicsőítő okirattal való ellátás mellett teljes elismerését fejezte ki alábbiaknak: Bátor József I. tiszthelyettesnek, mint szakaszparancsnok alárendelt őrsének vezetés és irányítása körül kifejtett kiváló tevékenységéért, továbbá hossz- és eredményes csendőrségi szolgálatáért; Pongrácz György, Vörös József, Orbán Lajos III., Szabó Lajos II., Németh István V., Szilágyi Miklós tiszthelyetteseknek, hossz- és eredményes csendőrségi szolgálatukért, továbbá mint őrsparancsnokok alárendeltjeiknek oktatása, vezetése, irányí-

tása és fegyvermezeése körül kifejtett kiváló tevékenységükért; Csordás Dezső, Béli Mihály, Tóth István II., Farkas Mihály tiszthelyetteseknek, Balaicz József, Habara Kálmán, Gergác József, Virág Lajos, Kiss József II., Polkoráb József, Bellér János, Részeg Antal, Barta Lőrinc II. és Németh Lajos III. törzsrőrmestereknek a közbiztonsági szolgálat terén utóbbi időben tanúsított ernyedetlen szorgalmuk és kiválóan eredményes működésükért; Dolák Ferenc tiszthelyettesnek, segédoktatói minőségben nagy szorgalommal és kitartással, alárendeltjeit jól befolyásoló és előjáróit hathatósan támogató szolgálataiért; Gredár József g. tiszthelyettes, gazdasági hivatali segéd munkáinak lelkiismeretes, fáradhatatlan és hasznos szolgálataiért. — Nyilvánosan megdicsérte: Tókos János, Szabó Miklós tiszthelyetteseket, Budás József, Botlik Vendel, Szabó Gy. Gyula, Gász Zsigmond, vitéz Tóth János III., Nagy József V., Bunta Mihály, Domokos Lajos, Zlatics Ferenc, Lakatos Sándor II., Szabó Sándor III., Varga Antal, Márton György, Marton Boldizsár, Szakács Zsigmond, Tóth István IX. Csokonyai János, Erdős Károly, Varga József IX., Bató Elemér, Marton Ferenc II., Hollán Lajos, Kiss Bálint, Turcsányi Mihály, Kiss István I., Domokos János, Németh József VIII. törzsrőrmestereket, Bitter János, Nagy Lajos IV., Potó Lajos, Major Gábor, Gál János, Kovács Jenő, Csizmazia Dávid, Kardos István, Palancsa Lajos, Molnár József I., Farkas Ferenc, Bányai József, Magyar József I., Máté György, Golobits József, Horváth József VIII., Molnár Gyula II., Kovács András, Hencz István, Sütő János, Geresdi István, Fehér József III., Garai Zsigmond, Ilácsa Ferenc és Nagy Lajos V. őrmestereket a közbiztonsági szolgálat terén utóbbi időben kifejtett buzgalmuk és eredményes tevékenységükért; Keszthelyi István g. tiszthelyestest, Kollát Gergely, Mészáros Mihály, Nyéki Ernő törzsrőrmestereket lelkiismeretes, fáradtságot nem ismerő szorgalommal és igen eredményesen teljesített szolgálataikért; Bálint Sándor tiszthelyestest, kötelesség-hű és lelkiismeretes szorgalmaért, végül Oravecz József fegyverszaki főmestert nagy szakértelemmel és szorgalommal végzett szolgálataiért.

Megtámadták a járőrt. Gyöngön (Tolna m.) a helybeli őrs szolgálatban álló kéttagú járőrt és a szolgálatban álló két községi hajdút folyó hó 4-én éjfél után 15—20 főből álló mulatozó legénycsoport a község utcáján megtámadta. A két községi hajdú könnyebb sérülést szenvedett, a járőr két tagja sértetlen maradt. A tettelegesen támadó négy egyént elfogták és a gyöngyi kir. járásbírósnak átadták.

Megtámadott csendőr. Folyó hó 10-én Griesz István törzsrőrmester, aki az ácsi őrs állományába tartozik, szolgálaton kívül Ács községben özv. Tóth Zsigmondné-féle vendéglőben tartózkodott. A vendéglőben a helyi gazdákör gyűlést tartott. Udvardi József ácsi lakos többször megzavarta a gyűlést azzal, hogy berontott a gyűlésezők helyiségébe és azokat megveréssel fenyegette. Griesz törzsrőrmester a garázdálkodó Udvardival szemben fellépett, erre Udvardi egy kocsmai székkal háromszor úgy fejbeütötte Griesz törzsrőrmestert, hogy 8 napot túl és 20 napon aluli sérülést ejtett rajta. Az őrs járőre Udvardit elfogta, a kivizsgálást megindították.

Csempészeket fogtak el a cseh határon. Folyó hó 2-án éjjel a Vác—Balassagyarmat közötti forgalmas műúton a gépjárművek fokozottabb ellenőrzése végett hat csendőr volt szolgálatban. A farszót éjjeli szolgálat nem remélt sikert eredményezett. Éjjel 1 óra tájban Balassagyarmat felől egy óriási sebességgel haladó személyautót pillantott meg az egyik járőr. Hiába intett megállást az első és a második járőr is, az autó továbbrobogott. Ha a jelzett leadó csendőr félre nem ugrik, az autó őt is elgázolta volna. A harmadik járőr ezt látva, gyorsan egy kötelet feszített ki az úton keresztül. Az autó a figyelmeztetés dacára is nekirohant a kifeszített kötélnél és azt két helyen elszakította. Ennek dacára is, a kötel annyira felfogta az autót, hogy a csendőrök futólépésben elérhették azt. Mire a csendőrök odaértek és megállásra kényszerítették a lelassított autót, két tutas kiugrott az autóból és az erdő irányába futásnak eredt. A még benne ülő három egyént igazoltatták s megállapították, hogy ezek Lukács Ferenc, Balczér József és Lehoczky Antal budapesti lakosok. Az autó csehszlovákiai csempészáruval volt megrakva. A két elmenekült egyén kilétét is sikerült megállapítani Oravecz József és Egyedi József budapesti lakosok személyében. Lehoczky vett a bérautó vezetője, míg a többiek rendszeresen csempészzettel foglalkozó egyének. A csendőrség az áruval együtt őrizetbe vette őket. Rövid idő múlva egy másik autó rohanása zavarta meg a csendőt. Ez már az első jelre megállt. Hamarosan megállapították, hogy ez is csempészárukat szállít. Az autót Biró Zoltán, budapesti lakos autótulajdonos vezette, melyben Bayer József, Lakatos József és Hörönyösi Gyula pesterzsébeti lakosok, csempészek szállították a csem-

pészárukat. Mindkét autón rengeteg zsebkendő, különböző függönyök, selyem és műselyemharisnyát találtak és vettek őrizetbe a csendőrök. A csempészáru értéke 15 ezer pengőn felül van. Az őrizetbe vett személyeket és tárgyakat a drégelypalánkai vámhivatalnak adták át.

Turati-Piller kardmérkőzés. Augusto Turati, az olasz fasiszta párt főtitkára, a tiszteleire Viareggio-ban megrendezésre kerülő nagy vívóakadémiára meghívatta Piller György századost, a többszörös Európa-bajnokot, akivel kardmérkőzésben akar találkozni. Piller százados természetesen eleget akar tenni a megtisztelő meghívásnak és szabadságot és engedélyt kért az indulásra előjáró parancsnokságától és a vívószövetségtől. Turati óhaja minden valószínűség szerint teljesülni fog és a világnak ezidőszert legjobb vívója, a magyar hadsereg századosa, augusztus 25-én Olaszország második legnagyobb emberével, Mussolini legbefolyásosabb hívével és barátjával a nyilvánosság előtt összemérheti kardját. Turati régi vívó és nagyszerűen kezeli úgy a kardot, mint mind a két tört. A vívóakadémiát augusztus 25-én és 26-án rendezik meg.

Csendőrségi Közlöny 18. szám. Kormányzó Úr öfömlő-sága vitézekké avatta vitéz Békefy Sándor és vitéz Balázs Piri Gyula századosokat. — Adományozta Bicsák Ferenc szombathelyi kerületbeli őrmesternek a bátursági érmet, egy gyermeknek a biztos tűzhalálból való kimentéséért. — Neváltatások: Krizsán István próbacsendőr Köves-re, Tremmel János csendőr Timár-ra, Koska Lajos próbacsendőr Keresztes-re, Martinkovics József őrmester Nemes-re, Csán László törzsrőrmester Endre-re, Ruza Jenő próbacsendőr Róza-ra, Mérés Mihály csendőr Mátyás-ra. — Nyugállományba helyezettek: Pándy Gyula alhadnagy, Szabó Sándor II. alhadnagy, Pálfi Sándor, Boda Rezső, Nagy Sándor, Száva Félix, Kamuti Lajos, Sziszek János, Ujhelyi János, Török András, Szabó Erdélyi Vitus, Nagy József VI., Horváth Lajos III. tiszthelyettesek. — Szabályrendeletek. Hadtörvényszéki ítélet következtében vagy fegyelmi úton elbocsátott csendőregyének, akik elbocsátásuk alkalmával kórházi gyógykezelés alatt állanak, erre való tekintet nélkül leszerelendők. Máltányossági okokból leszerelésük után legfeljebb még hat hónapig a kincstár költségén kórházban ápolhatók. Hat hónapon túl a kincstárral szemben minden igényük megszűnik. — Személyi példák mindenkinek illetékes, aki a folyó év július 1-i fizetésrendezéssel kevesebb összilletményt kapott, mint június 1-én: — Honvédelmi miniszteri rendeletek: Hivatalos fogalmazásnál a Magyar Tudományos Akadémia helyesírását kell irányadónak tekinteni. — „Hiszek-e” játéka alkalmával honvéd (csendőr)-egyének tiszteletadásra vannak kötelezve. — E—28., E—29. és E—30. szolgálati könyveket hatályon kívül helyezték.

A nemzetközi rendőrkongresszus tárgysorozata. Az antwerpeni nemzetközi rendőrkongresszus napirendjén a következő pontok szerepelnek: A közbiztonsági hatóságok nemzetközi érintkezésének megszervezése. Erélyes rendszabályok a nemzetközi bűnözőkkel szemben. Nemzetközi rendszabályok az útlevelemisítőkkel szemben. Nemzetközi rendszabályok a pénz- és értékpapírhamisításokkal szemben. Nemzetközi rendőri tudakozó- és nyomozószolgálat szervezése. Személyazonosság szolgálat. A közbiztonsági hatóságok nemzetközi érintkezésének eszközei (elsősorban a rendőrségek nemzetközi rádióvilámmossági összeköttetése). Jogos támogatás bünyfenítő ügyekben, különösen kiadatás és a megbüntetett bűnösök kiutasításának végrehajtása. Rendszabályok a rendőri hatáskör keretein belül az alkoholizmussal, morfinizmussal és kokainizmussal szemben. Nemzetközi iroda megszervezése. Kriminologia.

Légi hadgyakorlatok Angliában. A f. hó 14-én megkezdődött angol légi hadgyakorlatokon — amint a külföldi lapokból értesülünk — óriási bombavető és rendkívüli gyorsaságú harci repülőgépek vesznek részt. Ezeknek az angol légi hadgyakorlatoknak alapfogolata az eddigi szokástól eltérően nem tengerentúli támadás elhárítása, hanem egészen új repülőstratégia kipróbálása lesz. E célból Angliát két képzet-beli országra osztják. A vörös haderő főként a délnyugati partvidéken fog operálni, feladata a nagyfontosságú célpontok, mint bányák, gyárak, arzenálok, vasúti gócpontok stb. védelme lesz és két éjszakai bombavető, három nappali bombavető és nyolc támadórájból fog állni. A kék haderő mögöttes országrésze hegyes és terméketlen vidék lesz, kevés sebezhető ponttal, célja a támadás s ennek megfelelőleg három éjszakai, hat nappali bombavető és három támadórájból fog állni. Az összes nagyvárosokat ki fogják kapcsolni a gya-

korlatokból, mert a cél ezúttal nem a polgári lakosság tömegeinek megsemmisítése, hanem a nagyobb hadászati értékű tárgyak és helyek megbénítása lesz. Ezúttal először fognak automatikus kormányzókészülékkel kísérletezni, amelyek a repülőgépet nyílegyenes irányban tartják, mialatt a pilóta a bombákat dobja le. A négy nap és négy éjjel tartó gyakorlatokban mintegy 250 repülőgép vesz részt, köztük számos újrendszerű óriási bombavető.

A Nemzeti Munkavédelem megszervezi nálunk is a gázvédelmet. Már évek óta az egész világon mindenütt megszeresték a gáztámadások, a modern kémiai háború legszörnyűbb fegyvere ellen, a lakosság tervszerű védekezését. Most legújabbban Lyonban és Olmützben tartottak főpróbát a légi és gáztámadásokból, amelyeknél a lakosságnak kellett bebizonyítania, hogy ismeri a védekezés pontos utasításait. A gázháború mindenkit egyformán érint, mert a gáztámadás vagy légi támadás a legbékésebb polgárt is, aki messze a harctértől tartózkodik, veszedelembé sodorhatja. Tehát mindenkinek kötelessége megismerni a védekezés szabályait, mert a gáztámadás ellen a legnagyobb sikerrel lehet védekezni. Nálunk is megkezdtek a gázvédekezés szervezését. A Nemzeti Munkavédelem veszi kezébe a dolgot, a fővárosban kerületenként gázvédelmi ligákat alakít, amelyeknek tagjai aztán megfelelő oktatásban és kiképzésben részesülnek.

Téves újsághír. A napokban több újság azt a hírt közölte, hogy Simánd, román átszatolt területen fekvő község határában egy félig kiszáradt kútban a járókelők két hullát találtak, amelyek közül az egyik magyar csendőrruhába volt öltöztetve. A bevezetett nyomozás megállapította, hogy az egyenruhás holttest egy fiatal tiszennyolc éves pályamunkás holtteste. A fiatalember pár héttel ezelőtt, miután a fizetését megkapta, gyalogosan indult hazafelé. Minden valószínűség szerint útközben ismeretlen egyének megtámadták, meggyilkolták, kirabolták és holttestét a kútba dobták. Ennek a pályamunkásnak a szétfoszlott vasutas egyenruháját nézték csendőruniformisnak.

Beutalások Balatonfüredre. A balatonfüredi csendőrségi gyógyházba a szeptemberi gyógyidőszakra beutaltattak: A *tiszti állományból*: Monostori Erreth Aladár tbk és családja, Raab Antal ezr., dr. vitéz Damassy Farkas orgy, Szendrői Béla orgy, dr. Halassy Károly törzsállatorvos és családja, Pinczés Zoltán szds és neje, Dobay Elemér szds és neje, Szabó Jenő szds és neje, vitéz Marsó Lőrinc szds és neje, Lázár Pál szds, Székely Ferenc szds, vitéz Kiss László szds, Fodor Lajos g. szds és neje, Márkus Imre Elemér g.-szds és családja, Kubass Mihály ezr. özvegye, Krausz Antal ezr. özvegye, Gencsy Arnold ny. alezr. és családja, Zerkó Henrik ny. alezr., Orbán István ny. g. alezr., Fenesy József ny. g. alezr. és neje, Sigmund Lázár ny. orgy és neje, Besser Béla szds özvegye, Kiss István ny. honv. alezr. és neje. A *legénységi állományból*: Berkes József alhdgy és leánya, Eröss Imre alhdgy, Deák András th. és neje, Tar Sándor th. és családja, Vasi István th., Kovács István I. g. th., Száraz András örm., Pintér András g. th. neje, Annus Imre törm. neje, Csákány József törm. neje, Kupecz G. Márton ny. th. és neje, Varga Antal ny. th. és neje, Darányi Sándor ny. th. és neje, Lukács Mihály ny. g. th. és neje, Vendéghe Gergely ny. g. th. és neje, Dezamits János ny. th., Suhajda Mihály ny. th., Gyulai Antal ny. th., Kelemen Lajos ny. th., Lukács Dénes ny. th., Szigethi János ny. th., Bera István ny. th. és neje, Deák (Deszpóth) István ny. th. neje, Farkas Illés ny. g.-th. neje, Hanák Béla irnokfőmester neje, Heppner Ernő törm. és neje, Léderer Bertalan I. o. nyilvt. főmester, Boross Ferenc számvivőmester, Szalontay Lajos fegyverszaki főmester, Rösinger Jenő számvivő főmester, Almássy Pál fegyverszaki főmester neje, Kocsis József örm. neje, Nuver Ferenc irnok-főmester neje, Hammer Béla nyug. I. oszt. nyilvt. őrmester, Hadszer Ödön nyug. örm., Káldy Sámuel nyug. örm., Lázár Sándor nyug. fegyverszaki főmester neje, Patak Jenő nyug. iroda-főmester neje, Házas Sándor ny. th. neje, Sáffár Ödön ny. nyilvántartó-főmester özvegye, Scherrer Nándor örm. özvegye, Jéger Kálmán méneskari örm. özvegye, Egri Adolf számvivőörm. özvegye, Pákozdy Károly ny. th. özvegye.

A madárvédelem iránt érdeklődő örsöknek és bajtársaknak ingyen megküldjük Csörgey Titusznak, a m. kir. Madártani Intézet igazgatójának „Madárvédelem a kertben” című könyvét, amelyet a m. kir. Madártani Intézet volt szíves rendelkezésünkre bocsátani.

Elöléptek. A m. kir. budapesti I. kerületben törzsőrmesterré: Hajdú Kálmán, Illyés János és Veres András őrmesterek. Örörmesterré: Kiss Sándor, Ferencz József, Pimlí József és Bándli Károly csendőrök. A m. kir. székesfehérvári II. kerületben törzsőrmesterré: Józsa Lajos, Bakai József, Szabó Lajos I., Goldfinger Imre és Schreiner József őrmesterek.

Örmesterré: Horváth Lajos IV. csendőr. A m. kir. miskolci VII. kerületben törzsőrmesterré: Kovács István I., Bakos Mihály, Baráth István, Juhász Sándor, Malinyák Oszkár és Vitányi András őrmesterek.

Házasságot kötöttek: A m. kir. székesfehérvári kerületben Pernyész István tiszthelyettes Tóth Jolánnal Felpéc községben; Borbély Ferenc tiszthelyettes Bodor Eszterrel Alsó-görzsöny községben; Müller Ferenc törzsőrmester Válint Katalinnal Mór községben.

Eladó fényképezőgép 9-szer 12 dupla kihuzatú 1.68 f. 13.5 cm. Doppel Anastigmat Eurynal G. Rodenstock München gyártmányú, jó karban, hozzávaló 4 darab kazetta, egy drb háromtagú rézállvány, 1 darab előhívó üvegtál, 1 darab rögzítő üvegtál, 1 darab szárítóállvány 12 darab lemez részére, 1 darab másolókeret és 1 darab pirosüvegű lámpa 65 pengőért, esetleg kéthavi részletre is. Tóth György I. őrmester, Bata.

Helyreigazítás. Lapunk f. hó 1-én megjelent számában sajtóhiba folytán a motorkerékpárszerencsétlenségnek áldozatul esett Csillag József honvédezedest alezredesnek írtuk.

Varga Márton volt nagybecskereki szárnybeli csendőr címzetes őrzetöt 1905-ben Nagybecskerek környékén kőborcigányok agyonlőtték. Varga László egerági őrsbeli csendőr — akinek nevezett csendőr c.-orsvezető nagybátyja volt — kéri azokat az idősebb bajtársakat, akiknek az esetről tudomásuk van, szíveskedjenek annak lefolyását vele közölni.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk. A lapunkban megjelent közlemények tulajdonjogát fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad utánnyomatni. Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a beküldő megcímzett és bélyeggel ellátott borítékot mellékel. A közleményeket kérjük a papírnak csak az egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel, vagy jól olvasható kézírással írni; olvashatatlan kéziratos nem olvasunk el. A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, de a kérdező teljes nevét, rendfokozatát és állomáshelyét tüntesse fel. Névtelen levélre nem válaszolunk. Kéziratok sorsáról is csak szerkesztői üzenetben adunk választ. Levelet nem írunk, bélyegyet tehát felesleges beküldeni. Jelégül legcélszerűbb egy kisebb helység nevét, vagy többjegyű számot választani. Ha jelige nincs megjelölve, a kérdező nevének kezdőbetűi és állomáshelye alatt válaszolunk. Közérdekű kérdésekre a „Csendőr lelkizikon” rovatban adunk választ. Előfizetési csak legalább félére lehet. A csendőrség tényleges és nyugállományú legénységi egyénei az előfizetési ár felét fizetik. Csak a m. kir. csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges vagy nyugállományú tagjaitól fogadunk el előfizetést, másról nem. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Nemzeti Hitelintézet Budapest-krisztinavárosi fiókjának (Budapest, I. Krisztina-körút 14.) 1672. számú csekkzámlájára befizetni, a csekkre pedig feljegyezni, hogy a befizetés a mi javunkra történt. A szerkesztők a szerkesztőségben ünnepnapok kivételével 15–18 óráig találhatók. Szolgálati beosztási helyeiken a lap ügyeivel nem foglalkoznak. A hozzánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Böszörményi-út 21. szám.”

Halász. A halászatj törvény szerint, aki halászni akar, halászejegyet köteles váltani. A törvény szerint tehát tulajdonképpen a tógazdaságok (mesterséges halastavak) tulajdonosainak is halászejegyet kellene váltaniuk. Miután azonban a

mesterséges halastavakban tulajdonképpen nem a halászati törvény értelmében vett halászat, hanem haltenyésztés és a tenyésztett hal értékesítése folyik, az általános gyakorlat az, hogy az ilyen halastavak tulajdonosaitól halászejegyet nem követelnek. Tőgazdaságokban rendszerint csak pontyot (ittott pisztrángot) szoktak tenyészteni. Lényeges feltétele a tőgazdaságnak, hogy vize lecsapolható legyen. A mesterséges halastavakból a halat rendszerint csak ősszel fogják ki, év közben csak kényszerűségből (pl. halbetegség miatt), de természetesen, hogy a tulajdonos év közben is bármikor foghat halat belőle.

Tihany. Adjon be kérvényt a földművelésügyi minisztériumhoz és abban kérje a szőlőtőkék és csemeték kiutalását. A minisztérium azokat a legközelebbi szőlészeti és borászati szakiskolától utalja ki, igen mérsékelt áron. A kérvényben a tulajminőséget említse meg. Közvetlenül küldheti be a minisztériumba, nem kell szolgálati úton felterjeszteni. A tőkéket és csemetéket még az ősz folyamán kiutalják és tavasszal szállítják. Bővebb felvilágosítást kaphat a legközelebbi szőlészeti és borászati szakiskolában.

Sz. F. Balassagyarmat. Képekkel házalásra a belügyminisztérium nem ad engedélyt. Kérjük talán az engedély számát közölni, akkor esetleg bővebb felvilágosítást tudunk adni.

Csőplőgép A községekben szem előtt tartandó tűzbiztonsági intézkedéseket helyhatósági szabályrendeletek tartalmazták, azokat mi nem ismerhetjük. Az 1924 március hó 8-án kelt 44.200—1924. számú belügyminiszteri rendelet csak annyit ír elő, hogy cséplés idején minden gazdának két vízzel telt vedret és egy csákyát kell készenlétben tartania. Ez minden cséplésre vonatkozik, tekintet nélkül arra, hogy az milyen erővel vagy milyen géppel történik. Természetesen, hogy a helyhatósági szabályrendelet esetleg ennél messzebbmenő intézkedéseket is tartalmazhat.

J. őrm. Kapuvár. Búzában vagy rozszban megállapított haszonbér esetén az 1930. évi XXII. t.-c., illetve az ennek végrehajtása tárgyában kiadott 3.300/M. E. 1930. számú kormányrendelet módot nyújt rá, hogy a bérlo és a bérbeadó egymásközött a gabonajegy szelvényére (boletta) vonatkozóan szabadon megegyezhessenek. A törvény azonban általában a bérlo tekintetét termelőnek, nem pedig a bérbeadót. Ez annyit jelent, hogy amennyiben a bérbeadó és a bérloje egymásközött másként meg nem egyeznek, a bérbeadó a haszonbér fejében átvett gabona mennyiségének megfelelő gabonajegyet köteles megvásárolni s annak szelvényét köteles a bérlojének átadni. A hivatkozott rendelet részletes intézkedéseket tartalmaz arra az esetre, ha a bérlo a haszonbért nem maga termelte, hanem vásárolt gabonával, pénzben, felesben stb. fizeti. Mindezeket a rendelkezéseket itt nem ismertethetjük. A pénzügyminisztérium által kiadott „A gabonajegy kis-katéja” című népszerű ismertetésben mindent megtalál, amit a gabonajeggyel kapcsolatban tudnia kell; bármelyik postahivatalban vagy dohánytőzsdében megszerezheti.

Kárpátok. 1. A lekszikon-rovatban kap választ. 2. Csendőrség, vámőrség, folyamőrség. 3. A halásztörvény (1888. évi XIX. t.-c.) 12. §-a megmondja, hogy a parti birtokos vagy a medertulajdonos tűrni tartozik, hogy a halászatra jogosított a vízhez járjon, tehát természetesen azt is, hogy a part mentén levő töltésen végigmenjen. Ha a halászatra jogosított kárt okoz, azt megtéríteni köteles, de az 1892. évi 70.092. F. (M. sz. földművelésügyi miniszteri rendelet kimondotta, hogy kártétel címén a földtulajdonos a halászatra jogosítottnak a víz partján közlekedését nem akadályozhatja meg.

Csalódott. 1. Nem lehet fegyvert használni, mert az erőszakos nemi közösülés bűntette a fegyverhasználat szempontjából a Szut. 148. oldalának lábjegyzete értelmében a 330. pont 5. alpontjában foglaltak alól kivételt képez, a megfertőztetés büntetett pedig a btk. 236. §-a csak öt évig terjedhető szabadságvesztéssel bünteti, már pedig a Szut. 339. pont 2. bekezdése szerint veszélyes gonosztevő csak az, aki öt évnél hosszabb tartamú szabadságvesztés büntetéssel büntetendő cselekményt követett el vagy kísérelt meg. 2. Az olyan őrsparancsnokhelyettesre, aki nem tiszthelyettes, a számtani és írásbeli kidolgozatok tekintetében ugyanazok a szabályok mértékadóak, mint a többi csendőrré, kivéve, ha az őrsparancsnok távollétében az őrsöt önállóan vezeti, mert ebben az esetben nem kell kidolgozatot készítenie. 3. Nem kérheti a családi pótlék folyósítását, mert az 1925. évi 7000—M. E. 1925. számú kormányrendelet 69. pont 2. bekezdése értelmében családi pótlék csak az együttélés tartama alatt jár. Különváltan élő feleség után a férj akkor sem kérhet családi pótlékot, ha eltartásáról ő gondoskodik, vagy ha tartásdíj fizetésére kötelezték is.

Szigetvár. A Csusz. 200. pontja szerint a körözések törlesénél a vonal fölé a Bűnügyi Körözések Lapjának azt a számát (nem oldalszámát) írjuk, amelyben a visszavonás megjelent, ez alá törtalakban az évfolyamot, a vonal alá pedig a visszavonás tételszámát. Pl: 12/1930. azt jelenti, hogy a 4546.

visszavonás a Bűnügyi Körözések Lapjának 1930. évi 12. számában 4546. tételszám alatt jelent meg. Az oldalszámot egyáltalán nem kell feltüntetni, mert a keresés a tételszám alapján is könnyű és gyors. Hasonlóképpen kell a Nyomozati Értesítőt is helyesbíteni. A nyomozókulcsot egyáltalán nem kell helyesbíteni, tehát a visszavonásokat sem kell benne törölni.

L. th. Rózsaszentmárton. 1. Ha a polgári egyén kiléte ismeretes és az is kétségtelen, hogy baleset folytán halt meg, akkor a Nyut. 9. mell. 30. pont a) alpontja szerint kell jelentést tenni. 2. A 30. pont b) alpontja szerint akkor kell jelentést tenni, ha a balesetre csak következtetni lehet, de nem bizonyos, hogy valóban baleset forog-e fenn. 3. Ha a polgári egyén kiléte ismeretes és az is kétségtelen, hogy öngyilkosságot követett el, akkor is elég a 30. pont a) alpontja értelmében megtett jelentés. 4. Ha kétségtelen megállapítást nyert, hogy az elhalt véletlen balesetnek esett áldozatául és azért senkit nem terhel felelősség, akkor azért elég a 9. melléklet 30. pont a) alpontja értelmében csak a közigazgatási hatóságnak megtett jelentés, mert a 78879—1887. számú belügyminiszteri rendelet értelmében az eltemetési engedélyt ilyenkor a közigazgatási hatóság adja meg. Ha pedig a közigazgatási hatóság az esetet mégis gyanusnak találja, az ő kötelessége a kir. ügyészreget értesíteni. A 30. pont b) alpontja olyan esetekre vonatkozik, amikor a balesetre vagy öngyilkosságra csak következtetni lehet, de azért még nem bizonyos, hogy nem forog-e fenn mégis bűncselekmény. A 9. melléklet 19. pontja olyan nagyobb szabású, úgynevezett tömegbalesetre vonatkozik, amikor a közigazgatási hatóságnak csak közigazgatási és nem bűnügyi intézkedést kell tennie. Biztosabb, ha az őrs minden olyan esetben, amikor halálesetről van szó, a 30. pont megfelelő alpontja értelmében jár el; ilyenkor természetesen a 19. pont értelmében való jelentést is mellőzni lehet. „Hulla találása” alatt nemcsak azokat az eseteket kell érteni, amikor a járőr szószerint „találja” a hullát, hanem minden olyan esetet, amelynél hulla szerepel.

II. Rákóczi Ferenc. 1. Igy nem lehet a kérdést feltenni. Irjon magvarul, hogy megértésük, akkor válaszolunk. 2. A legtöbb csendőr annak köszönheti a boldogulását, hogy nem sokat járkált ki a községbe, másokat pedig az tett szerencsétlenné, hogy igen sokat jártak ki a laktanyából. Foglalkozási időn kívül a kijárás meg van ugyan engedve, de a jó őrsparancsnok bizony utána néz, hogy a csendőrei hol és merre járnak s kik között töltik a szabadidejüket. Ezt nem szabad rossz néven venni. Később egészen bizonyosan hálás lesz érte. 3. A 250.000—1930. B. M. rendelet 72. §-a szerint a gépjárművezetés vezetői vizsgához van köte. Miután azonban a motorral együtt legfeljebb 30 kg. önsúlyú segédmotorral felszerelt közönséges kerékpárok az 57. §. értelmében nem esnek a motorkeréknár (gépjármű) fogalma alá, azokat vezetői igazolvány nélkül is lehet vezetni.

Kálmán XXX. Olyan esetben, amikor ugyanaz a gyanúsított ugyanazon sértett ellen ugyanazt a bűncselekményt folytatón több ízben megismételte (pl. sorozatos lopásnál). a btk. 335. §-ában foglaltak értelemszerű alkalmazása mellett a tevékenységi kimutatásban egy előfordult és kiderített esetet kell feltüntetni. Mert igaz ugyan, hogy a különböző alkalmakkor elkövetett egyes lopások önálló bűncselekményeket és csak anyagi halmazatot képeznek, de azok számát és kárértékét külön-külön rendszerint nehéz megállapítani. Az ilyen eseteket a bíróság összefüggés címén a perrendtartás 20. §-a alapján úgyis egyesíteni szokta, nem lenne tehát értelme, hogy a csendőrség viszont minden egyes esetet elkülönítve statisztikázzon. Ha több gyanúsított követett el ugyanazon sértett ellen azonos bűncselekményt (pl. az evőeszközöket többen lopkodták), úgy csak abban az esetben lehet egy lopást bevezetni, ha bebizonyul, hogy a lopásokat közösen, szövetkezve követték el, míg ha egymástól függetlenül lopkodtak, annyi a bűncselekmény, ahány gyanúsított van. Az, hogy az elveszett dolgokat nem sikerült teljes számban megszerezni, a statisztikát nem befolyásolja.

Nyugdíjas. A csendőrségi pótadíjat csak azoknál számítják be a nyugdíjba, akiket 1930. évi július hó 1-e után helyeznek nyugállományba.

Kassa. Minden csendőregyénre ugyanazok a szabályok érvényesek, akárhol teljesít is szolgálatot. Miért képeznének éppen a repülőteri csendőrkülönményekre beosztottak kivételt?

Ajnácskő. Ha a családfenntartó — jelen esetben az ön édesapja — a hirtelen elesett vagy elhalt, akkor a háborus emlékérem a legidősebb fiút megilleti. Önnek is igénye van tehát rá, kérelmezheti.

G. M. Ha állományparancsban le lett tárgyalva, kétszere-sen számít.

Nyitra. 1. Lehet, hogy az ősszel vesznek fel próbacsend-öröket, de nem bizonyos, mert a létszám teljes. 2. A beküldött mintájú kammgarnszövetből készült magánzubbonyt viselheti. 3. Itt nem találtunk erre vonatkozó leírást, kérését mai számunkban közöljük. Biztosan lesznek az idősebbek között, akik ismerik az esetet.

Sió. Az előző csendőrségi szolgálati ideje az őrmesteri előléptetésnél beszámít, de a távol töltött 5 hónapot a régi rangjához hozzáadják. Vagyis őrmesterré úgy léphet elő, mintha 1925 december 1-én lépett volna be a testületbe.

Közel. Azt, hogy mint nős melyik lakásba költözködjék vagy ne költözködjék, az őrsparancsnok nem határozhatja meg. A mai lakáviszonyok mellett örülni kell, hogy az ember egyáltalán lakáshoz jut. Nekünk azonban gyanus a dolog, hogy az őrsparancsnoknak is lehet némi igaza. Nem volt-e nőtlen korában ott valami olyan ismeretése, amelynek ilyen-módon való folytatásától joggal fél az őrsparancsnok? Ha igen, akkor nagyon vigyázzon magára, mert háromfelé is bajba kerülhet. Úgy érezzük, hogy egyes dolgokat elhallgatott, amit pedig tudnunk kellene ahhoz, hogy tanácsot adhasunk. Pedig nincs értelme a titkolódzásnak vagy egyes dolgok elhallgatásának, mert a levele rajtunk kívül senkinek nem kerül a kezébe, tanácsot pedig csak akkor adhatunk, ha mindent őszintén megír, tehát azt is, ami az ön szempontjából esetleg kedvezőtlen.

Régike. Olvassa el az 1927. évi 14. számunk 435. oldalán levő 96. kérdésre adott lekszikonválaszunkat. Ez az eset is olyan.

B. 1930. 1. Olvassa el az 1928. évfolyamunk 243. oldalán a 48. kérdésre adott lekszikonválaszunkat. 2. Négy középiskola.

Porcsalma. Ön ugyan 1922-ben jött Csonkamagyarországra, de a magyar állampolgárságot csak 1928-ban szerezte meg s ezért a nyugdíját is csak a magyar állampolgárság megszerzésének időpontjától kezdve folyósítják. Visszamenőleg senki részére nem folyósítanak nyugdíjat.

Dráva. A Pénztézet Központ tisztviselői kölcsönt egyelőre csak rangosztályba sorolt havidíjasok részére engedélyez. Most folynak a tárgyalások, hogy a törvényt a rangosztályba nem sorolt havidíjasokra is kiterjesszék, de hogy ez mikor fog megvalósulni, most még nem lehet tudni. Nehezen lehet az ehhez szükséges anyagi fedezetet előteremteni.

325. Sz. J. 1. Olvassa el lapunk 1928. évfolyamának 670. oldalán „Alpár” jelígre küldött üzenetünket. 2. Ugyanott erre a kérdésre is választ talál. 3. Korpótdíj csak a rangosztályba sorolt havidíjasoknak jár, századostól felfelé. Nem egyéb pótdíjat akart kérni? 4. A lovaslegénység szolgálaton kívül is lovascsendőr kardot visel. 5. Körgallér viselése csak a rangosztályba nem sorolt havidíjasok (alhadnagyok és tiszthelyettesek) részére van megengedve. A tömeg terhére nem szerezhető be.

M. B. csendőr, Szászvár. Szívesen adtuk a jutalmat, örülünk, hogy tetszett.

Ecsed. Ugyanabban a rendfokozatban a rangviszonyok tekintetében az előléptetés napja a mértékadó. Aki később lett őrmester, az rangban fiatalabb annál, aki előbb lépett elő ugyanabba a rendfokozatba. Az, hogy az előző „csendőr” rendfokozatban melyikük mennyi ideig szolgált, csak azoknál irányadó, akik ugyanazon a napon léptek elő az őrmesteri rendfokozatba. Egyenlő rangnap mellett ugyanis azt kell idősebbnek tekinteni, aki az előző rendfokozatban hosszabb ideig szolgált, de önkönl ez az eset nem áll fenn, mert ön öregebb őrmester, mint a bajtársa.

Babócsa. 1. Nős legénység családtagjai után a kincstár rendszerint csak a kórházi ápolási díjak költségeit (két-szeres élelmezési adagválság), házi gyógykezelés esetén pedig csak a gyógyszerköltséget fizeti meg. Olyan esetben azonban, amikor a nős csendőr valamelyik családtagját otthon gyógykezelési és az orvosi gyógykezelés költségeit is ő viseli, a gyógykezelés címén szolgálati úton segélyt kérhet a belügyminiszter úrtól. A belügyminisztérium segély gyanánt rendszerint azt az összeget engedélyezi, amelyet az illető pedig csak a gyógyszerköltséget fizeti meg. Olyan esetben, ha katonai kórházban ápolták volna, vagyis naponta az élelmezési adagválság kétszeres összegét. Az orvostól bizonyítványt kell kérni, hogy a beteget mettől-meddig gyógykezelte és hogy a csendőr a gyógykezelésért mennyit fizetett. 2. Ha magánorvossal kezelteti a családját, az orvosi tiszteletdíj kérdése teljesen szabad megegyezés tárgyát képezi.

Hegedű-Harmonika-Trombiták,

Citera, Tambora, mindenfajta zenekari fa- és fém-fuvós hangszer. **Harmonikákat** csakis megbízható, jó gyártmányokat hozunk forgalomba. **Rakócz-lárogató** saját találmány. **Óvakodjunk az itteni álgyárosok által felajánlott külföldön készült utánzatoktól.** Hibás hangszereket szakszerűen javítunk. **Árjegyzéket ingyen küld az**

ELSŐ MAGYAR HANGSZERGYÁR
STOWASSER kir. udvari szállító

Budapest, II., Lánchíd u. 5. (Budán).
Az egyedüli magyar hangszergyár az országban. Több gyár nincs.

SÁRGA JÁNOS

ÉKSZERÉSZ, ÓRÁS, MŰÖTVÖS

KIRÁLYI UDVAR SZÁLLÍTÓ ALAPÍTVÁ: 1895 KOLOZSVAR

BUDAPEST, IV. KERÜLET, UCCA 5.

KÉPES ÁRJEGYZÉK INGYEN KLOTILD PALOTA

Csendőrség és honvédség

számára szükséges

könyvek és térképek
kaphatók

GRILL -féle könyvkereskedésben,
BUDAPEST, IV. KERÜLET, DOROTTYA UCCA 2.

Csendőrtisztek, altisztek és azok családtagjai nyolchavi részletfizetésre készpénzáron a következő cikket kaphatják:

női-, férfi-, valamint a Honv. sifont, zefíreket, és egyéb
Minisztérium által rendszere- vászonárukat, női s férfi-
sített egyenruha szövetek- fehérneműket készen és
ket, bélésárukat, vásznat, rendelésre, törülközőket,
selymeket, valamint diszpnárakat a

abroszokat, kötött és szövött és függönykelméket uj, gyá-
árut, kötött gyermekgarnitu rilag sterilizált ágtyollat és
rát, keztyűt, harisnyát, kész pelyheket, paplanokat, min-
kötött kabátokat, függöny dennemű mosókelméket,

TRIBON Ruházati Részvénytársaságnál, Budapest VIII., Üllői-út 14. szám Tel. J. 312-97.
és J. 392-85.

Az egyes vásárlások utáni első részletek a vásárlást követendő hó 1-ével kezdődnek. - Vásárláskor azonnal nem fizetendő semmi!

Türelmetlen. 1. Végkielégítést kaphat, de csak ha beigazolást nyer, hogy a betegségét a csendőrségi szolgálat által szerezte. Egyébként olvassa el a múlt évfolyamunk 718. oldalán a 138. kérdésre adott lekszikonválaszunkat. 2. A felülvizsgálóbizottság egyévi szabadságot nem javasolhat, csak szolgálatképtelenség vagy szolgálatképesnek minősítheti. 3. Ilyen rendelet nincs, de nem is lenne értelme kiadni, mert aki a csendőrségnél szolgálatképtelen, a honvédségnél is az. 4. Csak a szanatórium államháztartására nézve megállapított egyszeres ételmezési adagvátságot fizeti. Ha a gazdasági hivatal többet vont le, a különbözetre igénye van. Azt, hogy az ápolási költséget a gazdasági hivatal vonja le és ne a beteg fizesse be, az 1926. évi 19. számú Csendőrségi Közlönyben közzétett 101.360/VI. b. 1926. számú rendelet írja elő. Ez nem megbízhatóság vagy megbízhatatlanság kérdése, hanem csak elszámolási könnyebbség, mert a kórházzal nem a betegnek, hanem a gazdasági hivatalnak kell elszámolnia. 5. Gyógyulása előtt semmi esetre sem jöjjön ki a szanatóriumból, mert nagyon megbánhatja. Szakszerű orvosi kezelés nélkül a betegsége csak rosszabbodik, nem javulhat. Hogy szüksége van-e a szanatóriumi kezelésre vagy sem, azt az orvosok hivatottak megállapítani, nem ön. Legyen bizalommal irántuk: ez a gyógyulás első feltétele.

Badacsony. A közzegzdálkodási határozványok nem intézkednek, hogy milyen napibetétet fizessen az a csendőr, akit egy másik őrsre meghatározott időre tartósan vezényelnek s aki tehát sem vezénylési pótdíjat nem kap, sem pedig annak az őrsnek a közzegzdálkodásába, amelyre vezényelték az alapfőként nem fizeti be. A Határozványok II. fejezet, 3. pont, 3. bekezdésében foglaltak szelleméből az következik, hogy 20 százalékkal felemelt napibetétet csak azok kötelesek fizetni, akik vezénylési pótdíj élvezetében állanak, egyéni nézetünk szerint tehát a tartósan vezényeltektől nem lehet a 20 százalékos többletet követelni. Tegyenek felterjesztést az osztályparancsnoksághoz, mert a kérdés általános rendezést igényel. Az őrsnek igaza van abban, hogy a nem tag étkezéseért 20 százalékos többlet jár, önnek is igaza van, hogy így a vezénylésére reáfizet.

Becsület. Megpróbálhatja a felvételét kérni valamelyik kerületi parancsnokságnál, de egyelőre legfeljebb csak előjegyzésbe vehetik, mert most nincs felvétel. Próbaszolgálatot nem kell teljesítenie, de csak csendőri rendfokozatban veszik vissza, őrmesterré négy év múlva léphet elő. Ha megszakitás nélkül ment a postához s onnan is megszakitás nélkül jön vissza, mind az előző csendőrségi, mind pedig a postai szolgálatát beszámítják. Nem írta meg, hogy hány éves; ha 26–27 évesnél több, nemigen fogják visszavenni, mert bőven van fiatal jelentkező.

A. I.-né Tiszalök. Mult számunkban „Tiszalök” jeliségű üzenetünk 3. pontjában válaszoltunk. Arra, hogy a nevelési járulékot külföldre is folyósítsák, a nyilvántartó gazdasági hivatal útján a belügyminiszter úrtól külön engedélyt kell kérni. Igazolni kell, hogy a gyermeknek miért kell külföldön tartózkodnia. Ha a külföldre távozás igazolva van, az engedélyt rendszerint megadják. Magánlevelet nem írunk, a 16 f. bélyeget lapunk javára bevételeztük.

Cs. G. cs. Somoskőújfalú. Örülünk, hogy tetszett az ajánlókunk.

Magyar hazafi. 1. Nagyon dicséretes dolog, hogy a nevét meg akarja magyarosítani. A kért névet kérhetik s valószínű, hogy engedélyezni is fogják. 2. Előfizetése a július hóban beküldött 3 pengővel december végéig rendezve van.

Ibolyka. 1. Fekete lovaglónadrág csak tiszték részére van megengedve. 2. Hogy a szarvasbőr lovaglófoltot milyen színárnyalatú börtisztítószerrel kell kezelni, nincs meghatározva. A bőrnek a maga természetes színében kell maradnia; az új lovaglófolt világosabb, a viseltes pedig sötétebb színárnyalatú. A sötétebb színárnyalat praktikusabb, mert a ruha színétől nem üt el annyira és nem is piszkolódik olyan könnyen.

Értsük meg egymást. 1. Zsoldos Benő kir. ítélőtáblai bírónak lapunk folyó évi 21. számában közölt cikkébe sajtóhiba folytán csúszott be a téves megállapítás, hogy a szigorított dologházba utalás korhatára a huszonnégy esztendő, mert az 1928. évi X. t.-c. 37. § 1. bekezdése ezt a korhatárt huszonegy évben állapítja meg. A második „n” betű felett átsiklottunk, onnan a tévedés. 2. A folyó évi 3. számú Csendőrségi Közlönyben közzétett 138.838/VI. b. 1929. számú rendelet c. pontja értelmében az összes legénység fehér nadrágot viselhet, tehát a csendőrök is, de csak szolgálaton kívül. Multkori üzenetünk azért volt eltérő, mert annál az öltözeti táblázatot vettük irányadónak. Nem lehet azonban kétséges, hogy ha a belügyminiszter úr a fehér nadrágnak az összes csendőrök részére a tömeg terhére beszerzését megengedte, azt viselni lehet akkor is, ha az öltözeti táblázatban nincsen kifejezetten felemlítve.

O. J. őrm. Baglyasajla. Előfizetése folyó év szeptember 30-án jár le.

K. K. őrm. Kiskunhalas. 1. A szolgálati viszony következtében a mezőrendőri törvény 93. §-a értelmében a Btk. 336 § 7. pontja szerint minősülő lopást képez, feltéve természetesen, hogy a tulajdonos a nyilatkozatot aláírja. Az egész ügy azonban annyira jelentéktelen, hogy kár belőle bünyvet csinálni. 2. Tulajdon elleni kihágást képez, mert a tej élelmiszer, minősítő körülmény pedig nem forog fenn.

CSENDŐRSÉGI SZÁLLÍTÓ!

40 év óta fennálló cég, a csendőrség régi elismert bevásárló helye!

MÁRER

egyenruházati intézet
BUDAPEST, VIII.,
BAROSS-TÉR 9. SZÁM.
(A keleti pályaudvar érközési
oldalán) TELEFON: J. 321-78.

Khaki posztó, Loden, szintartó gyapju, a legerősebb strapára, méterje — — — — 15:20 P
Ugyanaz „Herkules Loden” minőségben — — 17.— „
Khaki kamgarn, szintartó, tiszta gyapju — — 18:50 „
Ugyanaz extra finomban — — — — 22:50—25.— „
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus kivitelen van raktáron, tollforgókkal együtt 7.60 „

Egyenruhák külön mérték után 3–6 havi hitelre.

Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes szakképzett vezetésem mellett működik.

TÖLTŐTOLLAK, mindennemű papír és írószerek
TURCSÁNY ANTALNÁL, Budapest VIII. kerület, Üllői-út 2. sz.

Hegedu
armonium
Tárogató
Cimbalom
Harmonika
Gloria

csak itt a valódi

és az összes legjobb hangszerek, továbbá a legjobb rádiókészülékek csakis itt a gyárban kaphatók.

Művészesen javít, legjobb hurokat készít. Árjegyzék ingyen küld

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab. hangszergyára
BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.

Egyedüli magyar hangszergyár az országban Csendőrségnek részletfizetés kedvezmény

Fényképezőgépek

prizmás látcsövek
6–12 hónapig terjedhető részletfizetésre készpénzáron, ellenőrizhető eredeti gyári árjegyzék szerint.

HATSCHEK és FARKAS
optikai és fényképészeti szaküzlet

BUDAPEST, IV., Károly-körut 28.
Fiók: VI., Andrássy-ut 31. (Nagymező-u. sarok.)

Kérje legújabb nagy képes árjegyzékünket.

LEGÉNY A GÁTON.

— Regény —

ÍRTA: BARÉNYI FERENC.

24

— Jolán mondta — felelte Gál Imre. — Elmondotta, hogy nagyon megörült a sértett önértettől fortyogó levelemnek, mert amint mondotta, a hetedik határba kiabált ki a levelemből a féltékenység. Ebből győződhetett meg a legbizonyosabban arról, hogy szeretem. Elmondotta aztán, hogy ne emésszen sokáig a féltékenység, hát lefényképezette Mestert és egy szép levélben elküldte nekem a fényképet...

— No s akkor aztán szent volt a béke? — kérdezte Borbolya.

— Dehogy, — legyintett a kezével Gál Imre. — Akkor tört ki a háború. Már harcba mentünk, amikor a levelet megkaptam. Persze, nem tudtam rá válaszolni... — mondotta komoran Gál Imre, aztán egyszerre elnevette magát: — hát elhoztam a választ személyesen.

— Igen ám — szólt közbe Borbolya —, de olyan félholt állapotban, hogy már szinte végkép beléd szorult a szó.

— Igen — felelte szórakozottan Gál Imre —, de mégis elhoztam. Az a fő, hogy ide segített a jó Isten, most már minden jó lesz. Hát kedves Matyim, ezt én neked mind azért mondtam el, hogy megértsed, hogy én miért akarom Jolánt feleségül venni...

— Nagyszerű! — kacagott fel Borbolya — meg akarod magyarázni, hogy miért akarsz ilyen szép lányt feleségül elvenni? Ilyen angyali teremtetést! Pompás! Hát barátom, ehhez nem kell magyarázat, ez a napnál is világosabb. Ehhez csak szerencsét és boldogságot lehet kívánni a legteltesebb örömmel. — Megszorította Gál Imre jobbát és aztán komolyan mondotta: — Hát tudod Imre én nem csodálkozom, hogy harmadszor is összehozott benneteket a sors, mert azt tartom, hogy titeket az Urísten egymáshoz teremtett. Jolánhoz te illesz a legjobban és Jolán is amilyen szép és jó, csak tehozád való.

Gál Imre szerényen elpirult: — Talán nem egészen helytálló ez a megállapítás, legalább is rámnézve nem, bármenny-

nyire hizelgő is. Tagadhatatlan és is úgy érzem, hogy egy másnak vagyunk rendelve. Azaz helyesebben, most hogy Jolán árván maradt, én vagyok az egyetlen istápolója. Rajtam kívül nincsen senkije.

— Akkor hát pajtás, ammondó vagyok, hogy mennél előbb esküdjetek össze...

— Ezt akarom — felelte Gál Imre határozottan. — Csakhogy nálam nem megy az olyan gyorsan. Nekem nősülési engedély kell, anélkül nem nősülhetek.

— Megkapod azt egykettőre.

— Nem olyan könnyű a dolog Matyi, mint ahogyan azt te gondold. Mert nálunk meg van határozva a nősültiztek száma; az engedélyt csak a fogyaszték arányában adják.

— Tudom — bólintott Borbolya s aztán nevetve monddta: — Be is csukhatná boltját a belügyniniszter, ha minden csendőre nős lenne s gyermekkocsit tologatna helyett, hogy a tolvajok után járna.

— Úgy van — hagyta rá Gál Imre komolyan. — Nem is lehet másképpen, mert hiszen a csendőrségnek mozgékony-nak kell lenni. Mára itt, holnap ott. A családok embereket nehéz megmozgatni.

— De hát azt hiszem, hogy teveled mégis csak kivételt csinálnak — jegyezte meg Borbolya. — Hiszen olyan sokszorosan kitüntetted magadat...

— Lehet. Abban is reménykedem, hogy most a háborús időkben inkább kerül fogyatéék...

— No hát akkor ne is vesztegesd az időt Imre, hanem küldd el azt a folyamodványt. Inkább ma, mint holnap...

Gál Imre elmosolyodott: — Nono, csak ne olyan szelesen. Hogy a kérvényt el lehessen küldeni, ahhoz legelsőbbben az kell, hogy a kérvény meglegyen. Én pedig még most nem bírom a tollat. Azt hiszem betelik pár hét is, amíg megint írni tudok.

— Megírom én — ajánlkozott Borbolya készségesen.

— Köszönöm Matyi — hálálkodott Gál Imre. — Végre ott lyukadtam ki, ahová törekedtem. Ugyanis téged akartalak kérni erre a baráti szívességre...

— Nagyon szívesen. Papírt és tintát kerítek. Csak mond meg, hogy mit írjak.

Gál Imre az asztalra intett: — Jolán már odakészítette.

Borbolya nehézkesen az asztalhoz telepedett. — Te itt csak levélpapírt van — mondotta s a tollhegyet a körmén kipróbálta. — Erre nem lehet folyamodványt írni, ahhoz ívpapír kell.

— Messze vagyunk még a folyamodványtól — felelte Gál Imre. — Előbb még egy pár levelet kell megírni.

Borbolya simítgatva teregette maga elé a levélpapírt s kérdőn tekintett barátjára.

— A kérvényhez szükséges iratokat kell előbb megszereznem — magyarázta Gál Imre. — Jolán írásai szerencsére megvannak; rendben vannak. De nekem nincs meg a kereszt-levelem. A szülőfalumban nincs senkim, akivel kiválthatnám.

— Hát írunk a papnak egy szép levelet, hogy küldje el — indítványozta Borbolya.

Gál Imre bólintott: — Eltaláltad; megkérem a plébános

BUTORT ÖN most olcsó

áron vásárolhat üzlet-
áthelyezés miatt,
csokely havi részletrő

TOMORY és TSA bútóráruházában,
IV. Veres Pálné-u. 7.

(Apponyi térenél). — A csendőrség tagjainak kivételes kedvezmény.

BUTOR HITELRE

Megcsodáják lakását, ha berendezését a 32 évóta fennálló bútó-
áruházam szállítja. Óriási választék háló-, ebédlő- és úriszobák-
ból. Nagyon kedvező fizetési feltételek. **SÁNDOR IGNÁC** bútóráruháza,
Budapest, VI., Dessoúfy ucca 18-20. (Saját házában.)

„CORVIN“ BUTORCSARNOK

Részletre olcsón! Dohány-utca 39.

közalkalmazottak bevásárlási forrása.

BUTOR BUDAPEST VI. KER.,
Ó-utca 3.

RÉSZLETRE Minden csendőr
kedvezményt kap!

BUTOR 1 életré
20 havi részletre

Előleg
nélkül is

Kisipari Bútorcsarnok, Dohány-u. 66.

Butor leg-
kedvezőbb **havi**
RÉSZLETRE, **NEMZETI BÚTORHÁZ**
előleg nélkül Dohány-utca 46. (Klauzál-u. sarok)

urat. Azután leszel szíves Matyi a százados úramnak is egy levelet írni, hogy a jóindulatába ajánljam az ügyemet...

— Helyes. Kezddhetjük — mondotta Borbolya, tollat fogva s várta a tollbamondást, közben Gál Imre felé nevetett: — Látsd milyen jó, hogy nem a karomat lötték el a rácsok. Ki lenne most az íródeákod?

21.

Gál Imrét nagyon bántotta, hogy még nem jegyezte el Jolánt. Persze, mint ágyban fekvő beteg, nem is gondolhatott arra, hogy ő vásárolja meg a jeggyűrűket. Borbolya bizonyára szívesen vállalta volna ezt a baráti szolgálatot is, de hát ő sem mehetett még ki a városba. Hiszen alighogy kikerült az ágyból és a mankójával még nehezen tudott járni. Pedig Gál Imre égett a vágytól, hogy a mátkagyűrűvel nyilvánosan is magához kapcsolja Jolánt. Nem maradt más választása, minthogy Jolánt bízta meg a gyűrűvásárlással.

Jolán örömet vállalta a megbízatást, mielőtt megtudta Gál Imre óhaját. Egyszer egy nyugodtabb napon szakított magának egy órát és bement a városba az ékszerészhez. Ragyogó szemekkel jött vissza Jolán. — Meghoztam a gyűrűket — jelentette a parányi dobozokat átnyújtva.

Gál Imre gyengéden megfogta Jolán kezét és az ujjára húzta a gyűrűt: — Édes mátkám! —

— Ne húzza fel a magáét! — kiáltotta Jolán — majd én húzom fel az ujjára. Mert ez a rendje, — jegyezte meg bájosan kedves komolysággal. Gyönyörű szemeiben lángolva égett a boldogságos szerelem. Gál Imre mosolyogva nyújtotta a kezét.

— Így ni — mondotta Jolán ellenállhatatlan mosollyal, amikor Gál Imre ujjára húzta a gyűrűt: — Mert hát nemcsak én estem rabul, de maga is az én rabom mindörökké...

A lelkük megtelt annyi jóleső meleg érzéssel, mint még soha. Boldogan pecsételték meg a mátkasági fogadalmat egy édes hosszú csókkal.

— Megmondotta már? — kérdezte Gál Imre, amikor felocsúdtak. Bár nevet nem említett, Jolán mégis rögtön megértette, hogy völégénye arra kíváncsi, hogy bejelentette-e már a mátkaságát Fürth doktornak.

— Nem — felelte némi zavarral Jolán — még nem volt alkalmam. Talán inkább maga mondaná meg Imre. Nekem olyan nehéz...

Abban a pillanatban lépett be Fürth doktor: — No hogy vagyunk? — kérdezte az ő kedves modorán és leült az ágy szélére.

Köszönöm főorvos úr, jól — válaszolt Gál Imre zavartan. Jolán elhúzódott az ablakmélyedésbe. Fürth doktor a finomlelkű ember ösztönével rögtön megérezte, hogy valami titokzatosság lappang körülötte. Amíg a beteggel beszélgetett

Jolánt nézte, aki úgy tett, mintha kinézne az ablakon. Fürth doktor csodálkozva borzolta fel a szemöldökét és aztán Gál Imrére tekintett, aki zavartan zongorázott ujjával a paplanon.

— Nem is tudtam, hogy nős? — szólt Fürth doktor a jeggyűrűre pillantva.

— Nem vagyok főorvos úr — felelte Gál Imre. — Még nem vagyok. De ha a főorvos úr jóvoltából ismét felépülök, akkor feleségül veszem Jolánt. Az imént húztuk fel a jeggyűrűket először. Most akartuk éppen a főorvos úrnak bejelenteni.

— Bejelenteni? Nekem? Minek? — felelte Fürth doktor olyan különös hangon, mintha szinte azt mondta volna, hogy mi közöm hozzá. — Maguk azt tehetnek, amit akarnak. Megszerették egymást, hát egymásé lesznek... — Aztán hirtelen lágyabb lett a hangja, meghatódott. Leszedte a pápaszemét és mint mindig, amikor meg volt hatva, serényen törülgette, takarítottatta a szemüvegét. — Hát persze, persze, — jegyezte meg aztán szórakozottan a fejével bólogatva: — No csak jöjjön ide kis menyasszony, hadd lássam...

Jolán lehajtott fejjel merészkedett elő az ablakmélyedésből. Fürth doktor hosszan ránézett. Amikor Jolán felvetette a szemét, úgy rémlett neki, mintha a doktor jóságos kék szeme tele volna könnyel. Jolán nem mert a szemébe nézni. Megint az a lelkiismeretfurdaló önvád kínozza, mintha jötevéjét meglopta volna.

Fürth doktor idegesen megköszörülte a torkát és gyorsan felrakta a szemüvegét. Lassan-lassan mosolyogni kezdett és aztán már nevetve mondotta Jolánnak, amikor az eljegyzéshez gratulált: — Ha megírnák a maguk szerelmi történetét, azt a címet kellene adni, hogy „A vérrel szerzett völégény”. Kislány, kislány, hát ugye hogy érdemes volt odaadni, azt a liter vért? Bizony völégényt kapott érte s ilyen derekat!

Nem csak mostantól — vetette közbe Jolán lángbaborult arccal — már régen szeretjük egymást...

Fürth doktor atyáskodva simogatta meg Jolán égő arcát és Jolán úgy érezte, mintha a doktor keze reszketne.

— Tudom — szólt a doktor halkán — tudom. — Aztán megerősödött a hangja: — Az Uristen is egymásnak teremtetten magukat. Az ő rendelkezése — vonta meg a vállát. — Ő tudja mit miért csinál.

Kissé eltűnődött; pár pillanatnyi melázás után határozott erős hangon mondotta: — Jolánka, azért vezérelte harmadszor is ide a völégényét, mert magának szánta. Hát csak legyenek boldogok. Nagyon boldogok.

— Köszönjük szépen főorvos úr — hálálkodott Gál Imre. — Jolán könnyes szemmel hajolt le a doktor kezéhez: — Sohasem fogom tudni meghálálni a főorvos úr jóságát.

— Nincs mit — rázta le a hálálkodást Fürth doktor ide-

FINOM ÓRÁK között legolcsóbbak A BRAUSWETTER ÓRÁK!

BRAUSWETTER JÁNOS
SZEGEDEN
MAGYARORSZÁG LEGJOBB HIRNÉVŰ ÓRASZEME

Árjegyzék órákról és ékszerekről.

MIELŐTT CSILLÁR
szükségletét beszerzi tekintse meg az

ELEKTRA Csillárgyár VII., Dob-u. 42. kiállítását.
TELEFONSZÁM: J. 426—77.
Kérjen árjegyzéket! — A csendőrség tagjainak az árjegyzéki árból 5% enjedmény

Togal
csillapítja és megszünteti
a fejfájást
izom és izületi fájdalmakat.
Kérdezze meg orvosát! Minden gyógyszerlárbán kapható

A világ legjobb hangszerei: begedű, zongora, harmonika, harmónium, gramofon stb.

Reményi Mihálynál
Budapest, VI., Király-u. 58—60

Ófésége Dr. József Ferenc kir. herceg kamarai és a Zeneművészeti Főiskola szállítója.
Csendőröknek kivételes részletfizetési kedvezmény.
Minden hangszerről külön-külön árjegyzék díjmentes.

gesen. — Jó van, jó. — A száját mosolyra húzta, azután nevetve azzal végezte: — Hagyjon békét a kezemnek Jolánka, mert igazán megharagszom. Inkább azt mondja meg, hogy mikor lesz a nagy nap? Mikorára tervezik a lakzít?

— Jolán helyett Gál Imre felelt: — Még nem tudjuk főorvos úr, de szeretnék minél előbb megtartani az esküvőt. Hogy Jolán ilyen egyedül magára maradt...

— Jolán? — kérdezte vontatottan Fürth doktor, hogy érti ezt?

— Hát úgy, hogy elárvult, amióta meghalt Venyige bácsi...

— Ja úgy, hát úgy igen — felelte lehangoltan Fürth doktor. — Persze, persze, a legokosabb mennél előbb. Hiszen annak nincsen akadálya.

— Nincs; de mégsem lehet mindjárt — mondotta Gál Imre. — Én engedély nélkül nem nősülhetek.

Most még a szükséges írásokat szedem össze s aztán elküldjük a kérvényt...

— Ha valamiben segítségükre lehetnek — ajánlkozott Fürth doktor, — nagyon szívesen...

— Köszönjük szépen főorvos úr kegyes ajánlatát — köszönte meg Gál Imre mindkettőjük nevében a doktor ajánlkozását. Ha csak lehet, nem fogjuk a főorvos urat terhelni, remélem, hogy nem is lesz rá szükség, — fűzte még hozzá Gál Imre és nagyot nézett, amikor Jolán egyszerre a doktor elé állt.

— Nem leszek szerénytelen főorvos úr, ha megkérem, hogy az esküvő legyen a tanum? — kérte Jolán elfogódottan a doktort. Azt felkapta a fejét s a menyezetre nézett, mintha az eget keresné. Jolánt megijesztette a doktor szótlan-sága; attól félt, hogy talán megharagudott, talán nem vállalta a tanúságot. Szinte sírva toldotta meg a kérését: — Főorvos úr kérem, nincsen senkim...

Fürth doktor megrezzent és gyámolítón hajolt Jolánhoz. Meghatón sok melegség volt a hangjában, amint jóságosan megpaskolta az arcát: — Hogyne kislány, hogyne. Nagyon szívesen. — Aztán egyszerre felkapta a fejét, hamar kiegye-

nesedett és mint akinek hirtelen mehetnékje támadt, kapkodva köszönt el. Gyorsan ment ki az ajtón.

Amint Fürth doktor az ajtón kívül volt. Jolán forró keze megkereste Gál Imre kezét. Delejesen kulcsolódott össze a kezük és egymásba mélyedt tekintetükben egy szomorú gondolat borongott. Nyomasztó érzés nyugtalanította lelkiismeretüket. — Szegény főorvos úr — sóhajtott Jolán, — én nem tehetek róla...

22.

Pár nap múlva együtt voltak a szükséges írások, meg lehetett írni a nősülési kérvényt. Borbolya nagy kedvvel látott neki a munkának és hamarosan megírta a folyamodványt. Jolán boldog mosollyal szemlélte Borbolya munkáját: — Milyen gyönyörű írása van. Mintha nem is írva, hanem nyomtatva volna, olyan szép szabályszerű betűk.

Borbolya elégedetten mosolygott: — hát ki írjon szépen, ha én nem? Tanító vagyok, nem érdemeltem volna meg az okleveletem, ha még szépírást se tudnék.

— Hát igazán nagyon szép írás — állapította meg Gál Imre, amikor a kérvényt elolvasta. — Hálásan köszönöm Matyi, hogy szíves voltál a kérvényemet megírni és ilyen szépen, — mondotta Gál Imre az írásokat visszaadva. — Légy szíves borítékba zárni és megcímezni.

Borbolya borítékba zárta az iratokat és a tollat a kezébe véve az asztalhoz ült. — No mond csak, hadd írjam meg ezt is. Aztán rögtön a postára küldjük.

Kopogtattak. — Szabad — szólt Jolán és meglepetten nézett a belépőkre. Három magasrangú katonatiszt lépett a szobába, kik között Amon altábornagyot ismerte fel Gál Imre. Az altábornagy könnyedén fejthajtott Jolán felé, egyenesen az ágynak tartva erősen szemügyre vette az ágyban fekvő beteget. A halvány, lesoványodott arcban nehezen tudott a hős táboricsendőrré ráismerni. — Gál Imre őrmester ugyebár? — kérdezte meg a bizonyosság kedvéért.

— Parancsára kegyelmes uram, — jelentette Gál Imre és felült az ágyban, én vagyok Gál őrmester.

(Folytatjuk.)

Pályázat.

Ki tudja legszebben leírni az első szolgálatát?

Pályázatot csak a csendőrség legénységi egyéneitől fogadunk el. Határidő: szeptember 10. A legjobb pályázatot egy szép önbortválókészlettel jutalmazzuk. Az eredményt a szeptember 20-i számunkban közöljük.

Megfejtés.

A folyó évi 21. számunkban közölt pályázatunk helyes megfejtése a következő:

Azonos ujjnyomatok: 1., 2., 14. — 4., 20. — 5., 11. — 7., 18. — 10., 16.

Helyes megfejtést küldöttek be: Kéri András tőrm. (Hajdusámson), Tóth József IV. th. (Kisláng), Kutasi Mihály őrm. (Szeged), Tilhof Rafael őrm. (Kisláng), Füleki József alldgy. (Toponár), Gál őrm. (Egerág), Gálos János th. (Szigetvár), Marton János cs. (Vác), Takács II. th. (Csorna), Majoros Imre cs. (Tura), Aracsi Lajos tőrm. (Gyula), Boros Jenő cs. (Sándorfalva), Nemes őrm. (Ostffyasszonyfa), Pécsi József őrm. (Peremartongyártelep), Vincze Rezső cs. (Fűzfő), Zsínkó Sándor őrm. (Hidas), Kormányos József cs. (Algyő), Benkő Lőrinc th. (Hédervár), Pethő Lajos th. (Győrszentiván), Klausz József cs. (Bakóca), Szoboszlai Mihály csendőr (Kápolna), Handzus János tiszthelyettes (Pilisvörösvár), Piros István cs. (Alpár), Ur Mihály tőrm. (Soltvadkert), Reznák Pál őrmester (Mezőkeresztes), Salamon János őrmester (Kiskunhalas), Kiss Lajos I. őrmester (Komló), Nyers László tőrm. (Kaposvár), Ludányi Endre cs. (Kápolna), Bártfai Pál őrm. (Nyíregyháza), Bázinger György őrm. (Mágocs), Belső Vendel th. (Kisdobsza), Kubácsék András őrm. (Tarcsl), Szabóki István tőrm. (Kevermes), Lakatos Ferenc őrm. (Körmend), Bogár István őrm. (Babócsa), Vida Antal őrm. (Hosszupályi), Bruntzvik th. (Pély), Kovács Lajos cs. (Császár), Kalcsó István cs. (Sükösd), Scheck Lajos th. (Tiszaluc), Márton Árpád őrm. (Debrecen), Sánta András tőrm. (Kalocsa), Kálmán József őrm. (Szécsény), Nagy Antal I. tőrm. (Zalaegerszeg), Tolnai

Dávid th. (Alpár), Kosztelnik Miklós őrm. (Kecence), Németh István I. th. (Zalacsány), Molnár Gyula II. őrm. (Babócsa), Dézsi András tőrm. (Zákány), Nemecz István prb. cs. I. gy. t. a. o. (Makó), Korusecz János cs. (Dunaföldvár), Molnár József őrm. (Kisterenye), Láng Gusztáv cs. (Feldebrő), Széles Ferenc tőrm. (Tápiószecső), Illés Mihály őrm. (Felsőseged), Bálint Mihály tőrm. (Győrszentmárton), Gabnai Dániel őrm. (Felsőszőlők), Vasvári István cs. (Tahitótfalu), Solymos Zsigmond th. (Geszt), Mészáros István th. (Kapuvár), Tamás János cs. (Szerencs), E. Tóth Ferenc cs. (Somoskőújfalu), Barta József és Erdődi th. (Szin), Nikodém Sándor őrm. (Soroksár), Varga László cs. (Egerszász), Bakk József őrm. (Kölce), Valkó István tőrm. (Dunaföldvár), Balogh József őrm. (Bácsalmás), Nagy József II. th. (Törökszentmiklós), Tóth István III. őrm. (Szeged), Fehér Gyula cs. (Szomoróc), v. Ambrus András th. (Kerkasztmiklós), Kosi Pál th. (Szombathely), Pál Miklós őrm. (Rózsaszentmárton), Gál Ferenc I. őrm. (Szank), Kovács Kálmán tőrm. (Törökszentmiklós), Bíró István g. thts. (Budapest), Horváth Sándor th. (Emőd), Simon Péter őrm. (Vajdacska), Petus István őrm. (Földes), Balogh János I. őrm. (Toponár), Zimmermann József őrm. (Siklós), Mészáros tőrm. (Barabás), Kovács Győző th. (Szank), Benkő Vince cs. (Bonyhád), Tausz Ferenc cs. (Devecser), Németh őrm. (Nagyigmánd), Kurucz György tőrm. (Nagyigmánd), Kerek Máttyás őrm. (Pély), Pobori Lőrinc th. (Dombóvár), Viola István cs. (Pinchehely), D. Somogyi Pál cs. (Geszt), Kaszás Márton őrm. (Homrogd).

A zseborát a szerkesztőségünkben megejtett sorsolás során Bátfai Pál őrmester (Nyíregyháza) nyerte meg, akinek azt egyidejűen elküldöttük.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, VI., Rózsa-utca 111. sz.

Felelős üzemvezető: Győry Aladár.

(Folytatjuk.)